صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا

اسمبلی کا اجلاس، اسمبلی چیمبر پشاور میں بروز سوموار مورخہ 3 اکتوبر **2011**ء بمطابق **4** ذیقعد **1432** ہجری شام سات بجکر بیس منٹ پر منعقد ہوا۔

جناب سپیکر، کرامت اللہ خان مسند صدارت پر متمکن ہوئے۔

تلاوت کلام پاک اور اس کا ترجمہ

اَعُوذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیمِ۔ بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیمِ

فَإِذَا جَآءَتِ الطَّآمَّةُ الْكُبْرٰیO یَوْمَ یَتَذَكَّرُ الْإِنسٰنُ مَا سَعٰی O وَبُرِّزَتِ الْجَحِیمُ لِمَن یَرٰیO فَأَمَّا مَن طَغٰی O وَءَاثَرَ الْحَیٰوةَ الدُّنْیَاO فَإِنَّ الْجَحِیمَ هِیَ الْمَأْوٰی۔ صَدَقَ اللّٰہُ الْعَظِیم۔

(ترجمہ): توجب بڑی آفت آئے گی۔ اس دن انسان اپنے کاموں کو یاد کرے گا۔ اور دوزخ دیکھنے والے کے سامنے نکال کر رکھ دی جائے گی۔ تو جس نے سرکشی کی۔ اور دنیا کی زندگی کو مقدم سمجھا۔ اس کا ٹھکانہ دوزخ ہے۔ اور جو اپنے پروردگار کے سامنے کھڑے ہونے سے ڈرتا اور جی کو خواہشوں سے روکتا رہا۔ اس کا ٹھکانہ بہشت ہے۔ وآخرُ الدعوانا أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِینَ۔

جناب سپیکر: جزاکم اللہ۔ سب سے پہلے تو معذرت چاہتے ہیں کہ اجلاس لیٹ شروع ہو رہا ہے لیکن آپ میں سے اکثر کو معلوم ہوگا کہ ابھی سارے پارٹی لیڈران، مشران جتنے بھی تھے اور پیسکو کے حکام بمعہ میڈیا کے دوستوں کے، ایک بہت اہم میٹنگ ہو رہی تھی لوڈ شیڈنگ اور زیادہ بجلی بند ہونے کے متعلق، تو اس پر کافی ٹائم سے یہ میٹنگ ہو رہی تھی اس وجہ سے ہم لیٹ ہو گئے۔

نشانزدہ سوالات اور انکے جوابات

جناب سپیکر: 'کوئسچنز آور' : جی نصیر محمد میداد خیل صاحب، نصیر محمد خان صاحب۔ جی مفتی کفایت اللہ صاحب سوال نمبر؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، آپ اگر میٹنگ کے بارے ہمیں بھی کچھ بتادیں تو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: وہ میاں صاحب آپ کو بعد میں بتائینگے، کوئسچنز آور ختم ہو جائے، میاں صاحب آپ کو بتائینگے۔ جی مفتی صاحب سوال نمبر؟

مفتی کفایت اللہ: یہ 97 ہے۔

* 97 _ جناب نصیر محمد میداد خیل (سوال مفتی کفایت اللہ نے پیش کیا): کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) گزشتہ دو سالوں کے دوران صوبہ بھر میں اساتذہ کی بھرتیاں ہوئی ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو:

(i) بھرتی شدہ اساتذہ میں ضلع لکی مروت کا کتنا حصہ بنتا ہے، نیز لکی مروت میں ہر شعبے کے کتنے اساتذہ بھرتی ہوئے ہیں؛

(ii) ہر شعبے کے اساتذہ کی بھرتی کا طریقہ کار کیا ہے، نیز بھرتی شدہ اساتذہ کے نام، تعلیمی معیار بمعہ یونین کونسل وائز اور شعبہ وائز تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں۔

(ب) (i) ضلع کی سطح پر کوئی حصہ مقرر نہیں ہوتا بلکہ اسی ضلع میں جتنی خالی آسامیاں ہوئی ہیں، ان پر بھرتی ہوئی ہے۔ لکی مروت میں کل 132 اساتذہ بھرتی ہوئے ہیں۔ (شعبہ وائز تفصیل ایوان میں پیش کی گئی)۔

(ii) ہر شعبے کی بھرتی کا طریقہ کار درج ذیل ہے:

(i) معلم / معلمہ عربیک، دینیات، قاری کی تعیناتی ضلعی میرٹ کے مطابق ہوئی ہے۔

(ii) معلم / معلمہ سی ٹی، پی ای ٹی، ڈی ایم کی تعیناتی 25% ضلعی میرٹ اور 75% سیشن وائز ہوئی ہے۔

(iii) پی ایس ٹی مردانہ وزنانہ کی تعیناتی 25% اوپن میرٹ اور 75% یونین کونسل کے مطابق ہوئی ہے۔

(باقی تفصیل ایوان میں پیش کی گئی)۔

جناب سپیکر: سپلیمنٹری سوال پکښے شته دے ؟

مفتی کفایت اللہ: او جی، د وزیر صاحب نه لږه پوښتنه کول غواړی، د عربی اساتذه او د اسلامیات استاذان خاصکر د دوئ د نشاندهی لاندے دی۔ دلته پشاور کښے اووه میاشتے مخکښے یو انټرویو او ټیسټ شوے دے او نور ټول کیډر والا پی اے ټی، ډیم ایم، پی ایس ټی ټول اوشو، صرف د عربئ او د اسلامیات استاذان چه دی، هغه تر اوسه پورے نه دی شوی، ما وئیل لږ د دے معلومات راکړئ جی۔

جناب سپیکر: دا ولے دوئ نه کوی، څه چل شوے دے؟ جی ملک قاسم خان صاحب۔

ملک قاسم خان خٹک: لکه څه رنګ چه مفتی صاحب اووئیل جی، ایتا ټسټ شوے دے-----

جناب سپیکر: دا خو اوشو کنه جی، بل څه دی؟

ملک قاسم خان خٹک: صرف پشاور نه، په نورو ضلعو کښے هم، په نورو ضلعو کښے-----

جناب سپیکر: په نورو ضلعو کښے هم نه دی شوی؟ جی آنریبل سردار حسین بابک صاحب، دا ټول استاذان د بهرتی کړل او دا ولے نه بهرتی کوئ جی؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: شکریه سپیکر صاحب۔ مفتی صاحب د اے ټی ټیچرز خبره کوی په پیښور کښے او مونږ خو ډیر وخت شوے دے چه ډی سی او صاحب ته د پیښور ضلعے کیس لیږلے دے، اګرچه دا نوے سوال دے، بهرحال چونکه ما ته ئے معلومات دی، مفتی صاحب دا نکته راپورته کړے ده، ان شاءالله زمونږ دلته کښے سپیشل سیکرټری صاحب هم ناست دے او ایډیشنل ډائریکټر هم

ناست دے ، هغوی ته ما هم اولیکل چه فوری طور باندے دا سبا که خیر وی ډی سی او صاحب سره دا کیس Take up کړئ۔ دا اے ټی داسے ګرېډ دے چه دا د ډی سی او۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا د ډی سی او په Jurisdiction کښے دے۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا د ډی سی او په Jurisdiction کښے راځی خو بهرحال ان شاءالله سبا که خیر وی، هغه سپیشل سیکرټری صاحب ناست دے ، مونږ به اووایو چه۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بس جی کهلاؤ هدایت ورله ورکړئ چه سبا ئے ورسره Tackle کړی او څومره زر چه کیدے شی چه اوئے کړئ۔ تهینک یو۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: Okay ji، مهربانی۔

جناب سپیکر: ډیره شکریه۔ جی نصیر محمد خان میداد خیل صاحب، Again، دیکښے څه سوال شته جی؟

آواز: چهټئ باندے دے۔

جناب سپیکر: نصیر محمد خان صاحب چهټئ باندے دے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، دیکښے زما یو سپلیمنټری سوال دے۔

جناب سپیکر: جی جی، وایه، سوال نمبر اول اووایه جی؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: کوئسچن نمبر 98۔

جناب سپیکر: جی۔

* 98 _ جناب نصیر محمد میداد خیل (سوال جناب منور خان ایڈوکیٹ نے پیش کیا): کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) سال 09-2008 میں Mobility Program Lady Teachers کے تحت ضلع لکی مروت کو فنڈز دیا گیا ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو:

(i) مذکورہ پروگرام صرف ایک سال کیلئے تھا یا آئندہ بھی جاری رہے گا؛

(ii) مذکورہ پروگرام کیلئے فنڈ کس مد سے دیا گیا ہے؛

(iii) مذکورہ پروگرام سے ضلع لکی مروت کیلئے دیئے گئے مبلغ 93 لاکھ 56 ہزار روپے کے اخراجات بمعہ اساتذہ کے نام، مقام ڈیوٹی کی مکمل تفصیل فراہم کی جائے؟

<u>جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم)</u>: (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) (i) جی ہاں، مذکورہ پروگرام صرف ایک سال 09-2008 کیلئے تھا، آئندہ اس کیلئے کوئی فنڈ مختص نہیں کیا گیا ہے۔

(ii) مذکورہ پروگرام کیلئے فنڈ صوبائی حکومت کی طرف سے فراہم کیا گیا ہے۔

(iii) مذکورہ پروگرام سے ضلع لکی مروت کیلئے دیئے گئے مبلغ 93 لاکھ 56 ہزار روپے کے اخراجات بمعہ اساتذہ کے نام، مقام ڈیوٹی کی مکمل تفصیل ایوان میں پیش کی گئی۔

<u>Mr. Speaker</u>: Any supplementary?

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ</u>: دا سر دوئ جواب ورکړے دے لکه جز نمبر (ب) کښے نمبر (i) "مذکورہ پروگرام صرف ایک سال کیلئے تھا یا آئندہ بھی جاری رہے گا؟" نو دوئ دا خبره کوی چه دا صرف 09-2008 پورے وو، نو زما د منسټر صاحب نه دا ریکویسټ دے چه دے سره په ډسټرکټ کښے چه کوم بند سکولونه وو، هغه ډیر Affected وو سر، ولے چه Pick and drop دا دغه به وو نو زه دا ریکویسټ کوم که دا پروګرام دوباره شروع کړی نو په دیکښے چه دا کوم بند سکولونه دی، هغه به دوباره لکه ښه شی۔

<u>جناب سپیکر</u>: جی آنریبل سردار حسین بابک صاحب، څه پروګرام شته دے، د بیا چالو کولو جی؟

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: سپیکر صاحب، دا Mobility چه کوم پروګرام وو، خاصکر زمونږ په کلی والو علاقو کښے د زنانه استاذانو د پاره دا حقیقت دے چه ډیر زیات ښه پروګرام وو، بهرحال چونکه د محدود کال د پاره وو او مونږ به کوشش کوؤ ان شاءالله که په اے ډی پی کښے مونږ راوستو او د هغے نه علاوه که ډونرز سره هم مونږ دا خبره راپورته کړه نو که د دے د پاره څه Sources مونږه ته پیدا شو نو ان شاءالله دا پروګرام به مونږه روان اوساتو۔

جناب سپیکر: شکریہ جی۔ نصیر محمد خان میداد خیل صاحب، Again سوال نمبر 99، موجود نہیں۔ په دیکښې خو د بل چا سوال نشته؟ Again نصیر محمد خان میداد خیل صاحب، سوال نمبر 103۔ موجود نہیں۔ دا هم تاسو چا Read کړے نه دے، دا اوس هسے Lapse کیږی، دومره خواری پرے شوے ده۔ معزز رکن اگر نہ بھی ہو تو کوئی اس میں Improvement کیلئے، ڈیپارٹمنٹ نے اتنی محنت کی ہوتی ہے اور یہ ایک بڑی اچھی بات ہے کہ In time جواب موصول ہو رہے ہیں تو سردار حسین بابک صاحب، آپ کے ڈیپارٹمنٹ کو Appreciate کرتے ہیں کہ بڑے In time جواب دیئے ہیں۔ جی منور خان، دا Appreciate کوئ (تالیاں) چه کوم ډیپارټمنټ ښه کار اوکړی، اس کو ضرور Appreciate کرنا چاہیئے۔ مفتی صاحب، آپ نے تو ای ڈی اوز کا مسئلہ حل کر دیا۔ جی منور خان۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سر، د منسټر صاحب نه زما دا یو ریکویسټ دے چه بعضے لکه لکی ډسټرکټ کښې فرنیچر د پاره چه کوم اماؤنټ وو د پرچیز کولو د پاره، هغه lapse شوے دے سر، Kindly زه منسټر صاحب ته ریکویسټ کوم که چرته ډیر Hurdles نه وی پکښې نو چه دوباره هغه اماؤنټ ورته ریلیز شی نو ډیر فرنیچر تقریباً د سکولونو والا پاتے دے او د ډیپارټمنټ د وجے نه هغه Lapse شوے دے۔

جناب سپیکر: جی آنریبل سردار حسین بابک صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، مونږ به کوشش کوؤ، دا زما په نالج کښې خو داسے څه خبره نشته چه د فرنیچر کوم اماؤنټ وو، هغه Lapse شوے دے، بیا هم مونږ به ئے معلومات اوکړو، که هغه Lapse شوے هم وی او هلته ئے ضرورت وی نو ان شاءالله مونږ به د هغے د پاره Arrangement اوکړو جی۔

جناب سپیکر: دا تاسو Specific اوښایئ چه کوم ډسټرکټ ښایئ، څه ښایئ جی؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: ما سره هغه ډاکومنټس شته دے، زه به هغه ډاکومنټس منسټر صاحب ته ورکړم چه هغه ورته دغه کړی جی۔

جناب سپیکر: دا دوئ له ورکړئ جی، تهینک یو۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: صحیح د ہ جی، صحیح د ہ۔

جناب سپیکر: جناب حافظ اختر علی صاحب، سوال نمبر 107۔ موجود نہیں۔

مفتی کفایت اللہ: پہ د یکښے جی زما سپلیمنٹری شتہ جی۔

جناب سپیکر: جی سوال نمبر؟

مفتی کفایت اللہ: سوال نمبر 107۔

جناب سپیکر: جی۔

* 107 _ حافظ اختر علی (سوال مفتی کفایت اللہ نے پیش کیا): کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ حکومت ہر سال سکولوں میں باؤنڈری وال، گروپ لیٹرین، واٹر سپلائی اور اضافی کمرے بناتی ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو:

(i) سال 2008 سے تا حال ضلع مردان میں جن سکولوں میں مذکورہ کام کیا گیا ہے، اسکی تفصیل حلقہ وائز فراہم کی جائے۔

(ii) مذکورہ بالا کاموں کی نشاندہی کس نے کی ہے، مکمل تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) (i) مذکورہ تفصیل ایوان میں پیش کی گئی۔

(ii) مذکورہ بالا کاموں کی نشاندہی علاقہ ایم پی ایز نے کی ہے، باقی تفصیل ایوان میں پیش کی گئی۔

Mr. Speaker: Any supplementary?

مفتی کفایت اللہ: دا وزیر صاحب چہ کوم تفصیل را کړے دے، دا ٹھیک دے خو زما گزارش دا دے، دا سے سیاسی بنیادونو باندے چہ کوم دیوالونہ را کوی یا واٹر سپلائی را کوی یا اضافی کمرے را کوی، دا کہ د دے نہ بدل کړی او دا محکمے د پورہ صوبے ضروریات معلوم کړی او Need basis باندے کہ دا اوشی نو دا بہ ښہ وی جی۔

جناب سپیکر: جی، آنریبل سردار حسین بابک صاحب۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، دا سے دہ چہ سکولونو تہ بنیادی سہولیات د Need پہ بنیاد باندے ورکرے کیږی او زمونږ پہ ډیپارټمنټ کښے یو سیکشن دے چہ مونږ ورتہ ای ایم آئی ایس سیکشن وایو، پہ ھغے کښے مونږ د ټولے صوبے د سکولونو چہ څومرہ ضروریات دی، دا چہ پہ کوم ځائے کښے دی، دا چہ پہ سکول کښے دی، ھغہ رپورټ مونږ د ھر کال تیاروؤ او د ھغہ رپورټ پہ بنیاد باندے د فنډ ایلوکیشن د Basic facilities provision د پارہ کیږی جی۔

جناب سپیکر: ډسٹرکټ وائز؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: ډسٹرکټ وائز، او بالکل جی۔

جناب سپیکر: جی، محمد علی خان صاحب۔

جناب محمد زمین خان: جی پہ دیکښے سپلیمنٹری کوئسچن دے۔

جناب سپیکر: جی زمین خان د مخکښے نہ اووائی نو پہ یو ځل باندے بہ ئے منسٹر صاحب جواب درکړی۔

جناب محمد زمین خان: دے کوئسچن کښے زما گزارش دا دے، دوئ وائی چہ پہ ھر ډسٹرکټ کښے زمونږہ ایم آئی ایس یو دفتر دے او ھغہ دا Maintain کوی نو پہ دے لړ کښے پہ مردان کښے خو 65 سکولونو تہ ئے فرنیچر ورکړے دے، زما گزارش دا دے چہ پہ دیر لوئر کښے ئے څومرہ سکولونو تہ فرنیچر ورکړے دے؟

جناب سپیکر: دا خو فریش سوال شو جی، Total a new Question۔

جناب محمد زمین خان: نیو کوئسچن نہ دے جی-----

جناب سپیکر: دا تہ کوم سوال تہ لاړے، دا کوم سوال کښے تاسو اوکړو؟

جناب محمد زمین خان: دا د اختر علی صاحب پہ دے کوئسچن کښے جی، د اختر علی صاحب پہ دے کوئسچن کښے د دے جواب شتہ-----

جناب سپیکر: دا خو مونږ ختم ھم کړو، محمد علی خان تہ لاړو جی۔

جناب محمد زمین خان: نہ جی، دا جی ډیر اھم کوئسچن دے او دا د ټولے صوبے سرہ زیاتے کیږی ځکہ چہ ما تہ خو داسے ښکاری چہ دا څومرہ پیسے چہ دی نو یو

مردان ته تلی دی او د دے نورے صوبے پکښے هډو منسټر صاحب څه ذکر هم نه کوی، زما خیال دے خبر به ترے نه وی۔

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: سپیکر صاحب، زه به د دے جواب ورکړمه؟

<u>جناب سپیکر</u>: د حافظ اختر علی په کوئسچن کښے خو هډو د فرنیچر خبره نشته، دا تاسو څه وایئ؟

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: سپیکر صاحب، د دے جواب به زه ورکړمه۔ بهرحال دا په سوال کښے نشته دے، زه به جواب ورکړمه، زه به جواب ورکړمه جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: او دیره لږ د ده نه اول تپوس کومه چه د ده فرنیچر کوم ځائے اولیدو۔

<u>جناب محمد زمین خان</u>: دا Annexure کښے د دے دا جواب دے کنه۔

<u>جناب سپیکر</u>: کوم ځائے کښے دے؟

<u>جناب محمد زمین خان</u>: دا Annexure page No. 2 کښے دے جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: نه جی، دا کوئسچن چه کوم درے، دوه جزه دے-----

<u>جناب محمد زمین خان</u>: Exactly جی۔

<u>جناب سپیکر</u>: زه د دے د پاره وایم چه Relevant question کوئ کنه، نو ډیپارټمنټ او آنریبل منسټر به د هغے صحیح جواب ورکولے شی۔

<u>جناب محمد زمین خان</u>: Exactly Sir دا چه کوم Annexures لګیدلی دی، په دیکښے Annexure two چه کوم دے، په دیکښے فرنیچر دغه دے۔

<u>جناب سپیکر</u>: خو دیکښے ته ضلع دیر، اوریجنل کوئسچن کښے اوس، دا په فریش کوئسچن کښے راځی، دے به نه شی درکولے-----

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: جناب سپیکر صاحب-----

<u>جناب سپیکر</u>: ورکولے شے ته پکښے داسے څه د ده د تسلئ د پاره؟

<u>وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم</u>: جناب سپیکر صاحب، داسے ده چه دا کوم سوال دے، حافظ صاحب دا سوال کړے دے او مردان ضلع ئے یاده کړے ده، مردان ضلع کښے چه مونږ کوم Comparative statement ورکړے دے، دیکښے یوائے

فرنیچر نه دے خو زما یقین دا دے زمین خان پکښے یواځے فرنیچر اولیدو، هغے سره په بله پیرا کښے باؤنډری والز دی، گروپ لیټرینز دی، واټر سپلائی سکیمز دی، دا Total comparative statements دیکښے مونږه ورکړی دی۔ بهرحال داسے نه ده جی، کوم نوے سکول چه جوړیږی، د هغے په پی سی ون باقاعده د بجلئ چه کوم اماؤنټ دے، هغه وی پکښے، فرنیچر وی پکښے، نو دا یواځے دا نه ده گنی مردان کښے سکولونو ته فرنیچر ورکړے کیږی او نورو سکولونو ته نه ورکړے کیږی، زما یقین دا دے چه زمین خان ډیر پوهه ملگرے دے-----

جناب سپیکر: اودریږه عبدالاکبر خان ئے هم راویښ کړو چه هغه اوس څه وائی؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دے که پی سی ون په ډیټیل باندے اوگوری نو په پی سی ون کښے چه څومره ضروریات دی، هغه ټول په ډیټیل باندے په هغے کښے موجود دی جی۔

جناب سپیکر: په دے وخت کښے د صوبے لیول، که صرف مردان دے؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، د مردان په باره کښے شوے دے۔

جناب سپیکر: د مردان دے، دا تاسو بل فریش کوئسچن راوړئ۔ جی عبدالاکبر خان، سپلیمنټری کوئسچن۔

جناب عبدالاکبر خان: تھینک یو، جناب سپیکر۔ کیا وزیر صاحب ارشاد فرمائینگے کہ یہ فرنیچرز صرف ایک حلقے کے سکولوں کیلئے ہے؟

جناب سپیکر: جی آنریبل منسٹر صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: داسے ده سپیکر صاحب، تاسو اوگورئ چه مونږه په کال کښے څومره Establishment of schools چه وی، څومره Upgradation of schools چه وی، دا داسے ممکنه نه ده، دا خو 99 حلقے په دے ټوله صوبه کښے او په ټولو ضلو کښے Establishment هم روان دے او په صوبه کښے اپ گریډیشن هم روان دے، دا د یوے حلقے خبره نه ده، دا خو په ټوله صوبه کښے د دغه ډیویلپمنټ کار روان دے۔

جناب سپیکر: او دا د Full districts د پاره دی؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: بالکل جی، بالکل۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، یہ سوال میں نے اس لئے کیا کہ ہماری بھی مردان میں Constituency ہے، کیاوہاں پر سکولوں میں فرنیچر کی ضرورت نہیں ہے؟

جناب سپیکر: جی، آنریبل سردار حسین صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: داسے دہ جی، دا خو کہ بیا مونږ داسے اوکړو، زما یقین دا دے چہ پہ هاؤس کښے عبدالاکبر خان واحد هغه سړے دے چہ ډیر Seasoned او ډیر Experienced سړے دے، Constituencies wise زما یقین دا دے کہ د دغه Comparative statement جوړیږی نو پہ دے ټول هاؤس کښے بہ د عبدالاکبر خان صاحب حلقه واحده حلقه وی چہ هلته کښے ترقیاتی کارونه ډیر زیات شوی دی، داسے نه دہ جی۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، میں عرض کرنا چاہتا ہوں کہ یہ میں نے خود نہیں کہا ہے، آپ انکا جو Page No.3 ہے، اس میں دیکھیں۔ اس میں مردان کی آٹھ Constituencies ہیں، آٹھ Constituencies میں مجھے سات Constituency میں سے کسی ایک Constituency کا نمبر اس میں بتادیں؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: جی منور خان، مردان کښے تا څه اولیدل؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سر دیکښے زه د-----

جناب سپیکر: مردان به ښایئ، بل نه۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: نه سر مردان نه، د دوئ خبره چه کومه دہ، د عبدالاکبر خان صاحب، دا د هغه د علاقو لسټ دے چه هر وخت د فرنیچر نه پاتے علاقے دی، لکه لکی ډسټرکټ دے، بنوں دہ، هر وخت د فرنیچر نه پاتے وی، د هغے لسټ راغلے دے۔ عبدالاکبر خان د مردان او د چارسدے خو سوال نه پیدا کیږی چه هغوی ته به فرنیچر نه ملاویږی؟ دا خو زما په سوچ کښے نه راځی چه مردان ته به فرنیچر نه وی ملاؤ، دا صرف هغه Backward علاقے دی چه هغے ته ملاؤ

شوی دی او دے پہ دغہ باندے اعتراض کوی چہ پہ دیکبنے زما والا ولے نشتہ دے۔ ډیرہ د افسوس خبرہ دہ۔

Mr. Speaker: Ji, thank you. Satisfied?

جناب عبدالاکبر خان: سر، مجھے تو منور خان سے اس بات کی امید نہیں تھی، سر، میں تو اس سے سپلیمنٹری نہیں کر رہا ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بس یہ تو کوالٹی ہے، سٹینڈرڈ آف۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: اس کو سکھائیں کہ سپلیمنٹری کس سے کیا جاتا ہے؟ وہ جواب دیگا۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں، کتنے ممبرز Improve ہو رہے ہیں نا، سارے وزیروں کی جگہ بھی جواب دیتے ہیں۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: عبدالاکبر خان کہہ رہا ہے کہ لکی میں اور اس قسم کے دوسرے سکولوں میں اس کو فرنیچر کیوں دے رہے ہیں؟ میرے خیال میں اس کا مطلب یہ ہے کہ مردان میں کیوں نہیں دے رہے ہیں تو مردان میں ضرورت ہی نہیں ہے سر۔

جناب سپیکر: اس پہ بہت ہو چکا ہے، محمد علی خان، محمد علی خان، سوال نمبر جی؟

جناب محمد علی خان: سوال نمبر 100۔

جناب سپیکر: جی۔

* 100 _ جناب محمد علی خان: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہ PK-22 گورنمنٹ پرائمری سکول ارنڈہ اور گورنمنٹ پرائمری سکول سمانات 1986 میں تعمیر ہوئے اور مذکورہ سکولوں میں کلاس فور تحصیل چارسدہ سے بھرتی کئے گئے;

(ب) آیا مذکورہ سکولوں کو لینڈ اونرز نے بند کر رکھا ہے;

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

(i) مذکورہ سکولوں کے کلاس فور جو بغیر ڈیوٹی باقاعدہ تنخواہ لے رہے ہیں، انکے نام و پتہ کی تفصیل فراہم کی جائے، نیز حکومت مذکورہ سکولوں کو چالو کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہ PK-22 میں گورنمنٹ پرائمری سکول ارنڈہ اور گورنمنٹ پرائمری سکول سمانات 1986 میں تعمیر ہوئے لیکن تنازعات کی وجہ سے تاحال مذکورہ سکولوں میں کلاس فور کی بھرتی نہیں ہوئی ہے۔

(ب) جی ہاں۔

(ج) (i) چونکہ مذکورہ سکولوں میں کلاس فور کی بھرتی ہوئی ہی نہیں ہے لہذا تفصیل فراہم کرنا ضروری نہیں ہے۔ وہاں کے لوگوں سے مذکورہ سکولوں کو کھولنے کیلئے بات چیت جاری ہے اور ان شاء اللہ مذکورہ سکول کھل جائیں گے۔

Mr. Speaker: Any supplementary ji?

جناب محمد علی خان: دیکښے جی تاسو اوګورئ، جواب کښے دا لیکی چه جی ہاں، یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہ PK-22 میں گورنمنٹ پرائمری سکول ارنڈہ اور گورنمنٹ پرائمری سکول سمانات 1986 میں تعمیر ہوئے لیکن Dispute کی وجہ سے تاحال مذکورہ سکولوں میں کلاس فور کی بھرتی نہیں ہوئی ہے او ما د سوال تپوس کړے وو چه دا سکولونه جوړ شوی دی او په دیکښے بهرتی شوے ده که نه؟ دوئ وائی چه دلته بهرتی نه ده شوے نو دا د منلو خبره ده چه 1986 کښے سکولونه جوړ شوی دی او په هغے کښے کلاس فور نه دی بهرتی شوی او دا وائی چه دا Disputed دی، Dispute د څه دے جی، هغه زمکه ورکړے ده، لینډ اونر سکول د پاره، باقی پرے دوئ بل ځائے کښے کس بهرتی کړے دے، بل کس ئے بهرتی کړے دے، لینډ اونر سکول بند کړو چه یره زما کس نه وی بهرتی شوے زه سکول نه کهلاووم۔ دواړه سکولونه بند پراته دی، 86ء نه تر اوسه پورے او دا محکمه غلط فهمی کوی چه دغه کښے Dispute دے او د Dispute د وجے هغه سکولونه بند دی، هیڅ Dispute نشته جی، زمکه چه چا ورکړے وه د هغه کس ئے وانغستو او نور ځائے کښے ئے کسان اغستی دی، هغه وخت نه سکولونو بند دی، هغه کسان زما په خیال ریټائر هم شو، بیا ئے پرے نور هم واغستل فریش۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا جواب تاسو چیلنج کوئ؟

جناب محمد علی خان: دا جی، دیکښے زه تاسو ته۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا جواب تاسو چیلنج کوئ چه دا غلط دے ؟

جناب محمد علی خان: بالکل دا غلط دے ، جواب بالکل غلط دے۔ Hundred percent دا غلط دے جی۔ زه-----

جناب سپیکر: اودریږه مفتی صاحب، دا صرف د چارسدے یو دوه سواله دی، دوه سکوله دی، دیکښے به بل ځائے کښے جواب در نه کړے شی۔

جناب محمد علی خان: دیکښے ، دا زه دیکښے کوم-----

جناب سپیکر: اودریږه چه د منسټر صاحب نه واورو کنه۔ اودریږه چه د منسټر صاحب نه واورو چه دا ستا جواب ولے غلط راغلے دے جی؟ داسے څه شته، د 86ء سکولونه دی، وائی چه بهرتی پرے شوے ده او ریټائر هم شوی کښے ؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، داسے ده چه دا جواب غلط نه دے خو دا محمد علی خان صاحب چه کومه خبره کوی، تاسو پخپله اندازه اوکړئ چه په 1986 او 2011 کښے د دے کم از کم 33/ 34سال اوشو، محمد علی خان صاحب دا خبره کوی چه دوئ پرے خپل کسان بهرتی کړی دی نو دا زمونږ نه مخکښے خو زما یقین دا دے په دے 33/ 34 کالونو کښے زه چه اندازه کوم نو اووه، اته، نهه حکومتونه تلی دی او راغلی دی، دا داسے نه ده چه مونږ پرے خپل کسان بهرتی کړی دی۔ یوه خبره سپیکر صاحب، ضروری ده-----

جناب سپیکر: د ده والد صاحب هغه وخت کښے ایم پی اے وو نو که ده ته داسے معلومات وی نو د ده والد صاحب څوک بهرتی کړی وو هغه وخت کښے ، داسے معلومات شته؟

جناب محمد علی خان: سپیکر صاحب، هغه وخت زما والد صاحب ایم پی اے وو، هغه نه پس دا سکولونه جوړ شو او گورنمنټ ختم شو۔ هغه بیا هلته په هغے باندے بهرتی اوشوه او زه دا نه وایم چه تاسو کړی دی، هغه وخت کښے شوی دی، د 1988 نه پس شوی دی، 1989 کښے او 1990 کښے شوی دی خو دا هر چا چه کړی دی، هغه وخت کښے ئے غلط کړی دی۔ د بهر ځائے سړے ئے اغستے دے ، د بل ځائے سړے ئے اغستے دے ، هغه ئے پریښودے دے۔ زه دا نه وایم چه دے گورنمنټ کړی دی۔

جناب سپیکر: د دوئ اصل مقصد بل دے جی۔ سردار حسین بابک صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: دا خو به ډیره ښکلے خبره وی جی، ما سره خو د خپل ځان غم شو نو هغه خو پخپله دا خبره کوی، وائی چا دا کار ئے کړے دے، غلط کار ئے کړے دے کنه، ما سره خو خپل، ما ځکه وضاحت اوکړو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: او جی۔ نه خو دا د ډیپارټمنټ د طرف نه دلته بریفنګ وو۔ جی میاں صاحب۔ اودریږه که ده جواب ورکړو۔

میاں افتخار حسین(وزیر اطلاعات): جی که ستاسو اجازت وی، چونکه بابک صاحب چه کومه خبره کوی او محمد علی صاحب چه کوم سوال کوی، دا تقریباً په هره ضلع کښے دغه رنګ خبرے شوے دی او دا چونکه ضلعی پوسټونه دی او د یو ضلعے نه بلے ضلعے ته هم خلق راغلی دی، حلقه خو لا تاسو پریږدئ چه د کلاس فور په سطح باندے زاړه چه څه هم شوی دی او د هغے بنیاد دا دے چه په دے وخت کښے چیلنج کیدل دومره ګران کار دے چه که چرته ریګولر سړے چا اوچیړلو، هغه عدالت ته ځی، عدالت ورله یکدم ریلیف ورکوی ځکه چه هغه ریګولر ملازم دے، اوس غلطی چه چا کړے ده، هغه ریټائر هم دے، هغه سړے تلے هم دے او دا زمونږه په نوښار کښے Personally کم سے کم چه نه وی نو زه مطلب دا دے چه دیرش، پینځه دیرش کسان ښودلے شم چه هغه د نوښار ضلعے نه دی کلاس فور دی او هغے کښے بهرتی دی نو یو خبره شوے ده او هغه شوے خبره کښے که د هغے څه Remedy possible کیدے شی چه هغے کښے بیا کورټ یا د هغه Right نه وی ځکه چه په نوښار کښے زه یو مثال یادوم چه د پښور سړے نوکر دے او د نوښار نه ما رااوښکلو نو پیښور کښے چه ځائے نه وی نو دے به چرته ځی ځکه چه Already خو پوسټونه ډک دی؟ نو دا ټیکنیکل مسئله هم ده، نو د هغه خبره هم ټهیک ده او د مسئلے د حل د پاره که کمیټی یا دوئ خپله څه خبره پرے کوی نو کولے شی څه حرج نشته جی۔

جناب سپیکر: نه جی، میاں صاحب! ما چه بیګاه دا سوال Read کولو نو ما ډیر Weak information of the MPA پرے اولیکل چه د دے ایم پی اے صاحب غلط انفارمیشن دے خو هغه وائی چه نه سړے بهرتی شوے دے او بیا ریټائر هم

شو نو اوس ما خو یو ساعت مخکښے د ډیپارټمنټ صفت اوکړو چه ډیر Quick response ئے راکړو خو دا د ډیپارټمنټ نه غلط جواب راغلے دے، دا جواب چه غلط دے دا خرابه خبره ده۔

جناب محمد علی خان: جناب سپیکر صاحب، دا سکولونه چه دی تر اوسه پورے بند دی، اوسه پورے سکولونه بند دی او کھلاؤ شوی نه دی، دواړه سکولونه بند پراته دی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بابک صاحب، سیکرټری صاحب به وروستو دغه کړئ چه دا غلط جواب هاؤس ته ولے راغلے دے؟ تھینک یو جی۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، او د دے به مونږه معلومات هم اوکړو۔

جناب سپیکر: بس دا هم، دغه مو درته اووئیل جی۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: په تیرو وختونو کښے ما دا خبره مخکښے هم ذکر کړے وه چه سکولونه به جوړیدل، د دے د پاره به نه جوړیدل چه ضرورت به وو، دا د نوکرو د Obligation د پاره، دا هم هغه مسئلے دی چه ډیپارټمنټ کښے راروانے دی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا هغه 'نان پارټی' ګورنمنټ کښے۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: زه دا یو وضاحت ضروری کول غواړم، په دیکښے زمونږ د حکومت په وخت کښے داسے څه غلطی نشته او نه پکښے مونږ څه داسے غلطی کړے ده جی۔

جناب سپیکر: دلته نه دی شوی، دے وخت کښے نه دی شوی۔ دا د سن 1986 خبره ده خو د 1986 جواب چه ډیپارټمنټ ورکړے دے او دا ئے غلط ورکړے دے۔ دے د ایم پی اے صاحب سره کښینوئ چه دا لږ Correction اوکړی۔ محمد علی خان، Again، بل سوال څه دے، سوال نمبر؟

جناب محمد علی خان: سوال نمبر 108۔

جناب سپیکر: جی۔

* 108 _ جناب محمد علی خان: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ تحصیل شبقدر میں ایک گرلز ہائر سیکنڈری سکول کے علاوہ کوئی گرلز کالج نہیں ہے؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکول میں بچیوں کیلئے پانی اور بیٹھنے کیلئے کرسیوں/بنچوں کا بندوبست بھی نہیں ہے؛

(ج) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکول میں تعمیر/مرمت کی اشد ضرورت ہے؛

(د) اگر (الف) تا (ج) کے جوابات اثبات میں ہوں تو محکمہ مذکورہ سکول میں بچیوں کیلئے پانی اور بیٹھنے کیلئے کرسیوں/بنچوں کا کب تک بندوبست کرنے کا ارادہ رکھتا ہے، نیز مرمت کب تک کی جائے گی، تفصیل فراہم کی جائے؟

<u>جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم):</u> (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ یہ ایک پرانا سکول ہے اور ہر سال طالبات کی تعداد بڑھتی رہتی ہے اور مزید فرنیچر کی ضرورت پڑتی ہے۔ محکمہ تعلیم ضلع چارسدہ دستیاب وسائل کے اندر مذکورہ سکول کو فرنیچر فراہم کرے گا نیز مذکورہ سکول میں پانی کا انتظام ہے۔

(ج) ہر سکول میں وقتاً فوقتاً تعمیر/مرمت کی ضرورت پڑتی رہتی ہے، فی الوقت مذکورہ سکول میں تعمیر/مرمت کی اشد ضرورت نہیں ہے، ضرورت پڑنے پر دستیاب وسائل کے اندر تعمیر/مرمت کا مناسب انتظام کیا جائے گا۔

(د) اس کی وضاحت جز نمبر (ب) اور جز نمبر (ج) کے جوابات میں کی گئی ہے۔

<u>Mr. Speaker:</u> Any supplementary?

<u>جناب محمد علی خان:</u> او جی۔ دوئ دا وائی چه زما شبقدر کښے یو ګرلز هائر سیکنډری سکول دے، ما خپله هم هغه بله ورځ خبره کړے وه، ای ډی او او مونږ وزټ کړے وو، څه کمرو کښے خو د بجلئ هغه Fitting هډو شته دے نه، یو کلاس روم کښے یو پکے دے، ما ترے تپوس کړے وو دلته ضرورت شته؟ دوئ دا وائی چه دلته هیڅ فی الحال تعمیر ومرمت کی ضرورت نہیں ہے، نو هلته بجلی نشته، هلته پکی نشته، هلته د څښکلو اوبه، اوس ماشومانو باندے په دغه جیری کین کښے اوبه راوړی د ډیر لرے ځائے نه خو چه هغه هلته کوم خپل ټیوب ویل، کوهے دے، د هغے ډیرے سخا اوبه دی، ګنده اوبه دی نو هغه هم په ماشومانو

یا په څوکیدارانو باندے اوبه راوړی د بل ځائے نه، د شبقدر کمېټیانے کټوزو روډ ته اوړی نو هلته د اوبو ضرورت دے ، کمرے بالکل زړے دی، ختمے دی۔ وختی یو خبره اوشوه چه ایډیشنل رومز به د ممبر په خوښه کیږی، مونږ نه خو چا تپوس نه دے کړے جی۔ اوس زه دا وایم چه داسے ځائے کښے ضرورت دے ، پکار ده چه د محکمے په ذریعه ایډیشنل رومز جوړیږی، هغوی به ئے داسے سکول کښے جوړوی لکه دلته اوس ضرورت دے ، دلته د Repair هم ضرورت دے ، فرنیچر هلته بالکل نشته۔

جناب سپیکر: دا د یو سکول متعلق خبره ده، د نورو سکولونو نه ده جی۔

جناب محمد علی خان: د دے سکول خبره ده جی، یو منټ۔

جناب سپیکر: که ستاسو دے سکول کښے وی۔

جناب محمد علی خان: یو منټ جی، دیکښے جی، دیکښے جی-----

جناب سپیکر: ګوره جی د تحصیل شبقدر سره که خبره وی نو تاسو ئے اوکړئ۔

جناب محمد علی خان: جنرل خبره------

جناب سپیکر: نه جنرل خبره نه شئ کولے۔

جناب محمد علی خان: نه جی-----

جناب سپیکر: جی اودریږه، دا هغه پرے خواری کړے ده، د هغه کوئسچن دے چه هغه ته جواب ورشی۔

جناب محمد علی خان: سپیکر صاحب، کرسئ پکښے سټاف د پاره نشته، سټاف د پاره ټیبل نشته، ماشومانو د پاره بنچونه نشته، نن هغوی وئیل چه مونږه ټیچرانو خپل مینځ کښے پیسے راټولے کړے دی چه درئ واخلو۔

جناب سپیکر: سټوډنټس پکښے څومره دی؟

جناب محمد علی خان: سټوډنټس پکښے زرو نه زیات خواؤشا آٹھ سو، ایک هزار سټوډنټس دی جی، شبقدر سټی په دیکښے-----

جناب سپیکر: جناب سردار حسین بابک صاحب، سردار حسین صاحب۔

جناب محمد علی خان: پرائمری نه تر هائر سیکنډری سکولونو پورے ماشومان دی جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب، میں ایک بات کرنا چاہتا ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا د شبقدر متعلق دے ؟

جناب منور خان ایڈوکیٹ: نه جی د لکی مروت باره کښے دے۔۔۔۔

جناب سپیکر: نه، هغه دے وخت کښے نه شی کولے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سپیکر صاحب، زما خبره خو لږه واورئ۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا کوئسچنز آور دے، دیکښے د دے څه خپل رولز ریګولیشنز دی، وکیلان یئ، تعلیم یافته خلق یئ، لږ په خبره ځان پوهه کوئ۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، دا د ټولے صوبے خبره ده۔۔۔۔

جناب سپیکر: د ټولے صوبے نه دے، دا د شبقدر دے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر صاحب، دا مسئله په دے نورو ضلعو کښے هم ده او دا مسئله مونږ حل کول غواړو چه فرنیچر نشته او۔۔۔۔

جناب عتیق الرحمان: جناب سپیکر، زمونږ په سکولونو کښے هم د فرنیچر مسئله ده۔

جناب سپیکر: ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ ذرا سن لے، آپ کے ہر سکول کی وجہ سے اب سارے ممبران اٹھ رہے ہیں، کم از کم پڑھا لکھا ڈیپارٹمنٹ ہے، آپ ہر ایک کیلئے Disturbance کیوں پیدا کرتے ہیں؟

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، زه ګزارش کوم جی، ما له که تاسو موقع راکړه۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی بابک صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: د ممبرانو چه کوم سوال وی که مونږ جواب ورنکړے شو۔۔۔۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: دا Related دے دے سره۔

جناب سپیکر: نه، اصل کښې Related نه دے خو د هغوی ډیر د هوښیارتوب د وجے نه تاسو راپاڅیږئ۔ اودریږه سردار حسین بابک صاحب نه چه واورو کنه، تاسو بیا که مطمئن نه شوئ نو بیا به جی۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: خیر دے جی، زه خفه کیږم نه، ځکه چه ډیپارټمنټ ډیر لوئے دے نو خیر دے که د چا ضمنی سوالونه وی، دا څه دومره خبره نه ده جی۔ محمد علی خان صاحب چه کومه خبره اوکړه د هائر سیکنډری سکول، د گرلز هائر سیکنډری سکول، زمونږ سپیشل سیکرټری صاحب ناست دے، محمد علی خان صاحب د مونږ ته ټائم اوښائی ان شاءالله که ما ته موقع ملاؤ شوه، زه به Personally دوئ سره وزټ اوکړم او که ما ته موقع ملاؤ نه شوه، زمونږ سپیشل سیکرټری صاحب به دوئ سره لاړ شی، که په هغه سکول کښې د Reconstruction ضرورت وی یا نور داسے د Basic facility ضرورت وی نو ان شاءالله مونږ به ورته ایشورنس ورکوؤ چه د دغه سکولونو ضروریات چه دی هغه به مونږ برابر کړو۔

جناب سپیکر: Thank you very much۔ ښه اوس دا نور آنریبل، تاسو به وزټ جوائنټ اوکړئ جی، د هر د وجے نه دا ټول راپاڅی، د دے څه جواب شته؟

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: نه جی هغه چه څه غواړی چه زه ئے واورم نو بیا به جواب ورکړم کنه جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، مجھے موقع دیں جی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: تھینک یو سر۔ لکی مروت میں ایک گرلز ہائی سکول ہے، دیکښے سر، د سی اینډ ډبلیو ډیپارټمنټ آفسز وو، مخکښے هغه نوے ډسټرکټ هیډ کوارټر جوړ شو نو د سی اینډ ډبلیو دفتر چه کوم مونږ گرلز هائی سکول ته شفټ کړو نو هغے کښے سر دا آفس خو تاسو ته معلوم دے چه دے آفس کښے څومره کمرے وے نو هغه گرلز هائی سکول دومره Overloaded دے او ورسره سائډ کښے مطلب دا دے چه تقریباً یو کال مخکښے بم بلاسټ هم شوے دے نو هغه لکه دے حد ته رسیدلے دے، زه چیف منسټر صاحب ته دا ریکویسټ کوم چه کم از کم دا

گرلز ھائی سکول نمبر 2 لکی ته د چرته وزټ اوکړی، دومره زیات تعداد دے پکښے ، دا اوس بچو ته ټائم ورکوی چه یره دا دوه کلاسونه چه کوم دی هغه یو ورځ وی او یو ورځ نه وی نو دے حد ته رسیدلی دی۔ زمونږ دا ریکویسټ دے چه کم از کم دا مسئله د حل کړی او هغوی له د د کمرو بندوبست اوکړی۔

جناب سپیکر: جی ٹھیک ہے۔ جی شاہ حسین صاحب۔

جناب شاہ حسین خان: ما خو دا وئیل چه زه حکومت نه تپوس کول غواړم چه کله 8 اکتوبر 2005 کښے زلزله شوے وه، سکولونه د بټګرام ضلعے یا د دے پینځه واړو ضلعو څلور پینځه سوه سکولونه دغسے پاتی دی، حکومت د هغے د جوړولو اراده لری که نه لری؟

جناب سپیکر: جی سردار حسین بابک صاحب، تکړه شه اوس نوی سوالونه راغلل، تا پخپله اووئیل چه زه ئے جواب ورکوم۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: جی ما خو ریکویسټ کړے وو، ما وئیل که ضمنی سوالونه وی، ما د دے سوالونو خبره نه وه کړے خو بهر حال۔۔۔۔

جناب سپیکر: ضمنی سوال نه وو کنه جی، زه پرے پوهیدم، زه ستا د پاره لګیا یم او تا وئیل نه بس زه جواب ورکوم، اورمه نو۔۔۔۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: صحیح ده جی، صحیح ده جی۔ سپیکر صاحب، منور خان صاحب چه کومه خبره کوی نو بالکل ان شاءاللہ تعالیٰ۔۔۔۔

جناب سپیکر: لکی مروت کښے خو هسے خوشحالیږه چه د جینکو سکولونو کښے دومره تعداد په دومره Backward ځائے کښے وی نو ښه خبره ده، د Encouraging خبره ده۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: بالکل جی، دا ان شاءاللہ زیاته د خوشحالئ خبره ده۔

جناب سپیکر: وزټ اوکړئ جی، بس د دوئ وزټ خو اوکړئ۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: دوئ له به لاړ شو او که هغه سکول کښے Space وی، مونږ به ورته Additional rooms هم ورکړو او که ما ته موقع ملاؤ شوه، مونږ به ورته وزټ هم اوکړو۔ شاه حسین خان چه کومه خبره کوی، دا داسے وه جی، 2005

کبنے بدقسمتی دا وہ چہ پہ هغه وخت کبنے Strategy نه وہ، پکار دا وہ چہ څنگه (hit) Militants سکولونو د پارہ یا د Flood affected سکولونو د پارہ زمونږ حکومت یو Strategy جوړہ کړہ، د هغے پہ وجه د هغے باوجود هلته چہ د Reconstruction کوم عمل دے، اگرچہ ډیر سست رفتاریٔ سرہ کار روان دے خو کار روان دے ان شاءاللہ، دے باندے چہ راروان کوم Review meeting بہ کوؤ نو مونږ بہ تکلیف ورکوؤ شاہ حسین صاحب تہ چہ هغه راشی او پخپله پہ هغے کبنے حاضر شی نو ښه به وی۔

جناب سپیکر: تھینک یو جی۔ محمد علی خان Again، سوال نمبر؟

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: جی میاں صاحب۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب، دوئ خو ډیر ښه ارگنائزر هم دی او زه دا وایم چہ دوئ خو د یو سکول خبرہ کوی او هلته ډیرہ توجه ورکول غواړی چہ پہ ډیر تعداد کبنے نور هم جوړ شی ځکه هلته گنجائش ډیر زیات دے۔

جناب سپیکر: تھینک یو جی، تھنیک یو۔ جی محمد علی خان، سوال نمبر؟

جناب محمد علی خان: سوال نمبر 109۔

جناب سپیکر: جی۔

* 109 _ جناب محمد علی خان: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہ کے ہائی سکولز میں کلرک بھرتی کئے گئے ہیں اور انکا تقرر میرٹ کے مطابق ہوا ہے;

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو مذکورہ ضلع کے ہائی سکولز میں کن کن افراد کو بھرتی کیا گیا ہے، ان کے نام، پتہ اور تعلیمی کوائف کی تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) ضلع چارسدہ کے ہائی سکولز میں کلرکوں کی بھرتی کیلئے ٹیسٹ وانٹرویو ہو چکے ہیں اور انکا تقرر میرٹ کی بنیاد پر ہوگا۔

(ب) چونکہ ابھی بھرتی نہیں ہوئی ہے لہذا افراد کے کوائف فراہم کرنا ضروری نہیں۔

Mr. Speaker: Any supplementary?

جناب محمد علی خان: سپلیمنٹری دیکښې ډیر شته خو د میاں صاحب خبرے پسے دغه کوم چه میاں صاحب وائی چه لکی مروت ته توجه ورکړئ۔ میاں صاحب، تاسو وایئ چه لکی مروت ته توجه ورکړئ۔

جناب سپیکر: دیخوا ما سره خبرے کوه۔

جناب محمد علی خان: زه تاسو ته وایم چه زما خبرے ته توجه اوکړئ۔ بل شبقدر کښې هغه بله ورځ ما خبره کړے وه او بیا بابک صاحب دوئ یو سپیشل ایډیشنل سیکرټری ته هدایات ورکړل خو په هغے څه عمل او نشو چه هلته زمونږ په هغے کښې لس سکولونه Already جوړ دی، بلډنګ ئے جوړ کړے دے، اوس هم ترے دغه شوی نه دی، نن نه پینځه کاله مخکښې، لس کاله مخکښې دا سکولونه بند وو، ټیچرز پکښې نشته، د ټیچرانو ترے ټرانسفر شوے دے، Recently اوس دوه میاشتے مخکښې دوه سکولونه بند شو، شبقدر بازار سره یو کلومیټر فاصله کښې۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بنه اوس خو ته د کلرکانو خبره کوے کنه۔

جناب محمد علی خان: میاں صاحب ته مے دا خبره اوروله۔۔۔۔

جناب سپیکر: بنه ده میاں صاحب! جواب به ورکوے۔

جناب محمد علی خان: چه میاں صاحب، لږ د شبقدر هم خیال ساته۔۔۔۔

جناب سپیکر: اودریږه دا د کلرکانو خبره ختم کړه، دیکښې څه وایئ؟

جناب محمد علی خان: زما جی د دوئ نه ډیر توقعات دی۔۔۔۔

جناب سپیکر: کلرک جی، د کلرک خبره اوکړه۔

جناب محمد علی خان: جی حقیقت خبره دا ده، ما تپوس کړے دے چه ضلع چارسده کښې "ہائی سکول میں کلرک بھرتی کئے گئے ہیں اور انکا تقرر میرٹ کے مطابق ہوا ہے؟" دوئ جواب راکوی چه "ہائی سکولز چارسدہ میں کلرکوں کی بھرتی کیلئے ٹیسٹ وانٹرویوز ہو چکے ہیں اور انکا تقرر میرٹ کی بنیاد پر ہوگا"۔ بیا ترے ما تپوس کړے وو: کن کن افراد کو بھرتی کیا گیا ہے، ان کے نام، پتے اور تعلیمی کوائف کی تفصیل فراہم کریں؟ دوئ وائی چه اوسه پورے بھرتی نه ده

شوے ، دیکښے بهرتی شوے ده، فیصله شوے ده او نوټیفیکیشن نه دے شوے ، دغه خبره ده۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ہاں جی۔

جناب محمد علی خان: نوټیفیکیشن نه دے شوے نور نومونه دستخط شوی دی، هر څه شوی دی، نوټیفیکیشن ولے اونشو؟ دا کوئسچن چه پرے راغلو او زما کوئسچن چه پرے راغلو نو هغوی بهرتی اونکړه۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: اودریږه چه وزیر صاحب واؤرو کنه جی۔

جناب محمد علی خان: نو زه منسټر صاحب ته دا ریکویسټ کوم چه دا کوئسچن کمیټئ ته حواله کړی نو پوره پته به هغے کښے اولګی چه دا بهرتی شوے ده که نه؟ او نه ئے میرټ ښودلے دے چه میرټ څه دے او چا Apply کړے ده؟ نو هغه میرټ کښے هم ډیره دهاندلی شوی ده۔ هغه وخت به هم تاسو ته کمیټئ کښے بیا پته اولګی۔

جناب سپیکر: جی آنریبل منسٹر، سردار حسین بابک صاحب۔

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب، محمد علی خان صاحب د کلرکانو تپوس کوی، مونږ خو ورته جواب ورکړے دے چه ټیسټ او انټرویوز هم شوی دی او اپوائنټمنټ چه دے نو هغه به په میرټ باندے کیږی۔ بیا هغوی د بهرتئ تپوس کوی چه بهرتی شوے ده؟ نو بهرتی نه ده شوے۔ د بهرتئ پراسیس چه دے تر ډیره حده پورے مکمل شوے دے۔ بهرحال که په دغه پراسیس باندے د هغوی داسے څه تحفظات وی نو هغوی د پخپله خبره هم اوکړی او بهرحال د کمیټئ خبره هغوی کوی، زما یقین دا دے چه بهرتی نه ده شوے ، لا پراسیس پرے روان دے ، In process ده، هغه باره کښے که هم ستاسو څه خبره وی نو تاسو۔۔۔۔۔

جناب محمد علی خان: تاسو لسټ جوړ کړے دے ، دستخط مو هم کړے دے ، ما ته پوره انفارمیشن دی۔ زه هوائی خبره نه کوم جی، دستخط مو هم کړے دے خو ایښودے ئے دے چه کوئسچن پرے راغلو نو خبره ئے ایساره کړه۔ دا کوئسچن زه دے منسټر صاحب ته وایم چه دا د کمیټئ ته حواله کړی چه پته اولګی۔

جناب سپیکر: وائی چه دے بهرتئ کښے د ټولو نه غټ Hurdle دا کوئسچن دے ، بابک صاحب! دا رښتیا وائی ؟

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: که وی نو دا سے هیڅ څه خبره نشته جی، زمونږ چه کومه هم بهرتی کیږی، هلته په ورته ان شاءالله په ډسترکټ آفس کښے لستونه اویزان کړی، دا لستونه به هم ورته اویزان شی-----

جناب سپیکر: جی۔

جناب محمد علی خان: دا کوئسچن کمیټئ ته حواله کړئ نو پته به هله اولګی۔

جناب سپیکر: نو تاسو کمیټئ ته خامخا وایئ ؟ Is it the desire of the House that the Question asked by the honourable Member may be referred to the concerned Committee? Those who are in favour of it may say 'Yes' and those against it may say 'No'.

Voices: No.

جناب سپیکر: 'Noes'، دا خو ما هم دغه نه بچ کولو۔ ملک حیات خان، ملک حیات خان۔

جناب محمد علی خان: دا بهرتی په میرټ نه ده شوے ، دیکښے چه کوم کوم چلونه شوی دی، هغه ټول ورته په ګوته کومه-----

جناب سپیکر: جی محمد علی خان، بل سوال څه دے ، جی سوال نمبر؟

جناب محمد علی خان: بل هم شته څه؟

جناب سپیکر: او کنه جی، ستاسو-----

(تالیاں)

جناب محمد علی خان: یره کیدے شی-----

جناب سپیکر: تا دومره خواری کړے ده، زما په خیال ټول کال د دومره خواری نه وه کړے چه دا دے ځل د کړے ده۔

جناب محمد علی خان: سپیکر صاحب، دیکښے خبره دا ده چه مونږه شبقدر ته تقریباً اووه سکولونه په دے تیر شوی وختونو کښے-----

جناب سپیکر: سوال نمبر څه دے جی؟

جناب محمد علی خان: سوال نمبر123۔

جناب سپیکر: جی۔

* 123 _ جناب محمد علی خان: کیاوزیرابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہPK-22اور ضلع پشاور کے کئی پرائمری سکولوں اور مڈل سکولوں کو دھماکوں کی وجہ سے نقصان پہنچاہے اور مذکورہ سکولوں کی مرمت نہیں کی گئی ہے جبکہ صوبے کے کئی علاقوں میں ایسے سکولوں کی دوبارہ مرمت کی گئی ہے؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو محکمہ مذکورہ سکولوں کو دوبارہ کب تک تعمیر/مرمت کرنے کاارادہ رکھتاہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: (الف) جی ہاں یہ درست ہے کہ ضلع چارسدہ اور پشاور کے کئی سکولوں کو دھماکوں کی وجہ سے نقصان پہنچاہے، جہاں تک سکولوں کی مرمت کے متعلق سوال ہے تواس ضمن میں عرض ہے کہ ملاکنڈ ڈویژن میں سکولوں کی مرمت و بحالی کا کام PDMA/PaRRSA انجام دے رہا ہے۔مزید برآں یہ کہ PDMA/PaRRSA نے جنوبی اضلاع (بنوں،ہنگو،ٹانک، کوہاٹ) میں شدت پسندی سے متاثرہ سکولوں کی تعمیر ومرمت کیلئے ایک سمری وزیراعلیٰ خیبر پختونخواسے منظور کرائی ہے۔

(ب) اس ضمن میں عرض یہ ہے کہ شدت پسندی سے متاثرہ سکولوں کی تعمیر ومرمت کے حوالے سے ایک منصوبہ سالانہ ترقیاتی پروگرام 12-2011 میں شامل کیا گیا ہے کیونکہ PDMA/PaRRSA ملاکنڈ ڈویژن کے علاوہ مختلف جنوبی اضلاع بشمول (بنوں، ہنگو، ٹانک، کوہاٹ) میں شدت پسندی سے متاثرہ سکولوں کی تعمیر ومرمت کر رہاہے، لہذااس حوالے سے جناب وزیراعلیٰ خیبر پختونخوا کوایک سمری بھی ارسال کی گئی ہے جس میں محکمہ ایلیمنٹری اینڈ سیکنڈری ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ نے یہ تجویز دی ہے کہ صوبہ خیبر پختونخوا میں دھماکوں اور شدت پسندی سے متاثرہ سکولوں کی مرمت و بحالی /PDMA PaRRSA کے ذریعے کی جائے تاکہ تمام سکول ایک ہی معیار پر تعمیر کئے جاسکیں۔

جناب سپیکر: جی سپلیمنټری سوال؟

جناب محمد علی خان: دا دوئ چه څه لیکلی دی، زه دا تپوس کوم د منسټر صاحب نه ستاسو په ذریعه چه راتلونکی پروګرام کښے دا شبقدر شته که نه؟ ځکه چه په

دوه ځایونو کښے خو کار شروع شو، ټینډر هم اوشو، هر څه اوشو خو شبقدر کښے دوه، دا یو مډل سکول دے او نور پرائمری سکولونه دی، هغه ټول دا سے مات ویجاړ پراته دی چه دا به دوئ کله ټینډرے کوی، دا به کله Repair کوی؟

جناب سپیکر: اودریږه تاسو سره د مفتی صاحب هم همدردی ده، د شبقدر تپوس درنه هم کوی، چارسده او شبقدر جی۔

مفتی کفایت اللہ: شکریه سپیکر صاحب۔ دا دوئ چه کوم سوال کړے دے، دا د نورو سوالونو په نسبت زیات اهم دے او دوئ دا تپوس کوی چه ضلع چارسده او پشاور کښے چه د کومو سکولونو بمونو سره نقصان شوے دے نو تاسو هغے کښے څه کړی دی؟ دوئ د جواب اوګوری جی، جز نمبر (ب) کښے چه *ہم نے وزیر اعلیٰ کو ایک سمری بھیجی ہے جس میں محکمہ ایلیمنٹری اینڈ سیکنڈری ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ نے تجویز دی ہے کہ صوبہ خیبر پختونخوا میں دھماکوں اور شدت پسندی سے متاثرہ تمام سکولوں کی مرمت اور بحالی PDMA کے ذریعے کی جائے۔* سپیکر صاحب، ګزارش دیکښے دا دے چه د دهشت ګردئ خلاف چه کوم جنګ دے، دیکښے سکولونو ته نقصان رسی، خاصکر د جینکو سکولونو ته نقصان رسوی نو دا ملاکنډ سره خاص کول یا جنوبی اضلاع سره خاص کول دا غلطی ده، کوم ځائے کښے چه سکول ته نقصان رسی، پکار ده چه هغه سکول بیا تعمیر شی۔ اوس اوګورئ دوئ مبهمه خبره کړے ده، سمری ئے کله لیږلے ده، دا هم نه وائی، جواب به ئے کله راځی، دا هم نه وائی۔ د دے معنیٰ دا ده چه جنوبی اضلاع او د ملاکنډ نه علاوه چه کوم سکولونه په دے دهشت ګردئ کښے بمونو سره چه د هغے نقصان شوے دے، هغے له د حکومت هیڅ پروګرام نشته۔ زما دا درخواست دے چه کوم ځائے کښے دا نقصان شوے دے، هغه سکول دے بیا مرمت کړلے شی۔

جناب سپیکر: *جی مفتی جانان صاحب۔*

مفتی سید جانان: بسم الله الرحمان الرحیم۔ زما ضمنی سوال دا دے، دوئ وائی چه *PDMA اور PaRRSA ملاکنڈ ڈویژن کے علاوہ مختلف جنوبی اضلاع بشمول (بنوں، ہنگو، ٹانک، کوہاٹ) میں شدت پسندی سے متاثرہ سکولوں کی مرمت کر رہا ہے۔* بره ئے لیکلی دی چه مونږ

وزیر اعلیٰ ته سمری استولے ده او دلته کښے ئے لیکلی دی چه مونږ مرمت کوؤ، زه جی تپوس کوم چه هنګو کښے د شدت پسندئ نه ځومره متاثره سکولونه اوسه پورے مرمت شوی دی او بل یو ضمنی سوال مو دا دے، تاسو ته مو وئیلی دی خو زه به په دے مجبوره یم چه هلته بهر به کښینم، دا تمامه دنیا ما ته ګوری جی، زما درے کاله اوشو، زما هائی سکول بند دے جی، کلی کښے ما ته خلق پیغورونه راکوی او خلق ما ته وائی چه مفتی صاحب، ستا د کلی سکول بند دے، زما هائی سکول بند دے جی، درے کاله اوشو۔ جی تاسو وئیلی دی، بشیر بلور صاحب وئیلی دی، ارشد عبدالله صاحب وئیلی دی او منسټر ایجوکیشن وئیلی دی۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: او سکول تیار دے ؟

مفتی سید جانان: جی اوسه پورے بند دے، اوسه پورے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نه سکول تیار دے ؟

مفتی سید جانان: جی سکول تیار دے، اوسه پورے فوجیان ورکښے دی، اوسه پورے بند دے، درے کاله اوشو۔

جناب سپیکر: هن، فوجیان دی پکښے دی، ښه ښه۔

مفتی سید جانان: او دا منسټر صاحب ما ته وائی، کوم ځائے کښے ئے کار کړے دے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ما وئیل چه (ہنستے ہوئے)۔۔۔۔۔

مفتی سید جانان: او هائی سکول د ترے جوړ کړے شی کنه، دومره خلقو ته ورکولے کیږی، زما کلی ته د جی بل هائی سکول ورکړے شی یا دا فوجیان د بل ځائے ته منتقل کړے شی۔

جناب سپیکر: پوهه شو جی، پوهه شو۔

مفتی سید جانان: جی په پرائمری سکول کښے دوه کمرے دی، هغے کښے بچی سکول وائی۔

جناب سپیکر: بابک صاحب، اودریږه جی۔ انور خان۔ اودریږه ده پسے۔ انور خان، فرسټ۔

محمد انور خان ایڈوکیٹ: د وادئ دیر آپر کښے چه کوم سکولونه د Militancy په دوران کښے په ډوګ دره کښے، په ګورنمنټ مډل سکول ګندوړئ کښے جی، اوس چه پکښے زمونږ د لیوی سپاهیان شهیدان شوی وو، هغه براول ایریا کښے ډیر زیات سکولونه دغه Militants بمونو سره اړاؤ کړی دی او زمونږ Hilly area ده، دلته په Down districts کښے او هلته دا فرق دے چه هلته کښے واورے کیږی، دلته خو بیا هم ترپال او پلاسټک کار کوی، هلته دا څیزونه هم کار نه کوی نو زما د منسټر صاحب نه دغه کوئسچن دے چه هلته خاصکر د دغه سکولونو خو دریم څلورم کال دے چه مونږ دا اورو چه ټینډر ئے هم لګیدلے دے خو تر اوسه پورے په هغے باندے کار شروع نه شو نو د هغے د جوړولو، زر تر زره د دے سیزن نه مخکښے مخکښے چه یره که هغه سکول نه جوړیږی نو دا سے د پوخ شیلټر څه بندوبست کیدے شی چه ماشومان پکښے سبق وائی؟

جناب سپیکر: جی عتیق صاحب، عتیق الرحمٰن صاحب۔

جناب عتیق الرحمان: زمونږ خو جی هنګو کښے په ډیر کم تعداد کښے صرف یو سکول اړاؤ شوے دے او هغه هم د دوه کالو نه دغه شان پروت دے نو منسټرصاحب د دا اووائی چه دے Tenure کښے به اوشی او که د راتلونکی Tenure انتظار اوکړو۔

جناب سپیکر: جی آنریبل سردار حسین بابک صاحب۔

وزیرابتدائی وثانوی تعلیم: شکریه سپیکر صاحب۔ محمد علی خان صاحب بنیادی طور باندے چه د PK-22 خبره کړے ده او هلته چه Militants کوم سکولونه وران کړی دی، داسے وه چه مفتی صاحب پکښے بیا هم د ملاکنډ ډویژن خبره اوکړه، هرګز داسے نه وه خو چونکه بدقسمتی دا وه چه ملاکنډ ډویژن چه دے، هغه In particular militancy hit area وه او هلته بدقسمتی دا اوشوه چه زمونږه په زرګونو سکولونه هغه Militancy دوران کښے وران شو او دا په هغه وخت کښے ډیره زیاته د خوش قسمتئ خبره وه، باقی صوبه کښے دومره ورانے نه وو

شوے۔ مونږ پخپله هم حکومت، وزیر اعلیٰ صاحب هم مهربانی کړے وه، بیا ډونرز به هم راتلل او فوکس چه وو نو هغه ملاکنډ ډویژن وو۔ په هغه حواله باندے او په هغه اولنی وخت کښے ایجوکیشن سیکټر کښے ملاکنډ ډویژن چه دے نو مونږ هغے باندے فوکس کړے وو ځکه چه په هغے کښے ډیر زیات ورانے شوے وو۔ بیا بدقسمتی دا راغله چه دا Militants چه وو، هغه د صوبے نورو حصو ته خواره شو او زمونږ ډیر زیات سکولونه وران شو، اوس که ستاسو په علم کښے وی نو مونږ په اے ډی پی کښے یو سیکم راوړے دے چه Reconstruction other than Malakand division، د هغے هرگز دا مطلب نه دے چه خدائے مه کړه د هغے نه بنوں Exempt ده یا د هغے نه هنگو Exempt دے یا د هغے نه کوهاټ یا لکی مروت، هغه Other than Malakand مطلب هم دا دے چه ملاکنډ کښے Already ډونرز هم کار کوی او یا زمونږ د حکومت هم ډیر فنډ تلے وو نو هغه سکولونه چه دی، د هغے به مونږه Reconstruction کوؤ۔ سپیکر صاحب، زه یوه خبره کوم۔ بد قسمتی زمونږه دا ده، دا تاسو اوگورئ، دا ډیره زیاته عجیبه خبره ده چه کومو خلقو زمونږ د اربونو روپو سکولونه وران کړی دی، پکار دا ده چه مونږ هغه اړخ ته هم لږ سوچ اوکړو ځکه چه مونږه ټولو ته خپل وسائل هم معلوم دی، بیا بیرورنی دنیا چه مونږ سره څومره کمک کوی یا مالی مرسته مونږ سره کوی، دا هم زمونږ او ستاسو د ټولو په وړاندے دی نو دا هر گز نه ده چه گنی یو سکول د دوه کالونه وران پروت دے یا د درے کالونه وران پروت دے او صوبائی حکومت سره وسائل شته ځکه ئے نه جوړوی، داسے نه ده خو بهرحال دا ټول د Reconstruction عمل چه دے، دا In progress دے ان شاءالله، زه ایشورنس ورکوم ټول'کولیگز' ته او ټولو مشرانو ته چه څومره زر کیدے شی، څومره زر چه Possible کیدے شی ان شاءالله مونږ به هغے باندے کار روان کړو۔ دلته جی د وزیر اعلیٰ صاحب د سمرئ چه کومه خبره ده، As a non Specific بیا داسے سیکمونه چه راشی، تاسو ته معلومه ده چه دا بیا ADP ځکه چه په اے ډی پی کښے خو مونږ ته دا پته نه وه چه خدائے مه کړه زمونږ ترهه گر چه دی، هغوی به زمونږ سکولونه ورانوی نو مونږ به ئے په اے ډی پی کښے Reflect کوؤ، دا هغه نان اے ډی پی سیکمونه چه دی، بد قسمتئ

نه زمونږ سکولونه وران شو نو هغه کیسونه مونږ وزیر اعلیٰ صاحب ته لیږو۔ مفتی صاحب د وزیراعلیٰ صاحب د سمرئ خبره اوکړه نو دا وضاحت د هغه د پاره کوم چه دا د هغه سیکمونو د پاره مونږه کوؤ، بهرحال زه ایشورنس ورکوم چه څومره زر ممکنه وی، مونږه ډونرز سره هم په رابطه کښے یو نو نن سبا خو تاسو ته سپیکر صاحب! پخپله معلومه ده چه حالات څه دی ځکه چه دے حالاتو کښے خو نورے نورےخبرے دی نو بهرحال د هغے په وجه باندے هم یو خبره داسے کیدے شی چه لکه وسائل زمونږ ډیر زیات محدود دی۔ مهربانی۔

جناب سپیکر: جی محمد علی خان۔

جناب محمد علی خان: جناب سپیکر صاحب! زما په حلقه کښے د سکول چاردیواری پریوتے وه، هغه خو ما د خپل دغه نه جوړه کړه، هغه د پردے د وجے دوه سکولونه داسے دی چه هغه کمرے ئے هم Damage دی نو دوئ د مونږ ته اووائی چه یره دے میاشت دوه کښے، څلورو کښے، شپږو میاشتو کښے به دا، دوه یا دوه نیم کاله ئے اوشو، چه دا به نور څومره ټائم کښے جوړ شی؟ کم ازکم دا دوه سکولونه خو ډیر لازمی دی، دوه د جینکو دی، کمرے ئے په خطره کښے دی که راپریوتے، ډیر ماشومان به ترے لاندے راشی۔

جناب سپیکر: دا یو د عبدالاکبر خان دے او یو زما هم دے چه زمونږ کله جوړیږی نو ستا به هم ورسره جوړیږی، ستا هغه جوړ شو؟-----

جناب محمد علی خان: بیا د جی هغه کمرے راغوزارے شی۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکرصاحب! زما د هغه سکول کمرے تر اوسه پورے نه دی جوړے شوے-----

جناب سپیکر: عبدالاکبر خان، څه څیز دے ؟

جناب عبدالاکبر خان: نه دی شوی جی لا۔

جناب سپیکر: بابک صاحب!-----

جناب عبدالاکبر خان: دا سی اینډ ډبلیو والا کوی۔

جناب سپیکر: بابک صاحب! چه دا کوم Militancy وهلی دی او داسے خاصکر Specific دے وائی، هغه اووئیل، ما هم اووئیل، هغه وروستو کم از کم چه د دے Notes اغستے کیږی کنه جی، لږه Priority ورته ورکوئ چه په اسمبلئ کښے ډسکس شو نو چه د دوئ هم لږ دغه اوشی او د ایجوکیشن ډیپارټمنټ چه څه دغه جوړ شی، بنه Performance ئے جوړ شی۔ تهینک یو جی۔ او دا جواب مفتی صاحب ته ورکړه نو دا خلق به ورله ترینه څنګه اوباسئ؟ میاں صاحب! که تاسو جواب ورکولے شئ۔

مفتی سید جانان: جناب سپیکر صاحب! زما په هائی سکول کښے فوجیان پراته دی، د هغے د څه بندوبست اوکړے شی۔

جناب سپیکر: هائی سکول کښے، هائی سکول کښے فورسز پراته دی، نور څه متبادل بندوبست د هغوی کیدے شی چه دا سکول وړو ته خالی شی؟

میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات): بالکل جی، داسے ده چه زمونږ په ملاکنډ ډویژن کښے هم دغه رنګ پرابلم شته او چه چرته د هغوی د پاره داسے متبادل ځائے وی نو هغوی ئے پریږدی، بلکه کوشش هم کوی او مونږ به ورسره دا خبره هم اوکړو ځکه چه متبادل ځائے به مونږ ورکوؤ۔ لازم خبره ده چه دومره Sensitive حالات دی، د یو سکول د خالی کیدو په وجه که ټوله علاقه په خطره کښے راځی نو هغه جانان صاحب به مونږ سره ګزاره کوی او که نه وی نو زه به ورسره خپله رابطه اوکړم او د حکومت د طرف نه چه Alternate مونږه هغوی ته بندوبست کولے شو او هغه ځائے به چه کوم دے ماشومانو ته سبق د پاره خالی کړی۔

جناب سپیکر: بس میاں صاحب، خدائے د خوشحاله لره۔ ما او بشیر خان خوئے فیل کړی یو خو که تاسو چرته څه اوکړل نو، شکریه جی۔ ملک حیات خان، ملک حیات خان، حج له تلے دے۔ جی بیا محمد علی صاحب۔

جناب محمد علی خان: په دیکښے زما یو ضمنی سوال دے جی۔

جناب سپیکر: هم په دیکښے، د ملک حیات خان؟ کوئسچن نمبر اووایه۔

جناب محمد علی خان: سوال نمبر 101۔

وزیر اطلاعات: محمد علی خان صاحب۔۔۔۔

جناب سپیکر: او بالکل، دا اخبار کښې راغلې وو چه دے غلے ناست وی او نن ئے سم د زړه براس اویستو۔

وزیر اطلاعات: زه ستا تعریف کوم، نن ورځ جی، دا نن ډیره بختوره ورځ ده، واپډے سره مو حساب کړے دے، دا د ده په نوم شوه، دا ننئ ورځ۔

جناب سپیکر: جی۔

* 101 _ جناب حیات خان (سوال جناب محمد علی خان نے پیش کیا): کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) ضلع دیر میں شینکاری کے مقام پر گورنمنٹ گرلز مڈل سکول کی عمارت کافی عرصہ پہلے مکمل ہو چکی ہے لیکن سٹاف نہ ہونے کی وجہ سے بند پڑا ہے؛

(ب) مذکورہ سکول کی عمارت کب تک تعمیر ہوئی اور کیوں تاحال بند پڑا ہے؟ وجوہات بتائی جائیں نیز ضلع دیر بالا میں کل کتنے سکولز سٹاف نہ ہونے کی وجہ سے بند پڑے ہیں؛

(ج) حکومت مذکورہ سکول کو کب تک چالو کرنے کا ارادہ رکھتی ہے، سال بمعہ تاریخ بتائی جائے؟

جناب سردر حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، مذکورہ سکول کی عمارت مکمل ہو چکی ہے اور اب سکول چالو ہے۔

(ب) مذکورہ سکول PEP program کے تحت کافی عرصہ پہلے مکمل ہو چکا تھا لیکن فنڈ نہ ہونے کی وجہ سے کام ادھورا رہ گیا تھا، اب چونکہ فنڈ ملنے کے بعد مذکورہ سکول کی Sanction بھی ہو چکی ہے اور یکم اپریل 2011 سے مذکورہ سکول میں کلاسیں بھی شروع ہو چکی ہیں، نیز دیر بالا میں کوئی بھی سکول سٹاف نہ ہونے کی وجہ سے بند نہیں پڑا ہے۔

(ج) اسکی وضاحت جز نمبر (ب) کے جواب میں دی گئی ہے۔

Mr. Speaker: Ji, Any Supplementary?

جناب محمد علی خان: سپیکر صاحب، زه خو پرے خبرے نه کوم، ما له خو هغه ډیره بنه یقین دهانی را کړه او زړه ئے را له خوشحاله کړو منسټر صاحب، یو به زه درسره لاړ شم، یو به درسره سیکرټری صاحب لاړ شی۔ صرف یو خبره ستاسو او د دے هاؤس په نوټس کښے راولم چه داسے سکول هم شته چه هغے کښے ځلوینت

ماشومانے بچئ دی او شل ټیچرانے دی، شل ،او جی، چارسده کښے ځائے دے پاپړه ورته وائی، بازار کښے ځائے دے، چالیس ماشومانے دی پکښے او شل ټیچرانے دی نو دا ظلم ولے دے؟ چه هلته چالیس ماشومانو ته شل دی او دلته درے سوه ته یو ټیچره ده۔

جناب سپیکر: جی آنریبل سردار حسین بابک صاحب، دا سے شته؟

وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! دا ما چه کوم نوم واوریدو، دوئ بابړه نوم واغستو، تاسو۔۔۔۔

جناب محمد علی خان: پاپړه۔

وزیرابتدائی وثانوی تعلیم: پاپره، سپیشل سیکرټری صاحب او ډپټی ډائریکټر صاحب د متوجه شی چه ګورنمنټ ګرلز پرائمری سکول پاپړه، محمد علی خان صاحب وائی چه په دیکښے چالیس۔۔۔۔

جناب سپیکر: پرائمری سکول دے که څه دے؟

جناب محمد علی خان: پرائمری سکول دے جی، چالیس پکښے سټوډنټانے دی او بیس پکښے ټیچرانے دی۔۔۔۔

جناب سپیکر: دا کوم دا سے خوش قسمته، دا کوم ځائے کښے دے؟

جناب محمد علی خان: د شکور خان حلقه ده جی۔

وزیرابتدائی وثانوی تعلیم: زه شکریه ادا کوم او Tomorrow early in the morning ان شاءالله زما ډیپارټمنټ کښے د دے خلاف واقعی که دا سے وی چه په یو ځائے کښے څلویښت ماشومانے وی او شل ټیچرانے وی نو سبا که خیر وی نو ان شاء الله تاسو زما نه مازیګر تپوس کولے شئ۔

جناب سپیکر: سبا به دلته هاؤس کښے د دے رپورټ راکوئ، دا ښائسته خبره ده، تهینک یو۔

Minister for Primary Education: Okay, okay.

جناب سپیکر: تهینک یو منسټر صاحب۔ د ملک حیات خان بل سوال دے۔

جناب محمد علی خان: سوال نمبر110۔

جناب سپیکر: دیکبنے هم ستا سو، دیکبنے محمد علی خان څه دی؟

جناب محمد علی خان: دیکبنے جی----

جناب سپیکر: سوال نمبر؟

جناب محمد علی خان: سوال نمبر110۔

جناب سپیکر: جی۔

* 110 _ جناب حیات خان(سوال جناب محمد علی خان نے پیش کیا): کیاوزیرابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیایہ درست ہے کہ ایک سال پہلے کاڑ کبنج ضلع دیر بالا میں مڈل سکول کواپ گریڈ کیاگیا تھااور اسکی بلڈنگ بھی مکمل ہوچکی ہے؛

(ب) آیایہ بھی درست ہے کہ ایک سال پہلے مکمل ہونے والے سکول کوابھی تک سٹاف مہیا نہیں کیاگیا ہے؛

(ج) اگر(الف)و(ب)کے جوابات اثبات میں ہوں توحکومت مذکورہ سکولوں کوکب تک سٹاف مہیا کرنے کاارادہ رکھتی ہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین(وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ مذکورہ سکول کو مورخہ یکم جولائی 2011 سے سٹاف مہیا کیا گیاہے۔

(ج) اس کی وضاحت جز نمبر(ب)کے جواب میں ملاحظہ فرمائیں۔

Mr. Speaker: Any supplementary؟ دیکبنے څه دی جی

جناب محمد علی خان: جی داسے دوه سکولونه زما په حلقه کبنے دی چه هغه دوه درے کاله اوشو تیار شوی دی، بلډنګ ئے تیار دے بلکه هغه خو لا په بم بلاسټ کبنے لږ خراب شوے هم دے، Damage شوے هم دے او اوسه پورے سټاف ورله نه دے راغلے، سینکشن ئے نه دے راغلے، دغه نه جی فټ بال جوړ شوے دے، لیټر ئے خی فنانس ته، فنانس والا ئے ایجوکیشن ته رالیږی او سکولونه داسے پراته دی۔ خطره دا ده چه دا خلق ورته بیا نور نقصان اونه رسوی۔ اوس پکبنے مونږ

کڼې اچولی دی چه یره ځوک پرے ہم مم خلاص نه کړی، دے د پاره زه ورته وایم چه دا سټاف زر تر زره ورکړئ۔

جناب سپیکر: دے فنانس ډیپارټمنټ ته منسټر صاحب! دوئ ته هدایت ورکړئ که دیکښې سټاف تیار وی نو زر ئے ورکړئ۔

وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم: سپیکر صاحب! دا خو هم د دے سره تړلے خبره ده، زه به یو ریکویسټ خپل هاؤس ته هم اوکړم چه دا اوګورئ جی، زمونږ هم بد قسمتی ده چه مونږ ممبرانو صاحبانو، لکه په دے سکولونو کښې مونږه والدین اساتذه کونسل ورته وایو چه دا مونږه جوړ کړی دی۔ زه تاسو ته په مثال کښې وئیلے شم چه زمونږ په معاشره کښې تاسو اوګورئ چه حجره، جماعت او مدرسه، دا درے داسے ادارے دی چه دے له حکومت یوه آنه نه ورکوی، دا جوړوی هم کمیونټی او دا ساتی هم کمیونټی، سکول واحده ځلورمه اداره ده چه دا جوړوی هم حکومت او دا ساتی هم حکومت، د حکومت په فنډ باندے خو چونکه زمونږ Interest نشته، مونږ هغے کښې دلچسپی نه اخلو نو دا بیا صرف مونږ حکومت ته پریښی دی نو زه ورسره تړلے دا خواست هم کوم چه پکار دا ده چه مونږ ټول او بد قسمتی خو زمونږ د ټولو دا هم ده چه د ټولو بچی چه دی، په پرائیویټ ادارو کښے دی، هغه هم یوه المیه ده، پکار دا ده چه مونږ په دیکښے دلچسپی واخلو۔ زما یقین دا دے چه دا صورتحال به نه وی، دا کوم صورتحال چه بیا مونږ دلته بیانوؤ، بهر حال زه فنانس ډیپارټمنټ ته هم ریکویسټ کوم (تالیاں) چه په دے باندے فوری طور ایکشن واخلئ او په دیکښے دغه اوکړئ۔

جناب سپیکر: دا لړ به، معزز اراکین سے بھی درخواست کی جاتی ہے کہ جہاں پہ سکول تیار ہو جائیں، اس کا وہ پی سی فور ہے یا کیا چیز ہے؟ اس میں وہ پراسیس ذرا آپ خود بھی تھوڑا سا، کیونکہ بہت بڑی Investment ہوتی ہے اور یہ ڈونرز کی بھی، Norwegian Government کی میرے خیال میں پرائمری سکول میں بہت بڑی Contribution ہے، ان کے Ambassador مجھ سے خود ملے تھے، انہوں نے مجھ سے کہا تھا کہ آپ کی بیوروکریسی اور آپ کا سسٹم بہت Slow ہے تو اس میں آپ معزز اراکین بھی تھوڑی دلچسپی لے لیں، اسمبلی کا سٹاف آپ کے ساتھ پی سی فور کی تیاری میں مدد کریگا۔ ڈیپارٹمنٹ سے بھی میری گزارش ہو گی کہ جو بھی سکول تیار ہو، یہ بڑی غفلت ہو گی کہ اگر اس میں آپ

سٹاف کی منظوری نہ دیں، یہ بڑی زیادتی ہے، اتنی بڑیInvestmentضائع ہوتی ہے اور قوم کے بچے بھی Sufferہوتے ہیں۔آئندہ کیلئے ایسی کوئی شکایت ہاؤس میں نہ اٹھے۔ تھینک یو جی۔

جناب سپیکر: ملک حیات صاحب۔ دا خو اوشو جی۔ ملک حیات خان موجود نہیں۔ فضل اللہ صاحب، جی سوال نمبر؟

حاجی قلندر خان لودھی: سوال نمبر112۔

جناب سپیکر: جی۔

* 112 _ جناب فضل اللہ (سوال حاجی قلندر خان لودھی نے پیش کیا): کیا وزیر ہائر ایجوکیشن ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ ضلع شانگلہ کے علاوہ صوبہ کے تمام ڈگری کالجوں میں اسسٹنٹ کی آسامیاں موجود ہیں;

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو ضلع شانگلہ کے ڈگری کالجوں میں مذکورہ آسامیوں کی عدم موجودگی کی وجوہات بتائی جائیں، نیز حکومت ضلع شانگلہ کے ڈگری کالجوں کیلئے اسسٹنٹ کی آسامیوں کی منظوری کا ارادہ رکھتی ہے، تفصیل فراہم کی جائے؟

قاضی محمد اسد خان (وزیر برائے اعلیٰ تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) ضلع شانگلہ کے گورنمنٹ کالجز میں دو سال سے مذکورہ آسامیوں کی منظوری کیلئے فنانس ڈیپارٹمنٹ سے بذریعہ SNE مطالبہ کیا گیا ہے۔(ثبوت ایوان میں پیش کیا گیا) لیکن فنانس ڈیپارٹمنٹ کی طرف سےSNEکی منظوری نہیں ہو سکی ہے۔

جناب سپیکر: سپلیمنٹری سوال جی؟

حاجی قلندر خان لودھی: جی جناب سپیکر، چونکہ موؤر نہیں ہے، اس نے سوال کیا ہے کہ ضلع شانگلہ کے علاوہ تمام صوبے میں اسسٹنٹ موجود ہیں؟ تو جواب یہ ہے کہ ہاں جی، موجود ہیں۔ پھر جز (ب) کے آخر میں آپ دیکھیں، پھر اس نے کہا ہے کہ مجھے کب تک ملیں گے، میرے شانگلہ میں کب تک کالجوں میں یہ اسسٹنٹ دیئے جائینگے؟ تو وہ کہتے ہیں جی، جواب ہے کہ فنانس ڈیپارٹمنٹ، گورنمنٹ کی طرف سےSNE کی منظوری نہیں ہو سکی۔ یہ کوئیObservationہے؟

جناب سپیکر: قاضی اسد صاحب، یہ آپ کا کوسچین ہے۔ بابک صاحب کی باری ختم ہوئی ہے۔

حاجی قلندر خان لودھی: قاضی صاحب بڑے Relax تھے تو میں نے کہا کہ ذرا ان سے پوچھ لوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: اچھا کیا۔

حاجی قلندر خان لودھی: ان کا سوال یہ ہے کہ فنانس کی طرف سے کوئی Observation ہے، SNE کی منظوری نہیں ہو سکی تو یہ ڈیپارٹمنٹ دو سال ہو گئے ہیں جی، اس سوال کا جواب دیکھیں دو سال ہو گئے ہیں، تو یہ Slackness ہے، ڈیپارٹمنٹ کا کام ہے کہ وہ Observation جو انکی ہے، فنانس کی، اسکو ختم کرے اور جو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی قاضی اسد صاحب۔

حاجی قلندر خان لودھی: اس کی جو محرومی ہے شانگلہ کی، اس کو دور ہونا چاہیئے تمام۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: یہ SNE دو سال سے کیوں ایسی پڑی ہے؟ کچھ۔۔۔۔

قاضی محمد اسد خان (وزیر برائے اعلیٰ تعلیم): شکریہ سپیکر صاحب۔ سر، بجٹ پیش ہونے سے پہلے ہر سال فنانس ڈیپارٹمنٹ ایک Exercise کرتا ہے، ڈیپارٹمنٹس کو وہ بلاتے ہیں اور ہماری ضروریات اور ان کی Affordability وہ ڈسکس کرتے ہیں۔ اس بار بھی ہم نے جو SNEs ان کو بھجوائی تھیں، انکے اوپر ہم نے کافی کوشش کی اور سر، بتایا جاتا ہے کہ چونکہ معاملات ذرا فنانشل جس طرح تھے، ایک دو چیزیں آپ اچھی طرح جانتے ہیں سر کہ کارروائی ہو رہی تھی اور پھر سیلاب آ گیا، پچھلے سال کی اے ڈی پی بھی ہم نے Suspend کر دی تو Financial crunch کی وجہ سے، انہوں نے کہا کہ یہ کالجز ابھی ان اسسٹنٹ کی پوسٹس کے بغیر بھی چل سکتے ہیں، آپ باقی کلیریکل سٹاف کے ساتھ چلا لیں اور جیسے ہی Financial space ملے گی، ہم یہ پوسٹیں Sanction کر دینگے، ہم نے سر کوئی کمی نہیں چھوڑی ہے، ہم نے پوری Fight کی ہے اپنی سیٹوں کیلئے۔

جناب سپیکر: جی، اکرم خان درانی صاحب۔

جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف): جناب سپیکر صاحب، دے دواړو ډیپارټمنټس باره کښې دا ټول خلق پوهیږی چه د دوئ په خپلو کښې جنګ دے، ایجوکیشن والا ته چه لاړ شے، هغوی غواړی چه دا مالک مونږ ته راشی، ایم پی اے نه، چه دا سکول د چا په ځائے کښې جوړ شوے وی، دغه مالک ما ته ګزارش اوکړی نو زه به بیا پسته لیږمه او بیا چه فنانس ته لاړه شی، بیا هلته سیکشن افسر جی پرے کښینی چه څو پورے دا کالج د چا په زمکه کښې جوړ

شوے وی او سکول د چا په زمکه کښے جوړ شوے وی، هغه مالک پخپله نه وی راغلے جی سوال نه پیدا کیږی، اوس زه نوره هغه خبره نشم کولے چه مالک دوئ ولے غواړی؟-----

جناب سپیکر: (قہقہہ) هم دغه خبره ده۔

قائد حزب اختلاف: تاسو مهربانی اوکړئ جی چه هدایات ورکړئ چه پی سی فور راغے، په هغے کښے چه Observation دوئ خپلے محکمے ته په یوه ورځ کښے کیږدی او بس هغه مسئله د حل کړی جی۔ یقین اوساتئ جی، بلډنګونه ټول تباه شو او دا جنګ دے جی، هغه به Observation کوی، ایجوکیشن والا ئے لیږی نو چه کله مالک راشی او د دواړو دفترونو چکر اولګوی، ممبر ته ضرورت نشته، د دوئ بس مسئله حل ده۔

حاجی قلندر خان لودھی: جناب سپیکر صاحب۔

جناب سپیکر: قاضی اسد صاحب! ایسا ہے؟

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: درانی صاحب تو میرے خیال میں-----

جناب سپیکر: ایک منٹ لودھی صاحب کو بھی سنیں جی، لودھی صاحب! کیا ہے؟

حاجی قلندر خان لودھی: جناب سپیکر-----

جناب سپیکر: جناب قلندر خان لودھی۔

حاجی قلندر خان لودھی: جناب سپیکر، تمام صوبے میں اسسٹنٹس ہیں اور شانگلہ میں کتنے ڈگری کالجز ہونگے جی، دو، کتنے ہونگے، ایک؟ ایک تو اس کیلئے میرے منسٹر صاحب اعلان نہیں کر رہے ہیں، یہاں اعلان کریں کہ میں اناؤنس کرتا ہوں، دو سال سے پڑے ہوئے ہیں اس کے کاغذات اور ایک شانگلہ میں اسسٹنٹ کیلئے Provision نہیں دے سکتے؟-----

جناب سپیکر: وہ سمجھتے نہیں تھے، ابھی سمجھ گئے ہیں۔ جی قاضی اسد صاحب۔

حاجی قلندر خان لودھی: آپ جواب پڑھیں، پورے دو سال سے پڑے ہیں۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: سر، میں سمجھ گیا تھا، میں یہ کہہ رہا ہوں کہ ہمارے صوبے کی پوزیشن، ہائر ایجوکیشن ڈیپارٹمنٹ کی طرف سے تو سر، میں Fight کر سکتا ہوں لیکن فانس کو اپنی Space دیکھنا پڑتا ہے، وہ کہتے ہیں کہ گزارہ کریں کہ کلریکل سٹاف تو ہے، اسسٹنٹ کی پوسٹ کی، جو بڑے کالجز ہیں،

وہاں پر ضرور اس کی ضرورت ہو گی لیکن جتنی Strength اس وقت شانگلہ کے کالج کی ہے، اس میں باقی کلریکل سٹاف کے ساتھ کام چلایا جا سکتا ہے۔ میں نے یہ کہا کہ بجٹ میں Approved ADP کو بھی ہم نے Suspend کیا تھا سر، کس لئے Suspend کیا تھا؟ کہ ہمیں Space چاہیئے تھی، تو جب آپ کے پاس Financial space کی کمی ہو اور Consensus کے ساتھ سر صوبے کو چلانا ہے، تو اس ہاؤس سے بھی میری یہ اپیل ہے کہ As a Minister، میرا ڈیپارٹمنٹ ہے، ہم فنانس کے پاس جا سکتے ہیں اور Officially ہم ان کو کاغذات تیار کر کے دے سکتے ہیں لیکن جب ہم بیٹھتے ہیں سر، انہوں نے اپنا مسئلہ بتایا، تو پھر ہم کہیں پر Concede کرتے ہیں کہیں پر Press کرتے ہیں اور کوشش کرینگے سر کہ ہم Next time کر لیں۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں، اگر سارے صوبے میں ہوتے ہیں تو شانگلہ میں ایک کالج سے کیا فرق پڑیگا؟ ان کو بھی کر لیں۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: بالکل سر، جب Next time ہم ان کے پاس جائینگے تو پھر بات کرینگے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: مسئلہ ختم کریں، مسئلہ ختم۔۔۔۔۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: سر، اگر میں Commitment اس چیز کی کرونگا، لودھی صاحب، جو میرے بس میں ہو۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: بس ہو گیا جی۔

وزیر برائے اعلیٰ تعلیم: میں ان سے لڑ سکتا ہوں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: نہیں شانگلہ کی بات ہے، اور کسی ڈسٹرکٹ کی نہیں۔

جناب محمود عالم: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: جی۔

جناب محمود عالم: سپیکر صاحب، یہاں شانگلہ جو ہے، اس کے قریب ضلع کوہستان بھی ہے، یقین کریں کہ ہم تو رونا رو رہے ہیں، کوہستان میں ایک ہی ڈگری کالج ہے، ہمارے لڑکے وہاں سے آتے ہیں، وہاں سٹاف نہیں ہے، وہاں کالج میں لیکچررز نہیں ہیں اور پھر وہ ضلع مانسہرہ میں آتے ہیں، وہاں سب سے قریب ترین ضلع مانسہرہ ہے، وہاں بھی ہمارے لڑکوں کو ایڈمشن نہیں دیا جاتا ہے، وہ کہتے ہیں کہ آپ لوگ جا کے وہاں کوہستان میں داخلہ لیں اور کوہستان میں وہاں سرے سے سٹاف بھی نہیں ہوتا ہے، کوئی

لیکچرر نہیں ہے، وہاں بی ایس سی، ایم ایس سی پڑھانے کیلئے، وہاں ایک ڈگری کالج ہے جو سٹارٹ ہوا ہے، سو دو سو لوگ ہیں، وہاں سرے سے سٹاف نہیں ہے۔ میں نے ایک دفعہ قاضی صاحب سے ریکویسٹ بھی کی ہے لیکن یقین کریں کہ ہماری کوئی سنی ہی نہیں جا رہی ہے، پتہ نہیں کیا ہے؟ ہمارا ضلع پسماندہ ہے تو مطلب ہے کہ بندہ پشاور میں رہے یا نوشہرہ میں، دوسرے یہ۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> ٹھیک ہے۔ قاضی صاحب! یہ تو نیا کوسچن آگیا لیکن اس کی بھی سن لیں اور جو کچھ مدد ہو سکتی ہے آپ ڈائریکشن ڈیپارٹمنٹ کو۔۔۔۔۔

<u>وزیر برائے اعلیٰ تعلیم:</u> ان شاء اللہ اس کو بھی کرینگے۔

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> جناب سپیکر!

<u>جناب سپیکر:</u> جی شاہ حسین صاحب۔

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> داسے دہ جی، دوئ وائی چہ پہ شانگلہ کبنے د کالجز تعداد کم دے، د شانگلے پہ کالجونو کبنے تعداد دغہ ھومرہ دے لکہ څومرہ چہ پہ سوات کبنے دے، لکہ څومرہ چہ پہ مانسهرہ کبنے دے یا څومرہ چہ پہ ایبټ آباد کبنے دے، یو د اسسټنټ پوسټ دے او هغے د پارہ دوئ حیلے بہانے جوړوی چہ یرہ هلتہ کبنے تعداد د هلکانو کم دے، د دے وجے نہ مونږ د اسسټنټ پوسټ نہ ورکوؤ، پہ کلرکانو باندے مونږ هغہ کالج چلوؤ۔ زہ وایم چہ یو پوسټ د ور کړی او کالج جی۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> هغہ خو اوشوہ، هغے کبنے خو ما ورتہ اووئیل کنہ جی۔

<u>جناب شاہ حسین خان:</u> او د کالج تعداد څومرہ چہ د مانسهرے، ایبټ آباد او د هری پور دے، د دہ د حلقے نہ زیات د شانگلے دے جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> هغہ خو ډائریکشن ایشو شو کنہ جی، بس منسټر هم ایشو کړو، کومہ خبرہ یا ایشو چہ ختمہ شی هغہ بیا مہ چیړئ جی۔ فضل اللہ صاحب، فضل اللہ صاحب۔ (موجود نہیں) بل کوئسچن څہ دے؟ Question`s Hour finished, lapsed. دا تاسو تہ خو ما اووئیل کنہ، محمود عالم صاحب! میں نے وزیر صاحب کو کہہ دیا ہے، آپ ان کے ساتھ بیٹھیں گے، آپ کا مسئلہ حل کرینگے۔

غیر نشاندار سوالات اور ان کے جوابات

99 _ جناب نصیر محمد میداد خیل: کیا وزیر برائے ابتدائی و ثانوی تعلیم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ لکی مروت کے گاؤں شیری خیل کے تمام سکولوں میں کلاس فور اسی گاؤں سے بھرتی کئے گئے ہیں؛

(ب) اگر (الف) کا جواب اثبات میں ہو تو بھرتی شدہ ملازمین اس گاؤں سے نہیں اور وہ مالکان زمین کی سفارش پر بھرتی نہیں کئے گئے تو کس کی سفارش اور حکم پر بھرتی کئے گئے ہیں، تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی و ثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) تفصیل درج ذیل ہے:

نمبر شمار	سکول	کلاس فور	ولدیت	عہدہ	تقرری	زمین دہندہ	غیر زمین دہندہ	سکونت	کیفیت
1۔	GPS شیری خیل	محمد خان	وطن خان	چوکیدار	8-10-1987	۔	غیر تحخص	شیری خیل	ہمایون سیف اللہ ایم پی اے کی سفارش پر
2۔	GPS نمبر 2 شیری خیل	امیر شاہ	امیر حمزہ	چوکیدار	30-5-1995	زمین دہندہ	/	شیری خیل	
3۔	GPS نمبر 3 شیری خیل	عمران خان	نعمت اللہ	چوکیدار	12-6-2001	//	/	شیری خیل	
4۔	GPS نمبر 4 شیری خیل	مشک عالم	سور کمند	چوکیدار	26-1-2005	//	/	شیری خیل	
5۔	GGCMS شیری خیل	ربنواز خان	عبیداللہ جان	نائب قاصد	26-9-1987۔	//	/	شیری خیل	
		شاہنواز خان	عبیداللہ جان	نائب قاصد	29-11-2008	//	/	شیری خیل	/
		ریحانہ بی بی	سخی جان	کالر	29-11-2008	//	/	شیری خیل	/
6۔	GMS شیری خیل	کیسف خان	مہردل خان	خاکروب	29-5-1993	//	/	شیری خیل	/
	نیاز علی	میرز علیخان	نائب قاصد	29-5-1993		//	/	شیری خیل	/

جناب نصیر محمد میداد خیل: کیا وزیر ابتدائی و ثانوی تعلیم از راہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ سال2009-10 میں ضلع لکی مروت سے سکولوں کیلئے، فرنیچر کی خریداری کیلئے 5.925 ملین روپے دیئے گئے ہیں;

(ب) اگر(الف)کا جواب اثبات میں ہو تو لکی مروت کے تمام سکولوں کیلئے خریدے گئے سامان کی آئٹم وائز قیمت، سکول وائز تفصیل فراہم کی جائے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ سال 2009-10 میں ضلع لکی مروت کے سکولوں کیلئے فرنیچر کی خریداری کیلئے 5.925 ملین روپے نہیں بلکہ 2.925 ملین روپے دیئے گئے ہیں جن میں سے 0.7494 ملین روپے خرچ کئے گئے ہیں۔ باقیماندہ رقم مبلغ 2.1756 ملین روپے جون کے آخری ہفتے میں موصول ہوئی۔ چونکہ اکاؤنٹنٹ جنرل خیبر پختونخوا کی ہدایات کے مطابق تمام ڈسٹرکٹ اکاؤنٹس آفیسز میں بل جمع کرنے کی آخری تاریخ 10 جون مقرر ہو چکی تھی، لہذا EDO(E&SE) لکی مروت فرنیچر کا بل جمع نہ کر سکے اور باقیماندہ بجٹ Surrender کیا۔

(ب) (تفصیل ایوان میں پیش کی گئی)

111 _ جناب حیات خان: کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ گورنمنٹ ہائی سکول شینکاری دیر بالا میں ہیڈ ماسٹر اور سائنس ٹیچرز موجود نہیں ہیں جس کی وجہ سے طلباء کا قیمتی وقت ضائع ہو رہا ہے;

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکولوں میں اساتذہ کی بھی کمی ہے;

(ج) اگر(الف)و(ب)کے جوابات اثبات میں ہوں تو:

(i) حکومت مذکورہ سکول میں ہیڈ ماسٹر، سائنس ٹیچر اور دیگر اساتذہ کی خالی آسامیاں کب تک پر کرنے کا ارادہ رکھتی ہے؟

جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم): (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں، یہ بھی درست ہے۔

(ج) (i) اس ضمن میں وضاحت کی جاتی ہے کہ SET کی ہیڈ ماسٹر میں ترقی کیلئے 12 ستمبر 2011 کو DPC ہو چکی ہے۔ ان شاء اللہ مذکورہ سکول میں بہت جلد ہیڈ ماسٹر کی آسامی پر ہو جائے گی۔ پبلک سروس کمیشن میں SET کی آسامیوں کیلئے انٹرویو ہو چکے ہیں، ان شاء اللہ عنقریب SET کی تعیناتی ہو جائے گی۔

113 _ <u>جناب فضل اللہ:</u> کیا وزیر ابتدائی وثانوی تعلیم ازراہ کرم ارشاد فرمائیں گے کہ:

(الف) آیا یہ درست ہے کہ PK-88 ضلع شانگلہ میں گورنمنٹ مڈل سکول درہ سیرئی اور گورنمنٹ پرائمری سکول الوچ نمبر 2 موجود ہیں؛

(ب) آیا یہ بھی درست ہے کہ مذکورہ سکولوں میں Non-development Schemes کے تحت اضافی کمرے بھی تعمیر کئے گئے ہیں؛

(ج) اگر (الف) و (ب) کے جوابات اثبات میں ہوں تو حکومت مذکورہ سکولوں کو اپ گریڈ کرنے کا ارادہ رکھتی ہے، جبکہ اپ گریڈیشن کیلئے تمام ضروریات پوری ہیں؟

<u>جناب سردار حسین (وزیر برائے ابتدائی وثانوی تعلیم):</u> (الف) جی ہاں، یہ درست ہے۔

(ب) جی ہاں، یہ بھی درست ہے۔

(ج) مذکورہ سکولز ہر لحاظ سے اپ گریڈیشن کیلئے Feasible ہیں، گورنمنٹ مڈل سکول درہ سیرئی کا کیس اپ گریڈیشن کیلئے EDO شانگلہ نے مورخہ 19 اپریل 2011 کو ڈائریکٹر E&SE خیبر پختونخوا کو بھیجا ہے، ڈائریکٹر E&SE نے کیس مزید کارروائی کیلئے مورخہ 26 اپریل 2011 کو محکمہ ابتدائی وثانوی تعلیم خیبر پختونخوا کو بھیجا ہے۔ محکمہ ہذا نے چند اعتراضات (Observations) لگا کر مورخہ 25 جون 2011 کو کیس EDO شانگلہ کو بھیجا ہے۔ EDO کی طرف سے جواب موصول ہونے پر کیس محکمہ خزانہ کو بھیجا جائے گا جبکہ گورنمنٹ پرائمری سکول الوچ نمبر 2 کا کیس گزشتہ تین سال سے محکمہ فنانس خیبر پختونخوا اور محکمہ ابتدائی وثانوی تعلیم کے ساتھ زیر غور ہے۔

اراکین کی رخصت

<u>جناب سپیکر:</u> ان معزز اراکین کی طرف سے رخصت کیلئے درخواستیں ارسال کی گئی ہیں جن میں محترمہ نور سحر صاحبہ 3 اکتوبر 2011 تا اختتام اجلاس، یہ تو چلی گئی ہیں، کہاں گئی ہیں؟

(قہقہے)

<u>ایک آواز:</u> حج لہ لاړہ۔

<u>جناب سپیکر:</u> اچھا، (قہقہہ) جناب حافظ اختر علی صاحب ۔۔۔۔

<u>میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات):</u> پہ دے یو چھتئ ډیر خوشحالہ یئ۔

(قہقہہ)

جناب سپیکر: نه تا سو به هم ډیر خوشحاله یئ۔ (قہقہے) حافظ اختر علی صاحب 3 اکتوبر 2011تا4 اکتوبر 2011، پرنس جاوید صاحب 3اکتوبر 2011تا17اکتوبر 2011،ثاقب اللہ خان صاحب آج کیلئے، راجہ فیصل زمان صاحب 3اکتوبر 2011تا 4 اکتوبر 2011،ثنااللہ خان میاخیل صاحب آج کیلئے، ہمایون خان صاحب آج کیلئے، محتیار علی خان 3اکتوبر 2011تااختتام اجلاس، یہ بھی فارغ ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: حج کیلئے گئے ہیں۔

جناب سپیکر: حج کیلئے گئے ہیں، اچھااچھا، چلیں خدامبارک کرے، اچھی جگہ گئے ہیں۔ سردار اورنگزیب خان نلوٹھا صاحب آج کیلئے، پرویز خان خٹک صاحب آج کیلئے، وجیہہ الزمان صاحب 3اکتوبر 2011تا7 اکتوبر 2011، جاوید عباسی صاحب آج کیلئے۔ Is it the desire of the House that the leave may be granted?

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The leave is granted.

اود ریږئ جی، اود ریږئ لږ، بس دا یو فائل نیم پاتے دے ، بیا ستاسو هاؤس دے چه څومره خبرے کوئ نو کوئ بیا جی، هاؤس به ستاسو وی۔

توجہ دلاؤنوٹس ہا

جناب سپیکر: عظمی خان بی بی، عظمی خان بی بی، کال اٹینشن نمبر 587۔ اودریږه جی، بی بی لږ صبر اوکړه۔ عظمی خان بی بی کا مائیک آن کریں، آپ لوگ نہیں سن رہے ہیں؟

محترمہ عظمی خان: تھینک یو مسٹر سپیکر۔ میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی جانب مبذول کرانا چاہتی ہوں، وہ یہ کہ بجلی کی ناگفتہ بہ صورتحال کی وجہ سے پاکستان کے تمام شہری اذیت میں مبتلا ہیں مگر سب سے ابتر صورتحال ہسپتالوں میں دیکھی جارہی ہے جہاں جنریٹرز کے باوجود مسلسل لوڈشیڈنگ کی وجہ سے ہسپتال میں پانی ختم ہو جاتا ہے جس کی وجہ سے مریضوں کو شدید مشکلات کا سامنا کرناپڑتاہے۔

جناب سپیکر، ہسپتال سے مراد میری یہ ٹیچنگ ہسپتال ہیں، پشاور کے تین بڑے ٹیچنگ ہسپتالوں، جہاں پر مریضوں کا لوڈ بھی بہت زیادہ ہوتاہے اور آجکل آپ کو پتہ ہے کہ بجلی کی جو صورتحال ہے، وہ آپ سے ڈھکی چھپی نہیں ہے، آپ نے اسی کے بارے میں ایک میٹنگ بھی Call کی تھی، کچھ دنوں پہلے دو تین دفعہ ایسا ہوا کہ حیات آباد میڈیکل کمپلیکس میں ایک دم پانی ختم ہو جاتا تھا، ایمرجنسی میں Patients

لائے جاتے تھے اور بڑا مسئلہ ہوتا تھا، اس لئے پھر انہیں ریفر کر کے دوسرے ہسپتال میں بھیج دیا جاتا۔۔۔۔

جناب سپیکر: اچھا، یہ بڑے ہسپتالوں کی بات کر رہی ہیں؟

محترمہ عظمیٰ خان: جی جی، ٹیچنگ ہسپتالوں کی بات کر رہی ہوں سر، پھر میری ایم ایس سے بات ہوئی تو انہوں نے مجھے۔۔۔۔

جناب سپیکر: جی بی بی۔

محترمہ عظمیٰ خان: سر، میری ایم ایس سے بات ہوئی تو انہوں نے مجھے ایک Suggestion دی، انہوں نے کہا کہ اگر آپ یہ Follow کر لیں تو شاید ہمارا مسئلہ حل ہو جائیگا۔ انہوں نے کہا کہ پہلے ہمیں بجلی کے محکمے کی طرف سے سپیشل لائن دی جاتی تھی، پیسکو کی طرف سے اس پر لوڈ شیڈنگ نہیں ہوا کرتی تھی اور ہسپتال کو بجلی سپلائی Continuously ہوتی تھی۔ اگر وہ کسی طرح سے بحال ہو جائے تو ہمارا مسئلہ حل ہو جائیگا۔

جناب سپیکر: بی بی! وہ فی الحال میرے خیال میں مشکل ہے، میاں صاحب اس پر تفصیلی بات کریں گے۔

محترمہ عظمیٰ خان: جی جی۔

جناب سپیکر: ابھی آپ نے جنریٹر کی بات کی تو آنریبل رحیم داد خان صاحب، سینیئر منسٹر فار پلاننگ اینڈ ڈیویلپمنٹ۔

جناب رحیم داد خان {سینیئر وزیر (منصوبہ بندی)}: جناب سپیکر، دا یو اهم مسئله ده چه یواځې زمونږ صوبه کښې نه ده، په ټول پاکستان کښې ده، یو هسپتال نه بلکه هر یو کور کښې مشکلات دی او په دې باندې تاسو هم خاص توجه ورکوئ، نن ستاسو صدارت کښې یو اهم اجلاس اوشو۔۔۔۔

جناب سپیکر: منور خان صاحب، سیریس مسئلہ ہے، یہ سب ذرا سن لیں۔

سینیئر وزیر منصوبہ بندی: پیسکو چیف هم تاسو راغوښتے وو او په دې مونږ ټول Agree شو، درانی صاحب زما معزز دې، دوئ هم وو او په دې ټول متفق شو چه دا سې یو متفقه، دا سې یو Struggle، یو کوشش به شروع کړو چه دا کومه مسئله زمونږ ده، دا کومه بجلی چه مونږ پیدا کوؤ او کومه مونږ ته کمه ملاویږی، هر څه سره چه یو دا سې شے یوسو، تجویز مرکزی حکومت ته مخکښې کیږدو نو ان

شاءاللہ تعالیٰ دا یو Unity راغلے دہ او کوم مشکلات، تکلیفات چہ پیسکو تہ دی، ڈیپارٹمنٹ تہ دی، ھغہ ھم ھغوی خپلہ Explain کڑل نو دے د پارہ نن پرائم منسٹر ھم پہ دے انرجی بحران باندے میٹنگ راغوښتے دے نو ان شاءاللہ تعالیٰ ڈیر زر خہ داسے دغہ بہ راوخی میدان تہ چہ دے مشکلاتو او تکلیفاتو نہ بہ خلاص شو۔

جناب سپیکر: خو بی بی دا وائی چہ فرض کڑہ دا د بجلئ معاملہ لڑہ اوږدہ وی نو جنریٹرز، چہ کم از کم دومرہ وی چہ دا اوبہ خو وی کنہ ھسپتال کښے۔

سینئر وزیر (منصوبہ بندی): دا تقریباً ھر یو غټ ھسپتال کښے او ډسٹرکٹ پورے دا بندوبست شوے دے، Arrangement د جنریٹرز شوے دے، کہ چرتہ کمے یا خراب وی نو د ھغے Repair بہ اوشی۔

جناب سپیکر: تھینک یو جی۔ نہ دا کال اٹینشن باندے خو ډیبیټ نہ کیږی۔ جعفر شاہ صاحب، جعفرشاہ، پلیز کال اٹینشن نمبر 597۔

جناب جعفر شاہ: تھینک یو جناب سپیکر۔ یہ کال اٹینشن نوٹس میرا اور جناب بادشاہ صالح ایم پی اے صاحب کا مشترکہ ہے اور میں ایک بہت ہی اہم مسئلے کی جانب توجہ مبذول کرانا چاہتا ہوں، وہ یہ کہ دیر کوہستان اتروڑ سوات سڑک کی تعمیر کئی سال پہلے شروع ہو چکی تھی لیکن اب اس اہم نوعیت کے منصوبے کو التواء میں ڈالا گیا ہے۔ گزشتہ سال میرے اسمبلی سوال کے جواب میں محکمہ نے سڑک کو جون 2010 تک مکمل کرنے کا وعدہ بھی کیا تھا جو کہ ریکارڈ پر موجود ہے لیکن ابھی اس کی تکمیل تو الگ بات ہے، سرے سے اس پر کام ہی بند کیا گیا ہے، حالانکہ سڑک کی بہت بڑی اہمیت ہے اور گزشتہ سال سیلاب کے دوران لاکھوں لوگوں کی آمد و رفت اور ٹرانسپورٹیشن کا یہ واحد ذریعہ رہی ہے۔ تو اس میں اس وقت آپ کی چیئر نے بھی اس پر میرے خیال میں بات کی تھی اور ان کو کہا تھا کہ اس پر ضرور کام کریں، پتہ نہیں اس کا کیا ہوا؟

جناب سپیکر: جی پلیز، آنریبل لاء منسٹر صاحب، آنریبل لاء منسٹر صاحب کا مائیک آن کریں۔

بیرسٹر ارشد عبداللہ (وزیر قانون): مھربانی جی۔ داسے دہ، دا ټول روډ ټوټل 35 کلومیٹر دے، دیکښے تقریباً خہ 18 کلومیٹر پہ ډسٹرکٹ دیر کښے راځی او 17 کلومیٹر ډسٹرکټ سوات کښے راځی نو دا پہ 2004-05 کښے چہ کومہ اے ډی پی وہ نو ھغے کښے دا As a shingle road وو، دا Deserted غوندے روډ دے

او ٹھیک دہ چہ د ایمرجنسی د پارہ خو استعمال شو خو Otherwise د دے استعمال ډیر کم دے نو هغه شینګل روډ وو، د هغے خو جون 2011 پورے چه کوم فیز وو، اے ډی پی کښے چه کوم وو، هغه خو مونږ مکمل کړو، هغه چه مونږ په ریکارډ خبره کړے وه، هغه مونږ سرته اورسوله۔ دا 17 کلومیٹر لا پاتے دے او څنګه چه ان شاءاللہ زمونږ سره Resources راشی که خیر وی نو بالکل به ئے کوؤ، دا زمونږ دوئ سره وعده ده، ان شاءاللہ کوؤ به ئے که خیر وی۔

<u>جناب سپیکر:</u> دا دیر او سوات ملاؤ داسے روډ دے، هغه روډ دے ؟

<u>وزیر قانون:</u> او جی بالکل، بالکل۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی جعفرشاه صاحب، ولے تسلی د اونه شوه؟

<u>جناب جعفر شاہ:</u> نه جی، بالکل نہیں۔ دیکښے جی داسے ده چه بادشاه صاحب ناست دے، د دیر د طرف نه خو هغه Complete شوے دے، د دے د پاره خو هغه اے ډی پی کښے 50 لاکھ روپئ هم پرتے وے، پته نشته چه هغه روپئ په کوم ځائے کښے اولګیدے؟ دلته په دے فلور باندے زما د اسمبلئ چه کوئسچن وو او د هغے ئے چه کوم Answer راکړے وو، هغے کښے هم هغوی وئیلی وو چه جون پورے به یه مکمل ہوجائے گی۔ د دے ډیر لوئے اهمیت دے منسټر صاحب، Tourism point of view باندے، بیا ایمرجنسی کښے، بیا Strategically it’s a very important road. نو زما به دا ریکویسټ وی چه د دے د خامخا څه چل اوکړئ جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> ٹھیک ده که شینګل باندے ډیره خرچه نه راځی، که نه راځی پرے ؟

<u>وزیر قانون:</u> ان شاءاللہ زما چه څه وس وی، مونږ به ئے کوؤ ان شاءاللہ که خیر وی۔ د دوئ پیغام به زه چیف منسټرصاحب ته اورسوم او پوره کوشش به کوؤ، تاسو سره به زمونږ مکمل تعاون وی۔۔۔۔۔

<u>Mr. Speaker:</u> Thank you.

<u>وزیر قانون:</u> او به شی جی، سیکرټری صاحب ته به ان شاءاللہ مونږ اووایو، او به ئے کړی۔

جناب سپیکر: تھینک یو۔ سیکرٹری صاحب اگر بیٹھے ہوں تو اس کا نوٹس لے لیں، وزیر صاحب نے Help کرنے کی وہ کر دی۔ جاوید خان ترکئ صاحب، دا خو پرویز خٹک صاحب رالیږلے دے، دا ستاسو د آبپاشی سره دے که دا بلے ورځ ته کړو؟

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: کیا سپیکر صاحب۔۔۔۔

جناب سپیکر: جواب به هغوی ورکوی کنه نو منسټر نشته۔۔۔۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: نه، د واپډے سره Related دے، اوس زه پاڅیدلے یم او مائیک هم آن شوے دے نو پلیز زه دا خپله خبره کول غواړم، پته نشته چه بیا موقع راځی هم که نه راځی جی، حالات خراب دی۔ سپیکر صاحب، مهربانی به وی۔

جناب سپیکر: نه منسټر نشته، منسټر نشته نو وخت به پرے تیر شی۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: سپیکر صاحب، دا ایرګیشن سره اوس تعلق نه ساتی، دا واپډے سره تعلق ساتی، پیسکو سره جی۔۔۔۔

جناب سپیکر: بنه جی، بنه۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئ: تاسو زما یو خبره واورئ۔ مهربانی جی، تهینک یو سپیکر صاحب۔ میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتا ہوں اور وہ یہ کہ سال 2008-09 میں میرے حلقے PK-32 میں محکمہ آبپاشی نے ایک ٹیوب ویل منظور کیا تھا جو کہ اب مکمل ہو چکا ہے۔ محکمے نے ٹرانسفارمر کیلئے رقم مبلغ چھ لاکھ 99 ہزار روپے جمع کی ہے لیکن مذکورہ ٹیوب ویل تاحال چالو نہیں کیا گیا۔ چونکہ ضلع صوابی میں 54% زمین بارانی ہے، وہاں پر نہ کوئی بڑی انڈسٹریل اسٹیٹ ہے اور نہ ہی روزگار کے دوسرے مواقع موجود ہیں، لوگوں کی آمدنی کا زیادہ تر انحصار زراعت پر ہے لیکن پانی نہ ہونے کی وجہ سے زمین بنجر پڑی ہے جس کی وجہ سے بیروزگاری میں روز بروز اضافہ ہو رہا ہے، لہذا مذکورہ ٹیوب ویل کو چالو کرنے کے احکامات جاری کئے جائیں۔

سپیکر صاحب! په پاکستان کښے خصوصاً او په دے صوبه کښے د روزګار ډیر کم مواقع دی، کاروبار هم نشته او صنعتونه هم نشته، انډسټریز هم نشته جی، مونږ سره په پاکستان کښے صرف یو Chance دے جی او هغه صرف ایګریکلچر دے۔ که مونږ ایګریکلچر طرف ته توجه ورکړو نو زمونږ مسئلے به تر څه حده پورے حل شی جی۔ دا اماؤنټ چه دے په جنورئ کښے جمع شوے دے،

چھ لاکھ 99 هزار روپئ پیسکو ته په جنورئ کښے جمع شوی دی او تر اوسه پورے دا ټیوب ویل Operative نه دے نو زمونږ د قوم حال به څه بدلیږی؟ زه دے سره یو بل څیز Link کوم چه زه د سټینډنګ کمیټی نمبر 33 پبلک هلیتھ هم ممبر یم، هلته هم دا مسئله اوچته شوے وه او هلته په نمبر 242 چه زمونږ واټر سپلائی سکیمز دی، هغه د دے ټرانسفارمرو د وجه چه هغه Energized نه دی او هغه ټائم کښے دا میټنګ زمونږ شوے وو په 7 اکتوبر 2010 باندے، دا اوس پوره یو کال ئے اوشو جی، هغه ټائم کښے ما Proposal ورکړے وو چه تاسو ته زه د دے دا Wording اووایم۔ دیکښے پوائنټ نمبر 21، په هغے کښے ما وئیلی وو جی:

جاوید خان ترکئ صاحب، ایم پی اے نے تجویز پیش کی کہ اگر محکمہ واپڈا کی پری کوالیفائیڈ ٹھیکیداروں کو ٹینڈر کے ذریعے جو کہ ان سے وہ ٹرانسفارمر لیتے ہیں تو ان محکموں کو اگر ہم اجازت دے دیں، وہ اپنی طرف سے اگر ٹرانسفارمر لیں اور لگائیں تو اس میں کیا خرابی ہے؟ اگر پبلک ہیلتھ اپنی طرف سے ٹرانسفارمر لے لے، ایریگیشن اپنی طرف سے ٹرانسفارمر لے اور ہمیں دو دو سال کیلئے ایگریکلچر ٹیوب ویلز کیلئے، واٹر سپلائی کیلئے انتظار نہ کرنا پڑے تو ہم اس سسٹم کو نہیں بدلیں گے تو اسی طرح بیٹھے رہیں گے؟-----

جناب سپیکر: جی آنریبل، دا ښه وائی چه خبره مو ټهیک ده۔ اودریږه جی لاء منسټر صاحب جواب راکوی چه هغوی څه وائی؟ آنریبل لاء منسټر صاحب۔

وزیر قانون: داسے ده جی چه دا جاویدخان ترکئ چه کوم دے، زمونږ ډیر ښه ملګرے دے او ان شاءالله دوئ چه کومه مسئله اوچته کړے ده یو خو دا ده چه دا مشینری هم لګیدلے ده، سول ورکس هم واپډے ته شوے دے، د دوئ خبره صحیح ده۔ دسمبر 2010 کښے پیسے هم جمع شوی دی نو دا زه فلور باندے ایشورنس ورکوم دوئ ته Before end of October 2011 ان شاءالله دا به مونږ تاسو ته سټارټ کوؤ، صرف ستاسو د خپل شخصیت او تاسو چه دا کومه مسئله دومره اهم اوچته کړے ده، دا به ان شاءالله ډیر زر اوشی۔

جناب سپیکر: تهینک یو، تهینک یو، شکریه جی۔ آنریبل لاء منسټرصاحب یو دوه ټیوب ویلے ورسره زما هم اولیکه، یواځے جاوید خان له به نه کوئ، دا زمونږ والا هم اوکړئ (مداخلت) بس اوشو کنه جی، شکریه ئے ادا کړئ۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: نه تاسو یو منټ، یو منټ سر۔ سپیکر صاحب! مائیک کھلاؤ کړئ جی۔ زما یو بل پوائنټ دے، زه د منسٹر صاحب ډیر شکر گزار یم، تاسو ما ته چه کوم Date اوښودلو جی، زبانی جمع خرچ نه منم، د ټیوب ویل چه کوم Date مو ښودلے دے، په هغے باندے کھلاویدل پکار دی جی، تاسو چه کوم Date اوښودلو جی۔

وزیر قانون: ما اووئیل چه Before end of this month, before October۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: شکریه، تھینک یو جی۔ سپیکر صاحب، دیکښے یو بل پوائنټ هم دے، پوائنټ نمبر 2 جی۔

جناب سپیکر: بس خبره ختمه شوه، ډیر ښائسته جواب ئے درکړو جی۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: سپیکر صاحب، یو خبره کوم، د واپډے په باره کښے، د پیسکو په باره کښے یو خبره کوم سر۔

جناب سپیکر: هغه خو به سبا میاں صاحب سره کوئ جی۔

انجینئر جاوید اقبال ترکئی: کال اوشو او کمیټۍ ورته مخامخ کړے وو چه زما دا کوم تجویز دے، مونږ ته د Negative او Positive تر اوسه پورے جواب نه دے راغلے جی۔

جناب سپیکر: ځه دا جواب به میاں صاحب درکړی جی۔ مسرت شفیع بی بی، مسرت شفیع بی بی، کال اٹینشن نمبر؟

محترمه مسرت شفیع ایڈوکیٹ: کال اٹینشن نمبر 639۔

جناب سپیکر: جی جی، بالکل هم دا دے۔

محترمہ مسرت شفیع ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، میں آپ کی توجہ ایک اہم مسئلے کی طرف مبذول کرانا چاہتی ہوں اور وہ یہ کہ تقریباً ایک ہفتہ قبل ضلع کوہاٹ میں ڈسٹرکٹ جیل کے تمام قیدیوں کو دیگر اضلاع بنوں، ڈی آئی خان، کرک جیل منتقل کر دیا گیا ہے اور ڈسٹرکٹ جیل دہشتگردی میں ملوث قیدیوں کیلئے سب جیل قرار دیکر کوہاٹ میں کوہاٹ کے قیدیوں اور ملزمان کیلئے بہت بڑا مسئلہ کھڑا کر دیا گیا ہے۔ زیر التواء مقدمات اور ضمانت کے سٹیج پر جوڈیشل لاک اپ کے ملزمان کو بھی مختلف اضلاع میں بھیجا جاتا ہے جس سے عوام کو

سخت مشکلات کا سامنا ہے۔ قیدیوں اور Under trial ملزمان کو قانونی کارروائی اور دادرسی میں سخت تکالیف درپیش ہیں۔

سر، دیکښې به زه مزید دا خبره کول غواړم چه کم سے کم د 107 او دا د معمولی نوعیت والا ملزمان دی، هغه خو پکار ده چه دا دوئ جوډیشل لاک اپ کښې په تهانړو کښې کښېنولے، هغه ملزمان هم دوئ کرک، بنوں او ډی آئی خان ته واستول نو د هغوی چه کله د رهائی پروانه راځی نو د هغوی بوتلو او راوستو کښې بیا هم د یوے هفتے نه زیات ټائم لگی او بعض اوقات داسے وی چه هغه صرف چوبیس گهنټو کښې دننه دننه که هغه اقبال جرم اوکړی نو رهائی جوړیدے شی نو دا سراسر زیاتے دے، دے سلسله کښې تاسو نه هغه غواړم چه دے باندے څه کارروائی اوشی۔

جناب سپیکر: جی میاں افتخار صاحب۔ (مداخلت) دا کال اټینشن دے، نور دے باندے ډیبیټس نه کیږی (مداخلت) ډیبیټس پرے نه کیږی کنه جی، تاسو وکیل صاحب یئ، ښه په رولز باندے پوهیږئ۔ کیږی، (مداخلت) نه شی کیدے جی، چه کوم رولز کښې دی هغے باندے به چلیږئ۔ د دے جواب به څوک ورکوی؟

میاں نثار گل کاکاخیل (وزیر جیلخانہ جات): زه جی۔

جناب سپیکر: جی او دا شته کنه۔ جی میاں نثار گل صاحب، آنریبل منسټر فار جیلخانه جات۔

وزیر جیلخانہ جات: شکریہ جناب سپیکر۔ مسرت شفیع صاحبہ نے جس طرف اشارہ کیا ہے، وہ کوہاٹ اور لکی کے متعلق ہے۔ سر مسئلہ یہ ہے کہ ایوان کو بھی پتہ ہے اور آپ کو بھی پتہ ہے کہ دو تین سالوں میں Terrorism کی وجہ سے ہمارے جیلوں میں لاء اینڈ آرڈر کا مسئلہ بھی بہت زیادہ بن گیا ہے، پھر اگست میں ہائی لیول کا ایک فیصلہ ہوا تھا کہ دو تین جیل ایسے ڈکلیئر کرلیں جن میں صرف کوہاٹ نہیں ہے بلکہ لکی، تیمر گرہ اور بٹگرام، ٹانک جیل ہیں کہ ان کے ٹرائیلز میں بھی آسانی ہو اور ساتھ ساتھ جو ہمارے جیلوں میں لاء اینڈ آرڈر کا مسئلہ بن رہا ہے، وہ بھی ختم ہو جائے۔ سر، میں نے کل Prisons department سے Representation لی تھی، یہی بات جو انہوں نے اٹھائی اور میں نے بھی اس پر کہا تھا کہ جس طرح

بھی ہو کیونکہ بنوں سے کوہاٹ کے قیدیوں کا لانا، لے جانا، جو Under trial ہیں، بہت مشکل ہوتا ہے۔ میں مسرت بی بی صاحبہ کو یہ تسلی دیتا ہوں کہ ہم تو دو مہینوں سے کوشش کر رہے ہیں کہ جس طرح بھی ہو، جتنا جلد بھی ہو، بعض قیدی کرک میں اور بعض لکی میں، کوہاٹ والے جو قیدی ہیں بنوں میں، ان کیلئے ہم کوشش کر رہے ہیں کہ جتنا جلد ہو ہم ان کو کرک میں شفٹ کر لیں گے لیکن ایک مسئلہ یہ ہے کہ اس میں ایوان سے بھی ہمیں کوآپریشن چاہیئے کیونکہ آپ لوگوں کو پتہ ہے کہ ہر جیل میں اگر چار پانچ، پندرہ، بیس Terrorists ہوں اور اسی طرح وہ اور لوگوں کو بھی ورغلاتے رہیں تو یہ فیصلہ ہائی فورم پر ہوا ہے کہ وہ جیل پھر فوج کی سیکورٹی میں آئیں گے، Internal prisons کی ذمہ داری ہوگی جس طرح آپ نے فرما دیا مفتی صاحب کو کہ باہر فوج کی سیکورٹی ہوگی کیونکہ ہمارے جیلوں کو جو Threats مل رہی ہیں، وہ Threats بھی ختم ہو جائیں گی اور میں وعدہ کرتا ہوں کہ بہت جلد ہم کوہاٹ کے جو Under trial prisoners ہیں، بنوں سے ان کو کرک میں شفٹ کریں گے تو ان کو لانے، لیجانے میں آسانی ہوگی۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> میاں صاحب! میاں صاحب، ان کا مسئلہ اور تھا، دفعہ 107 کا چھوٹا موٹا قیدی جو ہے نا، وہ بھی اگر جیل کی بجائے، لیکن وہ تو جوڈیشری کا مسئلہ ہے، اس میں وزیر صاحب۔۔۔۔۔

<u>وزیر جیلخانہ جات:</u> سر جب ضمانت ہوگی تو میں وعدہ کرتا ہوں کہ مجھے فون کیا کریں، ان شاء اللہ اسی دن ان کی جیل سے رہائی ہوتی رہے گی لیکن جب ضمانت ہوگی، جوڈیشل کا مسئلہ آپ کو پتہ ہے کہ جوڈیشل۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> نہیں، یہ کہتی ہیں کہ بہت معمولی نوعیت کا بھی، ادھر بہت دور۔۔۔۔۔

<u>وزیر جیلخانہ جات:</u> کرک اور اس میں تقریباً آدھا گھنٹہ، پینتالیس منٹ ٹائم لگتا ہے، میں مسرت بی بی سے کہتا ہوں کہ جو لسٹ دفعہ 107 والی ہو تو وہ مجھے بتا دیں، ان کو ہم کرک شفٹ کر لیں گے۔

<u>جناب سپیکر:</u> اچھا، شکریہ جی۔ اسرار اللہ خان صاحب، کال اٹینشن نمبر 641۔

<u>جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور:</u> جی سر۔ تھینک یو سر۔ جناب سپیکر، میں آپ کی وساطت سے اس ایوان کی توجہ اس امر کی جانب دلانا چاہتا ہوں کہ میرے حلقہ نیابت کے گاؤں لونی ضلع ڈیرہ اسماعیل خان سے گزشتہ ڈیڑھ ماہ سے چند افراد کو کوچی پاوندگان نے اغوا کر لیا جس سے مقامی افراد میں نہایت بے چینی پائی جاتی ہے، لہذا مختصر بات کے بعد مناسب حل تجویز کیا جائے۔ سر، اس میں میری لاء منسٹر صاحب سے بھی

گزارش ہوئی تھی، 1993 سے وہاں پہ ایک سلسلہ ہے، چونکہ میرا حلقہ ایف آر کے بارڈر پہ ہے اور یہ جو کوچی پاوندگان ہوتے ہیں، یہ نیچے ٹریول کرتے ہیں اور پھر اپنے ساتھ بندے لے جاتے ہیں، مال مویشی لے جاتے ہیں تو یہ ڈیڑھ ماہ سے تقریباً وہاں پہ یہ تناؤ کی کیفیت ہے۔ چونکہ ابھی کمشنری نظام بحال ہو چکا ہے تو 2000ء تک یہ پریکٹس رہی تھی کہ کمشنر صاحب جو تھے، وہ پولٹیکل حکام اور ڈسٹرکٹ ایڈمنسٹریشن کو بٹھا کر اس قسم کے معاملات کا ایک حل نکالتے تھے اور یہ مسئلہ ڈیڑھ ماہ سے پولیس کے بھی نوٹس میں ہے، وہاں پہ باقاعدہ ایف آئی آر بھی درج ہوئی ہے لیکن اس کا کوئی حل نہیں نکل رہا، تو میری گزارش ہے کہ منسٹر صاحب اس کو توجہ دیں۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی آنریبل لاء منسٹر صاحب، پلیز۔

<u>بیرسٹر ارشد عبداللہ (وزیر قانون):</u> او جی بالکل۔ په دے مسئله باندے گنڈاپور صاحب او زما خبرے اترے هم اوشوے، د ډیپارټمنټ رپورټ پرے هم راغلے دے۔ دیکښے یو ایف آئی آر هم په یکم اګست 2011 باندے پی پی سی سیکشن 365/395 باندے درج شوے هم دے۔ په دیکښے بعضے کسان نیولی شوی دی خو بعضے کسان 3 ایم پی او لاندے هم، دغه پاوندګان ئے هم نیولی وو خو دا ده چه دے سره ایف آر ایریا خوا کښے ده، ایف آر ایریا ته دا څه خلق ترے تبنتیدلی دی او بعضے چه کوم اغوا شوی خلق دی، هغه لا اوسه پورے یو دوه کسان نه دی ریکور شوی خو بهرحال دوه ریکور شو، دوه پاتے دی۔ نو دا یو ډیره سنګینه مسئله ده او دا ډائیلاګ سره به ان شاءالله حل کوؤ او دوئ هم دا مشوره ماله راکړه نو زه به دے هاؤس نه هم ډیپارټمنټ ته دا ډائریکشنز ورکوم چه یره کمشنر ډیره اسماعیل خان، چه کومه دا یو کمیټي مونږ جوړه کړو، او ډی سی او او بیا Concerned PA دوئ د دواړو سائډونو نمائندګی، ګنډا پور او پاوندګان د هغوی چه څه مسئلے وی، دا به ان شاءالله حل کیږی۔ دا 2001 پورے کمشنر به کول خو بیا پکښے نظام Derail شو نو دا مسئلے پاتے شوے نو ان شاءالله 2001 نه راروان دے چه څه نظام وو، د هغے تحت کمشنر به دا ان شاءالله خپله ذمه واری نبهاوئ۔

<u>جناب سپیکر:</u> تھینک یو جی۔ یہ آنریبل منسٹر صاحب نے جو ڈائریکشنز دی دی ہیں۔۔۔۔۔

<u>جناب منور خان ایڈووکیٹ:</u> پوائنٹ آف آرڈر سر۔ جناب سپیکر صاحب، پوائنٹ آف آرڈر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: هس جی؟

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: سر، آپ Conclude کر رہے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: هس جی؟

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: سر، آپ Conclude کر رہے تھے، آپ مہربانی کر کے Conclude کر لیں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: کیا جی؟

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: آپ سر Conclude کر رہے تھے جو منسٹر کی ڈائریکشنز ہیں، ہوم ڈیپارٹمنٹ اس پہ عملدرآمد کرے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: وہ میں کر رہا ہوں لیکن آپ لوگ مجھے بولنے تو دیں نا۔۔۔۔۔

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: سر، میں تو ان سے یہی کر رہا ہوں۔

جناب سپیکر: آپ چاروں اٹھ کھڑے ہوتے ہیں تو میں سوچتا ہوں کہ کیا آفت آ پڑی، منسٹر صاحب نے جو رولنگ دی ہے، جو ڈائریکشنز دی ہیں Kindly کمشنر ڈی آئی خان اس پہ فوری عمل کریں، یہ ہاؤس کی عزت کا مسئلہ ہے، ادھر جو بھی بات آ جائے تو اس پہ فوری عمل ہونا چاہیئے۔

مسودہ قانون بابت جامعہ پشاور مجریہ 2011 کا ایوان میں پیش کیا جانا

Mr. Speaker: The honourable Minister for Higher Education, Khyber Pakhtunkhwa, to please introduce before the House the University of Peshawar Bill, 2011.

Qazi Muhammad Asad Khan (Minister for Higher Education): Thank you Sir. I beg to introduce the University of Peshawar Bill, 2011.

Mr. Speaker: It stands introduce.

مسودہ قانون (ترمیمی) بابت صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا، سپیکر و ڈپٹی سپیکر کی تنخواہیں، مراعات و استحقاقات، مجریہ 2011 کا زیر غور لایا جانا

Mr. Speaker: Honourable Khushdil Khan Sahib, to please move that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker's (Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011, may be taken into considerations at once.

<u>Mr. Khushdil Khan Advocate (Deputy Speaker):</u> Thank you, Mr. Speaker. Sir, I move that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker's (Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011 may be taken into considerations at once.
<u>Mr. Speaker:</u> The motion before the House is that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker's (Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011 may be taken into considerations at once? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

<u>Mr. Speaker:</u> The 'Ayes' have it.

<u>جناب منور خان ایڈوکیٹ:</u> زما جی دا عرض دے ، سر ، زہ دا تپوس کوم چه-----

<u>جناب سپیکر:</u> اودریږئ جی، یو منټ۔ دا Passage روان دے ، دے پسے بیا ستاسو ټائم دے کنه چه څه تاسو وایئ جی، ستاسو خپل هاؤس دے چه څه تاسو وایئ، ټائم به ملاؤ شی۔

<u>Mr. Speaker:</u> 'Consideration Stage': Amendment in Clause 1 of the Bill. Honourable Minister for Law and Mufti Kifayatullah Sahib, to please move their identical amendment in sub-clause (2) of Clause 1 of the Bill, one by one. Honourable Minister Sahib.
<u>Minister for Law:</u> I wish to withdraw them ji.
<u>Mr. Speaker:</u> Withdrawn?

<u>وزیر قانون:</u> او جی۔

<u>Mr. Speaker:</u> Thank you, ji. Ji Mufti Kifayatullah Sahib.

<u>میاں افتخار حسین (وزیر اطلاعات):</u> جناب سپیکر صاحب، دا د لاء منسټر صاحب چه دومره په شرافت کښیناستو، څه مک مکاؤ خو نه دے شوے ؟

<u>جناب سپیکر:</u> نه دا خو دے ته Good will gesture، (قہقہہ) اوس مفتی صاحب ته ګورو چه دے څه کوی ؟

(قہقہہ)

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> یو هلک ژړل جی-----

<u>جناب سپیکر:</u> بنه جی۔

مفتی کفایت اللہ: نو هغه مور اوچت کړے وو نو وائی یو سړے په لاره تلو نو ورته وئیل ئے وروره! دے اویره وه۔ جوړ هغه وئیل ستا داسے اوکړمه، هغے اووئیل زه اویریدمه دے اونه یریدو۔۔۔۔

(قہقہہ)

جناب سپیکر: (قہقہہ) بنه وئیل ئے دے اونه یریدو۔

مفتی کفایت اللہ: زه د دے چیئر په احترام کبنے دا واپس کوم جی۔

جناب سپیکر: شکریه جی۔

Mr. Speaker: Since withdrawn, original sub-clause (2) of Clause 1 stands part of the Bill. Since no amendment has been moved by any honourable Member in sub-clause (1) of Clause 1, Clause 2 and 3 of the Bill, therefore, the question before the House is that sub-clause (1) of Clause1 and Clause 2 and 3 may stand part of the Bill? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. Sub-clause (1) of Clause 1 and Clause 2 and 3 stand part of the Bill. Amendment in Clause 4 of the Bill: Honourable Minister for Law and Mufti Kifayatullah Sahib, to please move their identical amendment in Clause 4 of the Bill. Ji.

Minister for Law: I withdraw my amendments ji.

Mr. Speaker: Thank you ji, thank you very much.

Mufti Kifayatullah: Sir, I beg to move that for Clause 4, the following shall be substituted, namely:-

"4 Amendment of section 27 of the said Act: - In the said Act, for section 27, the following shall be substituted, namely:

27. Transport: the Speaker and Deputy Speaker shall be entitled to the use of two official cars to be maintained at Government expenses, one of which shall not be of more than 1800cc", having engine capacity more than 1800 cc and other one of 1800 cc.

جناب سپیکر، یہ زمانہ اور دنیا ایک تعلیم گاہ ہے اور ہم اس میں سیکھتے رہتے ہیں، ہم ایک دوسرے سے بھی سیکھتے ہیں۔ جب کوئی آدمی اٹھتا ہے، کوئی نئی بات کرتا ہے تو وہ نالج میں اضافہ کرتا ہے۔ جب 1975ء کے اندر یہ بل سامنے آیا تھا تو اس وقت حالات اور تھے اور ابھی اگر آپ دیکھیں تو حالات کافی

تبدیل ہیں۔ میں گورنمنٹ کا شکریہ ادا کرتا ہوں کہ انہوں نے اس بل کو اس طرح تسلیم کر لیا ہے کہ دو کاریں دینی چاہئیں۔ ٹھیک ہے، ایک کار اس لئے بھی ضروری ہوتی ہے کہ Entitled ہوں۔ یہاں پر بات آجائے پھر مینڈیٹ بن جاتا ہے کہ سپیکر اور ڈپٹی سپیکر بہت زیادہ قابل احترام لوگ ہیں اور عام طور پر انتظامیہ بہت زیادہ خرچہ کرتی ہے اور مقننہ کو اتنی زیادہ توجہ نہیں دی جاتی حالانکہ ہمارا تو یہ خیال ہے کہ مقننہ کو Supreme ہونا چاہیئے انتظامیہ سے اور جتنی زیادہ عزت ہمیں دینی چاہیئے تو وہ سپیکر اور ڈپٹی سپیکر صاحب کو دینی چاہیئے۔ جناب سپیکر، یہ بات تو قطعاً نہیں ہو گی کہ آپ تشریف فرما ہیں یا آپ کی عدم موجودگی میں خوشدل خان بیٹھتے ہیں، ہمیں اس چیئر کی تعظیم کرنی ہے، میری رائے یہ ہے کہ ہمارے صوبے میں آپ کو جانا پڑتا ہے اور بہت زیادہ تیزی سے بھی جانا پڑتا ہے، مشکل جگہوں میں بھی جانا پڑتا ہے تو حکومت اس کے اندر بخل نہ کرے، ایک ایسی گاڑی فراہم کرے جو 1800 CC ہو اور ایک ایسی گاڑی فراہم کرے جو اس سے قوت میں زیادہ ہو، اس کی صلاحیت زیادہ ہو، بعض اوقات پہاڑی علاقہ بھی ہوتا ہے، وہاں ضرورت پڑتی ہے تو اس لئے میں نے اس کو موو کیا ہے اور مجھے امید ہے کہ اس کے ساتھ حکومت Agree کرے گی اور ہمارا یہی خیال ہے کہ ان شاء اللہ ہم اس کو کریں گے۔

<u>جناب سپیکر:</u> اصل میں مفتی صاحب! ایسا ہے کہ اکرم خان درانی صاحب نے جو پہلے ہمارے سینیئر منسٹر سراج الحق صاحب کو ایک PRADO گاڑی دی تھی جو بڑی سی سی کی ہے اور دوسری ہمیں پرائم منسٹر سے بھی ملی ہے تو اب اگر نئی گاڑی ہم بیچیں گے جونیجو صاحب کے پیریڈ کی طرح کہ انہوں نے مہربانی کی ہے اور ابھی وہ پرانی ہو چکی ہے لیکن اب نئی گاڑی CC 1800 کی لینگے اور یہ بیچین گے، کیا کرینگے؟

<u>مفتی کفایت اللہ:</u> یہ تو معروضی حالات ہیں نا اور یہ جو قانون سازی ہو رہی ہے، یہ تو مستقل حالات کیلئے ہو رہی ہے، ہمیشہ تو یہ معروضی حالات نہیں ہونگے، تو اگر Entitled ہو جائیں تو اس میں کیا نقص ہے؟

<u>جناب سپیکر:</u> جی لاء منسٹر صاحب۔

<u>وزیر قانون:</u> مهربانی جی۔ ما خو چه څنګه خپل دغه Withdraw کړو نو زما په خيال که دوئ هم Withdraw کړی، اصل کښے که تاسو اوس پکښے 1800 سی سی ذکر راولئ نو بيا به ئے Limit کوئ، يو خاص سی سی پورے به تاسو دا Limit کوئ، تاسو ئے Withdraw کړئ نو هغه Two official cars دی، هغه بيا هر سی سی څائيږی نو هغه تاسو Limit کوئ مه، مونږ خپل دغه واپس واغستو او تاسو ئے هم واخلئ۔

جناب سپیکر: چه څنګه هغوی Withdraw کړو، دا سے ئے تا سو هم Withdraw کړئ جی۔ دا د اسمبلئ په Best interest کښے ده، اوس دے وخت کښے نه دا ګاډی Auction کولے شو، نه نوی نور اغستے شو، چه دا څه دی دا به As it is وی، نوی ګاډی خو نه اخلی۔

مفتی کفایت اللہ: یره جی ما خو Good faith کښے دا امنډمنټ رااوړے وو جی-----

جناب سپیکر: نو Good faith باندے لږ ځان پوهه کړه کنه، غلط طرف ته روان دے۔

(قہقہہ)

مفتی کفایت اللہ: زه ئے Withdraw کړم جی؟

جناب سپیکر: اصلی خبره خو دغه ده (قہقہہ) اصلی خبره-----

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، اگر مفتی صاحب کی امنڈمنٹ مان لی جائے تو پھر آپ سیکرٹریٹ کی گاڑیوں کے ساتھ کیا کریں گے؟

Mr. Speaker: Withdrawn. The original.

مفتی کفایت اللہ: نه، عبدالاکبر خان څه وائی، ته څه وایے؟

Mr. Speaker: The amendment withdrawn, therefore, original Clause 4 stands part of the Bill. Preamble also stands part of the Bill.

نه دا لږ ریکارډ ضروری وی، قانون سازی ده کنه۔

مسودہ قانون (ترمیمی) بابت صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا، سپیکر و ڈپٹی سپیکر کی تنخواہیں، مراعات واستحقاقات، مجریہ 2011 کا پاس کیا جانا

Mr. Speaker: 'Passage stage': Mr. honourable Khushdil Khan, to please move that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker`s (Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011 may be passed.

Mr. Khushdil Khan, Advocate: Thank you, Mr. Speaker. Sir, I move that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker's (Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011 may be passed.

Mr. Speaker: The motion before the House is that the Provincial Assembly of Khyber Pakhtunkhwa, Speaker and Deputy Speaker's

(Salaries, Allowances and Privileges) (Amendment) Bill, 2011 may be passed without amendment? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it. The Bill is passed without amendment.

پبلک اکاؤنٹس کمیٹی کی رپورٹ 2007-08 کا منظور کیا جانا

Mr. Speaker: Abdul Akbar Khan, to please present before the House the report of the Public Accounts Committee for the year 2007-08.

Mr. Abdul Akbar Khan: Thank you Mr. Speaker. I beg to present the report of the Public Accounts Committee, on the Accounts of the Government of Khyber Pakhtunkhwa, for the year 2007-2008.

Mr. Speaker: It stands presented. Mr. Abdul Akbar Khan, member PAC, to please move that the said report of the Committee for the year 2007-08 may be adopted?

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر، ایک دو منٹ کیلئے اگر اجازت ہو کیونکہ یہ رپورٹ، میں Adoptation کے سٹیج پہ آرہا ہوں۔ جناب سپیکر، میں واقعی پبلک اکاؤنٹس کمیٹی اور آپ کو اور آپ کی پبلک اکاؤنٹس کمیٹی کی جو Cell ہے، اس کو مبارکباد پیش کرتا ہوں اور میرے خیال میں اس اسمبلی کی تاریخ میں یہ پہلی دفعہ ہوا ہے کہ ستمبر 2010 میں ایک رپورٹ اس ہاؤس میں پیش ہوئی اور اکتوبر 2011 میں اس کو Dispose of کیا گیا اور جناب سپیکر، گزشتہ تین، ساڑھے تین سالوں میں پانچ آڈٹ رپورٹس میرے خیال میں کسی بھی PAC نے، تاریخ میں کسی بھی PAC نے نہیں کی ہونگی تو جناب سپیکر، اس کے ساتھ میری درخواست ہوگی کہ PAC Cell کو کم از کم آپ تو کچھ انعام دے دیں، وہ بیچارے اتنی محنت کر رہے ہیں اور آپ کیلئے جتنی رپورٹس ہیں، ان کی Compilation کر رہے ہیں اور بنا رہے ہیں اور ایک سال میں نئی رپورٹ بھی کی ہے اور فائنل بھی کی گئی ہے، اس کو Print بھی کیا گیا، اس کو اسمبلی میں پیش بھی کیا گیا اور آج Adoptation کیلئے پیش کی جا رہی ہے۔

Janab Speaker! I beg to request that the report of the Public Accounts Committee, on Accounts of the Government of Khyber Pakhtunkhwa, for the year 2007-08 may be adopted?

Mr. Speaker: The motion before the House is that the report of the Public Accounts Committee for the year 2007-08 may be adopted?

Those who are in faour of it may say ‘Yes’ and those against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it, the report is adopted.

مجلس قائمہ برائے قانونی اصلاحات وماتحت قانون سازی کی رپورٹ کا منظور کیا جانا

Mr. Speaker: Mr Abdul Akbar Khan, member of Standing Committee No. 2, on Law Reforms and Subordinate Legislation, to please move that the report of the Committee, already presented in the House on 30-9-2011, may be adopted?

Mr.Abdul Akbar Khan: Thank you, Janab Speaker. On behalf of the honourable Chairman, I beg to move that the report of the Standing Committee No. 2, on Law Reforms and Control on Subordinate Legislation, as presented in the House on 30-9-2011, may be adopted?

Mr. Speaker: The motion before the House is that the report of the Standing Committee No. 2, on Law Reforms and Subordinate Legislation, may be adapted? Those who are in favour of it may say ‘Aye’ and those who are against it may say ‘No’.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The ‘Ayes’ have it, the report is adopted.

یہ Books سارے ہاؤس میں تقسیم ہوچکی ہیں، عبدالاکبر خان! آپ نے جو بات کہی تو واقعی آپ سب لوگ ستائش کے قابل ہیں کہ اتنا بڑا کام اور جو Backlog پتہ نہیں کتنے ہزار پیروں کا تھا، آپ لوگوں اور سارے ممبران صاحبان نے بہت محنت کرکے اس کو وقت سے پہلے اور بہت کم ٹائم میں فائنل رپورٹس، اور یہ تو ایک بڑی بات ہے اور ہر طرح کے Appreciate کرنے کے قابل ہے۔ بشیر بلور صاحب! آپ Appreciation کیلئے کھڑے ہیں، جناب بشیر بلور صاحب۔

جناب بشیر احمد بلور {سینیئر وزیر (بلدیات)}: سپیکر صاحب، ډیره مهربانی۔ رښتیا خبره دا ده چه عبد الاکبر خان چه ښنګه خبره اوکړه، دا کوم دومره جدوجهد چه شوے دے او دومره غټ کتاب او تقریباً یو زر پیرے دی او په هغے باندے خبرے شوی دی، په هغے باندے ئے عمل درآمد کړے دے، زه هاوس ته او دوئ ته او خاص کر دے کمیټئ ته او چه کوم خلقو په دیکښے جدوجهد کړے دے، هغوی ته مبارکباد هم ورکوم۔

جناب سپیکر: ثاقب اللہ خان هم په کښے ډیر کار کړے دے، دوه درے ممبرانو ډیر کار کړے دے، زمین خان او ثاقب اللہ خان۔

سینیئر وزیر (بلدیات): د دے ملګرو ډیر زیات Appreciation کوم او انشاءاللہ دا دوئ چه کوم کار کړے دے، دا یو تاریخی کار دے او د دوئ Appreciation هم کوؤ۔ زما ذاتی یو Explanation دے که ما ته مو اجازت راکړو نو زه خبره کول غواړم-----

جناب سپیکر: جی ولے نه۔

سینیئر وزیر (بلدیات): ما پرون نه هغه بله ورځ، دا وروستو د اسمبلئ اجلاس کښے زما خیال دے چه کوئسچن وو یا کال اټنشن وو، دا تاسو چه کوم خلق په 1996 او 1997 کښے ویستلی وو، هغه واپس دوباره اخلئ که نه ئے اخلئ نو ما په دے هاؤس کښے دا وئیلی وو چه مونږه د هغوی د پاره سندھ، پنجاب او بلوچستان نه رپورټس غواړو او په هغے کښے به مونږه ګورو که چرته هغوی څه کړی وی، هغه شان به مونږه هم کوؤ، په دے باندے One Billion Rupees خرچه راځی، مونږه فیډرل ګورنمنټ ته هم ریکویسټ کړے دے او ما دا نه دی وئیلی چه دا ختم شو او مونږه به ئے نه اخلو، زه اوس هم وایم چه مونږه کوشش کوؤ چه هغوی Accommodate کړو ولے چه د هغه غریبانانو به خامخا نقصان شوے وی، په پریس کښے دا راغلی وو چه هغه اووئیل چه دا مونږه بالکل نه کوؤ نو داسے ما نه دی وئیلی چه مونږه به دا نه کوؤ، مونږه دا وئیل چه مونږه به په دے غور کوؤ، هر کله چه مونږ ته پیسے راشی نو مونږ به ان شاءاللہ کوشش کوؤ او ما عبدالاکبر خان سره خبره اوکړه چه په دس تاریخ باندے د دے کمیټئ میټنګ هم کوؤ چه زمونږه څه وس کیږی د حکومت نو انشاالله دغه خپلو وروڼو ته به مونږه خامخا څه نه څه Accommodate به ئے کړو، ما دا Explain کول چه هغوی ته-----

جناب سپیکر: د سندھ ګورنمنټ څه لږ غوندے Hints دیخوا راغلی وو چه هغوی په Executive order باندے-----

سینئیر وزیر (بلدیات): بس هغه به مونږ اوګورو، په 10 تاریخ باندے په دغه میټنګ کښے به مونږ اوګورو، د هغه عاجزانو دل آزاری به شوی وی چه یره ده وئیلی دی چه یره نه ئے کوؤ، مونږه بالکل هغے باندے همدردانه غور به هم کوؤ او کوشش به هم کوؤ چه دا شے مونږه Accommodate کړو۔

جناب سپیکر: شکریه۔ بحال به شی، شکریه جی۔ عبدالاکبرخان! خالی شکریه خو ادا کړه، تاکه باقی۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: جناب سپیکر صاحب، میں بشیر خان کا مشکور ہوں، ہاں میں بشیر خان کا مشکور ہوں کہ انہوں نے مجھ سے بات کی تھی اور آج انہوں نے Explain کیا، واقعی جس طرح آپ نے فرمایا کہ سندھ گورنمنٹ نے Executive order کے ذریعے ان سب کو بحال کیا ہے بلکہ ان کی جو Back ہے، اس کو چھٹی میں Consider کیا ہے، مطلب ہے Arrears کی کوئی بات نہیں ہوگی اور میں بشیر صاحب کا مشکور ہوں کہ انہوں نے میٹنگ کال کی اور میں بھی اس کمیٹی کا ممبر ہوں، میں ان کے ساتھ بیٹھ جاؤنگا اور ہم بھی چاہتے ہیں کہ صوبائی خزانے پر بوجھ نہ پڑے اور اس کے بغیر ان غریب لوگوں کا کام ہو جائے۔

جناب سپیکر: پرانے بقایاجات نہ مانگیں تو بس اس میں بشیر خان۔۔۔۔۔

جناب عبدالاکبر خان: ہاں ہو جائیگا جی۔۔۔۔۔

(مداخلت)

جناب منور خان ایڈوکیٹ: جناب سپیکر، اس میں ہماری ایک ریزولیوشن۔۔۔۔۔

(شور)

جناب شاہ حسین خان: سر، زمونږ هغه ریزولیوشن۔۔۔۔

جناب سپیکر: اس میں تو آپ کا پرائیویٹ ممبر ڈے ہے اور اس میں عبدالاکبر خان آپکا بل بھی آرہا ہے۔

جناب عبدالاکبر خان: جی جناب سپیکر۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: آپ کا بل بھی اس میں شامل ہے اور متعلقہ وزیر صاحب جو ہیں، وہ اس کا جواب دیں گے، سب وہ کریں گے۔

رسمی کارروائی

(i) ایم پی اے ہاسٹل کی ابتر صورتحال

جناب منور خان ایڈوکیٹ: سر، ما د ایم پی اے د هاسټل متعلق څه خبره کوله، يو درے میاشتے مخکښے هلته يو ايس ايچ او راغلے وو، د هغه کارکردگی دا وه، تاسو به سر دے هاسټل ته راغلی يئ چه په دے مورچو باندے څومره پیسے په لاکھونو روپئ لګیدلی دی خو په دے مورچو کښے د درے څلور میاشتو نه بعد په ديکښے څوک نه وی، پولیس والا دا تکلیف هم نه کوی چه دے هلته کښے اوخيژی او خپله ډيوټی اوکړی۔ د دے هاسټل نه بالکل اصطبل جوړ شوے دے، ما د ډپټی سپیکر سره هم دا خبره اوکړه چه ته نن هلته کښے لاړ شه نو نه مالی راځی، ما پرون پخپله بوټو ته اوبه ورکړی دی، دومره قیمتی بوټی دی او صرف د اوبو د وجے نه اوچیږی، د کمرو دومره بد حال دے، دا تقریباً مونږ خو لکه چند کسان په دے هاسټل کښے پاتے کیږو، دا مفتی صاحب دا دے ناست دے، اخر د هاسټل انچارج څوک دے، مونږ به چا ته کمپلینټ کوؤ، په هاسټل کښے خو کم از کم څوک نه وی نو چه زه هغه ته اووایم چه یره بهئ دا نن مالی نشته دے، نن دا فلانے نشته دے، Kindly سر دا ریکویسټ درته کوؤ چه دا دومره پیسے په دے مورچو باندے لګیدلی دی۔۔۔۔۔

Mr. Speaker: Very bad.

جناب منور خان ایڈوکیٹ: پولیس له به کم از کم Direction ورکړو چه هغوی د کم از کم دے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: پولیس کو لکھ دیں کہ کل سے کوئی بھی جو سیکورٹی ہے وہ بغیر کانسٹیبل کے نہ رہے اور میں خود بھی آپ کا وزٹ کرونگا، آپ سب مفتی صاحب! آپ سب ادھر رہیں، میں خود اور سیکرٹریٹ کے افسران سمیت آونگا۔ جی اسرار اللہ خان (شور) One by one، 10 بجے ډپټی سپیکر صاحب به هم وی او زه به هم یم، هسے به ور شو، بس هلته به ئے ختم کړو کنه، مونږ به درزو جی، مونږ به درځو، مونږ دواړه به درځو جی، دا تاسو زمونږ ورونړه يئ، آپ سب ہمارے بھائی ہیں، آپ پرائے نہیں ہیں۔ میں اور ڈپٹی سپیکر کل خود آئینگے۔

جناب منور خان ایڈوکیٹ: ڈپٹی سپیکر جواب دینا چاہتے ہیں، ان کو ذرا سن لیں۔

جناب سپیکر: 10 بجے آپ آئینگے جی، (شور) One by one، ده پسے ، اسرارالله خان فرسټ.

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: سر، میری گزارش یہ ہے کہ آج جو آپ نے مہربانی کی اور چیف ایگزیکٹیو پیسکو کو بلایا، ہم یہ ایک ریزولیوشن لانا چاہتے ہیں جس پر تمام پارلیمانی لیڈر اور سب کے دستخط موجود ہیں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ایک منٹ ذرا صبر کریں، یہ موقع آرہا ہے۔ جی عتیق خان۔

(ii) امن امان کی صورتحال

جناب عتیق الرحمان: سپیکر صاحب، ډیره مهربانی. دا اوس چه کوم اے پی سی شوے ده او ټول سیاسی قائدین پکښے ناست وو، هغه سیاسی لیډران هم وو چه کوم په اسمبلئ کښے موجود دی او هغه هم وو چه کوم د اسمبلئ نه بهر دی او خپل آواز اوچتوی، جناب سپیکر صاحب! زه به دلته کښے دا اووایم چه لاء اینډ آرډر نه ضروری مسئله یوه هم نشته دے نو دا به غلطه نه وی، مونږ که ډیویلپمنټ د پاره که سکولونو د پاره که نور څه پلاننګ کوؤ خو که لاء اینډ آرډر سیچویشن مو ټهیک نه وی نودا ټولے منصوبے نا کامه دی، دا کله هم سرته نه رسی. د ټولو نه اول خو زه وزیر اعظم صاحب ته او ټولو سیاسی قائدینو ته مبارکباد پیش کوم چه دا کامیاب انعقاد اوشو. جناب سپیکر صاحب! په هغے کښے یو خبره ډیر کهلاؤ واضحه الفاظو سره اوشوه چه مونږه به مذاکرات کوؤ د ټولو ګروپونو سره، تر ننه پورے ما فلور آف دی هاوس کله هم دا خبره نه ده کړے که زمونږ پراونشل حکومت وئیلی وی چه مونږ په جهاد کښے یو نو مونږ ورته وئیلی دی چه لبیک، که دوئ وئیلی وی چه مونږ دوئ سره مذاکرات نه کوؤ نو مونږه ورته وئیلی دی چه ټهیک ده، نن چه دا موقع راغله او دوئ هغه سوچ اوکړو، پکار خو دا وه چه ډیر مخکښے ئے دا سوچ کړے وے خو اوس ئے هم چه اوکړو نو مونږه ورته هرکلے وایو. په دے معزز ایوان کښے دا شان ممبران صاحبان دی چه هغوی ډیرے غټے غټے قربانیانئ ورکړی دی، د چا ځامن لاړل، د چا پکښے ورونړه لاړل لکه ټولے صوبے پکښے قربانیانئ ورکړی دی، جناب سپیکر، دا موقع ده که دا موقع زمونږه نه ضائع شوه نو راتلونکے نسل به مونږ

معاف نه کړی۔ زه خپل د هنګو حوالے سره تاسو ته خبره کوم، صوبه خو دومره Affect شوے ده، تاسو د ایم پی اے هاسټل د سپاهیانو خبره کوئ، دلته کښے په سکولونو کښے فوجیان پراته دی، د هغوی خبره اوکړئ، د هغه مړو خبره اوکړئ چه دلته کښے په هغه Van باندے Attack اوشو، دغه شان دهماکے اوشوے چه هغه سوچ نه بهر خبرے دی، د اسلام په جامه کښے هغه هغه کارونه اوشو چه د هغے سره اسلام بد نام شو۔ جناب سپیکر صاحب، زما هنګو دومره غوندے دے، درے پکښے تهانړے وے چه ډسټرکټ شو، هغه چرته د درے ایجنسیانو لوډ برداشت کولے شی۔ د اورکزئی ایجنسئ، د کورم ایجنسئ، د وزیر ستان ایجنسئ ټول آئی ډی پیز راغلی دی او په هنګو کښے پراته دی، مونږ Overloud شوی یو، مونږ تر اوسه پورے دا خبره نه وه کړے، مونږ وئیل چه ټولے صوبے او ټول ملک باندے دا غم دے نو مونږ به ئے هم برداشت کوؤ خو اوس موقع راغله نو مونږه ورته ویلکم کوؤ، د دے نعرے چه مونږه د هر یو ګروپ سره مذاکرات کوؤ، دا زمونږ د لیډرانو د طرف نه یو آواز دے، په دیکښے اوس Initiative اغستل غواړی، هغه حکومت او چه دے صوبے والا آواز کړے وو چه مونږ جهاد کوؤ، حکومت نه کوؤ، نن ورته یوه موقع خدائے پاک ورکړے ده چه هغه لفظ د سائډ ته کړی او او د وائی چه مونږ مذاکرات کوؤ، جهاد مونږ نن د ملک په وسیع تر مفاد کښے د خپلو خلقو خلاف پریښنودو، پکار دا ده چه دوئ دا اووائی چه مونږ له کوم آئی ډی پیز راغلی دی، هغه مونږ باعزته طریقے سره او دوئ د اووائی چه مونږ خپل فوج چه کوم په مورچو کښے جنګیږی، مونږ ئے واپس راغواړو، مونږ ئے د خپلو خلقو خلاف نه استعمالوؤ۔ جناب سپیکر صاحب، که دا موقع زمونږ د لاس نه اووتله بیا مونږ امریکه نه پریږدی، امریکه روزانه مونږ Pressurize کوی اوبار بار راباندے تهمتونه لګوی، پرون ئے بل څه وئیل نن بل څه وائی، سبا به بل څه وائی نو لهذا زما د حکومت نه دا ګزارش دے، دوئ چه وئیلی دی چه مونږ جهاد کوؤ، مونږ ورته وئیلی دی چه لبیک، مونږ کله هم د دوئ مخالفت نه دے کړے، اوس موقع راغلے ده او میاں صاحب د بچی قربانی ورکړه، زمونږ عالمزیب صاحب پکښے لاړو، د سوات والا ایم پی ایز شهیدان شو، مونږ پکښے پخپله Suffer شو خو کله مو هم د بزدلئ خبره نه د کړے او نه

ئے کوؤ خو نن چه کله زمونږ مشران لیډران په دے خبره باندے متفق شو چه د دے خلقو سره مذاکرات ضروری دی نو پکار دا ده چه زمونږ حکومت په دے باندے په سنجیدگئ سره غور اوکړی۔ زما دلته د خبرے مقصد دا دے چه دا خبره زمونږ نه نیمگرے پاتے نشی، هلته کښے قرارداد Move شو چه سبا دغه خلقو سره مذاکرات، بیا د هغه قرارداد په شان نشی چه یوے ټوکرئ کښے ئے اوغورځوی، زمونږ د راتلونکی نسل د پاره مونږ خو هسے هم لږ یا ډیر ټائم تیر شو خو که دا حال وی چه په سکولونو کښے مو فوج پروت وی او د خپلو کورونو نه خلق راغلے وی او زمونږ په علاقو کښے پراته وی نو بیا به دا معاملات ډیر خراب شی۔ مهربانی جی، تهینک یو۔

جناب سپیکر: شکریہ۔جی قلندر لودھی صاحب۔

مفتی کفایت اللہ: جناب سپیکر!

جناب سپیکر: هغه ستاسو نه مخکښے وو۔ حاجی قلندر لودھی صاحب۔

حاجی قلندر خان لودھی: میں تو جس طرح انہوں نے بات کی ہے تو اس سے میری بات مختلف تھی۔۔۔۔

جناب سپیکر: آپ کا اپنا نکتہ جو بھی ہو، آپ اپنے پروگرام پر بولیں جی۔

حاجی قلندر خان لودھی: جناب سپیکر، میں آپکی وساطت سے گورنمنٹ کی اور محکمے کی توجہ اس طرف دلانا چاہتا ہوں کہ یہ جو Gabion wall آپ نے، جس میں یہ Gabions ہماری اسمبلی کے ارد گرد اور ہر جگہ بلڈنگوں کے ارد گرد، ہاسٹل کے ارد گرد لگائے ہیں اور اس میں ریت بھری تھی، چونکہ اس میں اگر Solid چیزیں آپ بھرینگے تو وہ خود بم بن جاتی ہیں، ریت اس میں (قہقہہ) یا مٹی، Mud اس میں بھری تھی تو وہ ٹھیک ہے، اب وہ ہوا سے خالی ہو گئے ہیں، آپ نے دیکھا ہے Tilt ہو گئے ہیں۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: اس کی خالی شکل کو ہم دیکھ رہے ہیں۔

حاجی قلندر خان لودھی: اس کی Re-filling کون کریگا؟ معمولی سی Maintenance اس کی کر دیں، اس کو Rectify کر دیں تاکہ وہ اگر خدا نخواستہ کوئی بات ہو جائے تو وہ Function تو کریں، اب تو Function کرنے کے بھی قابل نہیں ہیں تو اس لئے میں آپ کی ذرا توجہ۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: مفتی صاحب، مفتی کفایت اللہ صاحب۔

مفتی کفایت اللہ: بسم اللہ الرحمان الرحیم۔ جناب سپیکر، بہت زیادہ شکریہ۔ میں عتیق الرحمان صاحب کا بہت زیادہ ممنون ہوں کہ انہوں نے بہت زیادہ مہذب انداز سے اور موثر انداز سے بات اٹھائی ہے، دس سالوں سے ہم حالت جنگ میں ہیں اور جس وقت یہ جنگ شروع ہوئی تھی تو اس سے لیکر آج تک ہمیں بہت زیادہ نقصان ہوا، میں اس معزز ایوان کے ساتھ شیئر کرنا چاہتا ہوں کہ اس جنگ کا اصل فریق ایک امریکہ ہے اور دوسرا اصل فریق اس کا افغانستان ہے، ہم تو امریکہ کے اتحادی ہیں لیکن میرے پاس جو معلومات ہیں، وہ یہ ہیں کہ اتنا نقصان نہ امریکہ کو ہوا ہے اور نہ افغانستان کو ہوا ہے کہ جتنا نقصان پاکستان نے اٹھایا ہے۔ جناب سپیکر، میرا جو صوبہ ہے وہ حالت جنگ میں ہے اور صدر صاحب کے بقول 68 ارب ڈالر کا اقتصادی نقصان ہوا، بعض لوگوں کا یہ سوال تھا کہ ڈالر سے ہماری معیشت بہت زیادہ مستحکم ہو جائے گی لیکن ہمارے ساتھ تو ایسا معاملہ ہوا کہ ایک آدمی نے سوال کیا ہے کہ ایک درخت پر اٹھارہ پرندے بیٹھے ہوئے ہیں اور آپ نے غلیل سے ایک کو مارا ہے تو باقی کتنے رہ گئے؟ جو لوگ وقتی حالات کو سمجھتے ہیں تو وہ کہتے ہیں کہ باقی سترہ رہ گئے لیکن ہوشیار لوگ کہیں گے کہ باقی کوئی نہیں رہے گا، وہ سب اڑ جائیں گے۔ ہماری تو یہ پوزیشن ہو گئی اور ہم اس طرح نہیں تھے جو اس طرح ہو گئے۔ بہت زیادہ نقصان ہوا ہے اور 45 ہزار یا 35 ہزار، یہ مختلف اعداد و شمار آ رہے ہیں، یہ معصوم پاکستانی شہید ہو گئے ہیں اور یہ تو ہم منہ سے کہتے ہیں، اگر ان کے خون کو پھیلایا جائے تو پورا پاکستان خونم خون ہو جائے گا اور یہ جو جتنے دریا بہتے ہیں، ان سے ہمارے اس خون کا بہاؤ زیادہ ہے، ایسے حالات کے اندر ہم نے امریکہ کیلئے اتنی قربانی دی ہے تو چاہیئے تھا کہ وہ ہمیں نوبل انعام دیتا لیکن یہ ہمیں نوبل انعام نہیں ملا بلکہ ہمارے شہیدوں کا مذاق اڑایا گیا اور ہمیشہ کیلئے ہم سے Do more کا مطالبہ کیا جاتا رہا۔ ہم نے اپنی آزادی اور خود مختاری کے باوجود ڈرون حملوں کو برداشت کیا لیکن ڈرون حملے بھی ہمارے لئے قربانی میں نہیں گنے جاتے ہیں اور یہ پوزیشن آج ہماری ہے کہ ہم نے نقصان بھی کیا اور ہماری قربانی قبول نہیں ہوئی۔ جناب سپیکر، نبی علیہ الصلوۃ والسلام کی شریعت سے پہلے تمام لوگ جب کسی گائے اور بکری کی قربانی کرتے تو وہ اپنا گوشت میدان میں رکھ لیتے اور ان کا یہ طریقہ ہوتا کہ آسمان سے آگ آ جاتی اور آگ آ کر جو قربانی قبول ہوتی، اس کو اچک لیتی اور باقی قربانی جگہ پہ رہ جاتی۔ آج جو آسمان سے آگ آئی ہے، اس نے ہماری قربانی کو چھوڑ دیا ہے، اس نے ہماری قربانی کو قبول نہیں کیا، ہمارا مؤقف تھا اور میں یہ بھی کہنا چاہتا ہوں کہ کوئی ساتھی اس کو برا نہ منائے، جب پرویز مشرف صاحب نے اس کا فیصلہ کیا تو اس وقت وہ فوجی لباس میں تھا، اس کے بعد عوام سے نہیں پوچھا گیا، عوام سے

پوچھنے کا وقت الیکشن میں ہوتا ہے، الیکشن میں اگر پرویز مشرف صاحب کی پارٹی کو ووٹ ملتے تو چاروں صوبوں میں ان کی حکومت ہوتی، مرکز میں حکومت ہوتی تو اس کے معنی یہ کہ عوام نے اس پالیسی کو ووٹ دے دیا، اس کو منظور کر لیا لیکن جب آپ دیکھتے ہیں کہ مختلف جماعتوں کو ملتے ہیں اور اس کے بعد پھر ایسا ہوتا ہے کہ پیپلز پارٹی کو ووٹ ملتا ہے، مسلم لیگ نون کو ملتا ہے، اے این پی کو مل جاتا ہے اور جے یو آئی کو مل جاتا ہے تو اس کے معنی یہ ہیں کہ لوگوں نے اس پالیسی کے خلاف ووٹ Cast کیا ہے، یہی عوام کی رائے تھی، عوام کا کوئی اور رائے نہیں ہے، تو چاہیئے یہ تھا کہ ہم اپنی پالیسی تبدیل کرتے لیکن ہم نے ایسا نہیں کیا۔ جناب سپیکر، ہم سیاسی لوگ ہیں، ایوان صدر سے ایک آدمی کا نکالنا ہمارا مسئلہ نہیں بلکہ ایوان صدر سے جب آدمی نکلتا ہے تو اس کی پالیسی بھی نکل جاتی ہے، اگر آج یہ صورتحال نہ ہوتی لیکن کوئی بات نہیں، صبح کا بھولا ہوا اگر رات کو واپس آتا ہے تو اس کو بھولا ہوا نہیں کہتے۔ جناب سپیکر، آج تمام قوم متحد ہے اور میں قوم کو سلام پیش کرتا ہوں، میں نے اس قوم کو 2005ء میں دیکھا ہے، جب زلزلہ آگیا تھا، انہوں نے تمام سیاسی وابستگیاں اور فرقہ وارانہ وابستگیاں چھوڑ کر قوم نے مدد کی ہے، یہ مدد کرنے والی قوم ہے، یہ زندہ قوم ہے اور جب یہ دہشت گردی کے خلاف جنگ آگئی تھی، اس میں بھی قوم نے اپنا سینہ سامنے رکھا ہے تو بھاگا کوئی نہیں ہے اور میں ان لوگوں کو خراج تحسین پیش کرتا ہوں جنہوں نے ایک بات پر اپنے بچوں کو بھی گنوا دیا، اپنے بھائیوں کو بھی گنوا دیا اور میں ان ایم پی ایز کو بھی خراج تحسین پیش کرتا ہوں کہ جن کا کوئی گناہ نہیں تھا اور ان کو مار دیا گیا تو وہ آج ہمارے ساتھ نہیں ہیں اور ہم محروم ہیں، یہ تمام باتیں اس لئے میں کہہ رہا ہوں کہ یہ ہمارا ذاتی نقصان ہے، نقصان کس کا ہوا؟ ایک لفظ ہے پاکستان اور ایک ہے مسلمان، مسلمان کے مقابلے کا لفظ ہے کافر، پاکستان کے مقابلے کا لفظ ہے ہندوستان، تو ہندوستان کا نقصان تو نہیں ہوا، کافر کا بھی نقصان نہیں ہوا، نقصان جو ہوا تو وہ مسلمان کا ہوا اور پاکستان کا ہوا اور آج قوم نے یک زبان ہو کر، تمام لوگوں اپنی باتیں چھوڑ کر وزیر اعظم گیلانی صاحب کی اے پی سی میں آئے ہیں اور ایک پیغام دیا ہے۔ میں محترم وزیر اعظم صاحب کا شکریہ ادا کرتا ہوں اور خراج تحسین پیش کرتا ہوں کہ انہوں نے ایسے موقع پر ایسا کیا، یہ ٹھیک موقع تھا اور انہوں نے ٹھیک کیا، تمام قوم جمع ہو گئی اور انہوں نے کہا کہ اب امریکہ کے Do more کا مطالبہ ہم نہیں مانیں گے، مزید قربانی ہم نہیں دیں گے اور وہ ہم سے باوقار طریقے سے ایک بات کرے۔ جناب سپیکر، یہ اسمبلی گواہ ہے، اس کی بات گواہ ہے کہ جب بھی کوئی بم بلاسٹ ہوا ہے، ہم نے اس کی مذمت کی ہے اور جب بھی کوئی لڑکیوں کا سکول تباہ ہوا ہے تو ہم نے مذمت کی

ہے، یہاں اگر ہمارا کوئی بھائی شہید ہوا ہے، زخمی ہوا ہے تو ہم نے مذمت کی ہے۔ ہماری ایک مشکل ہے اور مجھے امید ہے کہ میرے پارلیمانی لیڈر اور قائد حزب اختلاف اکرم خان درانی صاحب اس کی تائید کریں گے، ہمیں یہ مشکل ہے کہ اے این پی اور پیپلز پارٹی والے جو کوسوں دور سے بات کرتے ہیں کہ دہشت گردی نہیں ہونی چاہیئے، یہ بات ہم اپنی صفوں میں کرتے ہیں، اپنی مسجد میں کرتے ہیں، اپنے مدرسوں میں کرتے ہیں، ہماری یہ مشکل اس لئے ہے کہ لوگ ہمیں سمجھتے ہیں کہ ان کی داڑھی اور پگڑی اس طرح ہے کہ ہو سکتا ہے کہ یہ دہشت گردوں سے ملے ہوئے ہوں اور وہاں پر دہشت گرد میرے مولانا فضل الرحمان پر حملہ اسی طرح کرتا ہے جس طرح اسفندیار خان پہ حملہ ہوتا ہے، دہشت گرد کیلئے اسفندیار خان میں اور فضل الرحمن میں کوئی فرق نہیں ہے اور دہشت گرد کیلئے جمیعت علماء اسلام میں، پیپلز پارٹی میں اور ان لوگوں میں جو اے این پی کے ساتھی ہیں، ان میں کوئی فرق نہیں ہے۔ یہ قربانیاں ہماری ہیں، میں اس کو گن نہیں سکتا، مولانا حسن جان اس صوبے کا جھومر تھا اور جس نے یہ کہہ دیا تھا کہ خود کش حملے جائز نہیں ہیں، اس کے بعد پھر کیا ہوا وہ شہید ہو گئے اور ان کی شہادت تمام دنیا کو معلوم ہے کہ یہ اس بنیاد پر ہوئی، جو بات آپ دور سے کہتے ہیں کہ آپ کیلئے کوئی مشکل نہیں ہے لیکن ہمارے لئے مشکل ہے۔ ان کی شکل بھی ہماری طرح ہے، ان کی لائن بھی ہماری ہے، ان کی صف بھی ہماری ہے، وہاں پر ہم بیٹھ کر جو بات کرتے ہیں تو بہت بڑا مجاہدہ برداشت کرنا پڑتا ہے۔ میں نے بہت سارے علماء کو اس طرح شہید ہوتے ہوئے دیکھا، سابق ایم این اے مولانا معراج الدین قریشی اسی بات پر شہید ہو گئے ہیں، سابق ایم این اے مولانا نور محمد اسی بات پہ شہید ہو گئے ہیں اور میں یہ بات بھی بتا دینا چاہتا ہوں کہ فاٹا کے اندر اگر کوئی مؤثر جماعت ہے تو وہ جمیعت علماء اسلام ہے، اگر پیپلز پارٹی اور اے این پی کو ایک بار احتیاط کرنا پڑتی ہے تو ہمیں دو بار احتیاط کرنا پڑتی ہے اور آج میر الیڈر مولانا فضل الرحمان، اگر اس کی سمجھ نہ ہوتی، سیاسی بصیرت نہ ہوتی اور وہ کوئی غلط حکمت عملی اختیار کرتے تو آج فاٹا بارود کا ڈھیر بن جاتا، گھر گھر کے اندر آگ جل جاتی لیکن میں اس کی بصیرت کو سلام کرتا ہوں، طعنے بھی برداشت کئے ہیں لیکن اپنے مؤقف کو نہیں چھوڑا، ہم نے بندوق اٹھانے کو شرعی طور پر ناجائز کہا ہے اور ہم نے بم بلاسٹ کو شرعی طور پر ناجائز کہا ہے، لوگ قانون کی بات کرتے ہیں، جس اسلام کے نام پر بم بلاسٹ ہو رہا ہے اور جس اسلام کے نام پر لوگوں کو مارا جا رہا ہے، ہم نے ان کی صفوں میں کھڑے ہو کر جرات کے ساتھ کہا ہے اور یہ بات مجھے شیخ الہند مولانا محمود الحسن نے بتائی تھی، 1857ء کی تحریک آزادی کے بعد اور پھر پاکستان کے قیام کے بعد ہم نے اس کی دوبارہ

تجدید کی ہے اور پچھلے سال 3 / 4 اپریل کو شاہی باغ میں 30 ہزار علماء اس صوبے کے جمع ہوئے تو سب سے ایک سوال کیا گیا، اگر کوئی آدمی اسلام کے نام پر بندوق اٹھاتا ہے تو یہ جائز ہے؟ تو تمام لوگوں نے بیک وقت کہا کہ یہ جائز نہیں ہے۔ ہم نے تو آپ کو شرعی لحاظ سے سپورٹ کیا ہے، یہ جنگ اس طرح ہم نے لڑی ہے، اگر آج یہ موقع آگیا ہے کہ مذاکرات کی بات ہوئی ہے اور آج اخبار میں "ہیڈنگ" ہے، بہت بڑی سرخی ہے کہ وزیراعظم کہتے ہیں کہ مذاکرات ہم کریں گے۔ تو میں سمجھتا ہوں کہ اس موقع کو ضائع نہیں کرنا چاہیئے۔ ایک مریض کو نسخہ ہم نے دیا، دس سال کے اندر وہ مریض ٹھیک نہیں ہوا، مرض بڑھ گیا ہے تو کیوں آج نسخہ تبدیل نہ کر دیا جائے، ایک اور نسخہ اس کیلئے تجویز ہو جائے، اس کو بھی دیکھ لیا جائے اور مجھے امید ہے کہ یہ ملک جو ہے یہ گلستان رہے گا اور ایک وقت ایسا آئے گا کہ اس ملک کے اندر ایک فائر بھی نہیں ہو گا، ایک وقت ایسا بھی آئے گا کہ اس ملک میں ایک سکول پر بھی بم بلاسٹ نہیں ہو گا، ایک بچے کو بھی نہیں مارا جائے گا۔ میری دعا ہے کہ اس کے اندر مؤثر کردار ادا کیا جائے اور ملک امن کا گہوارہ بن جائے اور جناب سپیکر، محترم اکرم خان درانی صاحب بات کریں گے، جمیعت علماء اسلام اس میں یہ کردار بھی ادا کرنا جانتی ہے کہ مذاکرات کس طرح ہوں گے اور کس طرح ان کو کامیاب کرایا جائے گا، انشاء اللہ ہم نے کل بھی یہ اعلان کیا ہے اور آج بھی قوم کو خوشخبری دیتے ہیں کہ انشاء اللہ اب یہ جنگ ہمارا مقدر نہیں ہے۔

؎ ان حسرتوں سے کہہ دو کہیں اور جا بسیں
اتنی جگہ کہاں ہے دل داغدار میں

جناب سپیکر سر، بہت زیادہ شکریہ۔ و آخِرُ الدَعوَانا أَنِ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ رَبِّ ٱلۡعَـٰلَمِينَ۔

<u>جناب سپیکر:</u> شکریہ جی۔ اکرم خان درانی صاحب، جناب اکرم خان درانی صاحب۔

<u>مولوی عبیداللہ:</u> جناب سپیکر، میں گزارش کرنا چاہتا ہوں۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> او دریږه دا اکرم خان درانی صاحب۔

<u>مولوی عبیداللہ:</u> وہ مشر ہیں، پھر بعد میں کر لیں، میری تھوڑی سی ریکویسٹ ہے۔۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی مولوی عبیداللہ صاحب، مولوی عبیداللہ صاحب۔ آپ چھوڑ دیں، وہ آن کر لیں گے۔ مولوی عبیداللہ صاحب۔

<u>مولوی عبیداللہ:</u> **نحمدہ و نصلی علی رسولہ النبی ﷺ الکریم۔**

؎ ساقی نے کچھ ملا نہ دیا ہو شراب میں

جناب سپیکر سر، ہمارے تدبر، ہوش اور فکر کا وقت آ پہنچا ہے، یہ جو طاقت ہم پر مسلط ہو رہی ہے، یہ کوئی معمولی بات نہیں ہے۔ایک انتہائی مغرب سے آ کر جب مشرق پر حملہ کر رہی ہے تو وہ کوئی معمولی قسم کے مقاصد کیلئے نہیں آ رہی ہے اور دنیا کی جو بڑی طاقتیں ہیں، پہلے روس آیا، اب امریکہ آیا ہے تو ان کو ہماری زمین نہیں چاہئیے، ان کے پاس ڈالر بہت زیادہ ہیں، ان کیلئے ان کا اپنا ایک نظریہ دنیا اور دنیا پر چھا جانے کیلئے اپنے نظریئے کو، اپنے دین کو رائج کرنے کیلئے وہ آ رہے ہیں۔ یہ ہمارا تدبر ہے کہ کل 'مولن' ان کا جرنیل جاتے جاتے کہتا ہے کہ پاکستان کے ساتھ یہ حقانی گروپ ہے، پاکستان کے ساتھ ہے اور حقانی نیٹ ورک بنا ہوا ہے اور ہمارے کرزئی صاحب کہہ رہے ہیں کہ اب ہم طالبان کے ساتھ بات نہیں کریں گے، ہم پاکستان کے ساتھ بات کریں گے۔ مطلب یہ ہے کہ پاکستان اور طالبان کو ایک چیز بنایا ہے، ہم ان کے جواب میں یہ کہہ رہے ہیں کہ ہم کرزئی کے ساتھ بات نہیں کر رہے ہیں، ہم امریکہ کے ساتھ بات کر رہے ہیں۔یہاں پہ بہت بڑی طاقت آ گئی ہے اور وہ ہمارے لئے ہے، جو ہمارے مفتی صاحب نے کہا کہ اچھے لوگ اور مذہبی لوگ بھی اور غیر مذہبی لیڈران جو ہمارے تھے، ان کے پیچھے وہ لوگ پڑے ہوئے ہیں، یہ اس لئے نہیں پڑرہے ہیں بلکہ ہمارے جو اچھے Mature قسم کے جو Cream لوگ ہیں، ان کو ہٹا کر یہاں ہم پر اپنے نظریئے کو مسلط کرنا چاہتے ہیں، جس طرح ایسٹ انڈیا کمپنی نے آ کر انہوں نے ہم پر تسلط کیا تھا، ابھی بھی وہ اسی نظریئے پر آ گئے ہیں، یہ دونوں ایک ہی قسم کے تھے۔ ہمارے مسلمانوں نے جہاد کیلئے روس کے ساتھ جنگ لڑی ہے، اب بھی اگر ہم امریکہ کے ساتھ جہاد کی طرف نہیں گئے تو آپ یقین کریں کہ وہ اس ملک سے کبھی نہیں جائے گا اور وہ اپنے نظریئے کو مسلط کر کے جائے گا تو ہمیں چاہئیے کہ جس طرح ہم روس کے ساتھ لڑے ہیں اسی طرح مسلمان اگر امریکہ کے ساتھ نہیں لڑیں گے تو کبھی واپس نہیں جائے گا۔ شکریہ جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> شکریہ۔اکرم خان درانی صاحب کوہاٹ میڈیکل کالج پر آپ کا کیا مسئلہ ہے؟ اس پہ بات کریں۔

<u>جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف):</u> چونکه دا خبره خو مفتی صاحب په دے موضوع اوکړه، زمونږ د کوهاټ میډیکل کالج سټوډنټس او والدین ما ته راغلی وو، د هغوی یو ډیره اهم غوندے مسئله ده، د هغوی دا تشویش دے چه د کوهاټ میډیکل کالج سټوډنټس تر اوسه پورے د Exam، دا معلومات ئے نشته چه آیا دوئ د کوهاټ یونیورسټئ نه Exam ورکوی او که د خیبر میډیکل یونیورسټی نه

Exam ورکوی؟ نو که حکومت چرته دا خبره واضحه کړی هغوی ته چه دا به کوهاټ یونیورسټی کوی نو بیا به هم کلیئر شی او که خیبر میډیکل یونیورسټی نه نو په هغے د هغوی اعتراض نشته خو اوسه پورے هغه سټوډنټس ته په دیکښے دا خبره کلیئر شوے نه ده۔

<u>جناب سپیکر:</u> جی بشیر بلور صاحب۔

<u>جناب بشیر احمد بلور {سینیئر وزیر (بلدیات)}:</u> جناب سپیکر، درانی صاحب خبره اوکړه، دا به سیکرټری هیلتھ سره خبره اوکړو انشاء الله چه څه کیدے شی او به ئے کړو، مونږ ته خو پته نشته، دوئ خبره اوکړه نو هغوی سره به کښینو او دوئ نه به زه لیکل واخلم چه دوئ څه خبره اوکړه، هغه به انشاء الله هغه ته۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> دا د سیکرټری۔۔۔۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات):</u> د سیکرټری هیلتھ خبره کوی کنه۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر:</u> د سیکرټری هیلتھ خبره ده۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات):</u> او جی۔

<u>جناب سپیکر:</u> سیکرٹری ہیلتھ کا اگر کوئی نمائندہ ہو تو منسٹر صاحب کو جواب لکھ کر دیدے۔

<u>سینیئر وزیر (بلدیات):</u> بنه جی۔ ما ته په پوائنټ آف آرډر باندے چه زه هم یو خبره اوکړم، مفتی صاحب هم خبر اوکړه، زمونږه عتیق هم خبره اوکړه او زمونږ مولوی عبید الله صاحب هم خبر اوکړه۔ سپیکر صاحب، مونږ خو ټول عمر نه، زمونږ خو بنیاد چه دے نو هغه عدم تشدد دے او باچا خان خو ټول عمر د تشدد مخالفت کړے دے، هغه به دا خبره کوله چه تشدد نفرت پیدا کوی، عدم تشدد محبت پیدا کوی نو هغوی د انګریزانو خلاف هغه وخت چه کوم Stand اغستے وو نو هغه وخت هم دنیا دا وئیل چه انګریزان چه دی، دا به ځی نو شپږ سوه فټه سکه به په دے ملک کښے غورځوی نو هله به ځی، د هغے باوجود باچا خان پاڅیدو ټوپک ورسره نه وو، نه توپ وو نه تفنګ وو، هغوی صرف خپل په دے جدوجهد باندے هغه انګریز چه لوئے طاقت ئے وو، هغه دے ملک نه لاړو، د خدائے فضل دے نن پاکستان، نن بنګله دیش، نن هندوستان دا ټول آزاد دی۔ بل هغوی، افسوس دا کوم چه مفتی صاحب ډیرے بنه خبرے اوکړے، مونږ بالکل د هغوی د هرے خبرے

تائید کوؤ چه امریکه ځی، مونږ د امریکې د پاره نه جنګیږو، د امریکې جنګ په هغه وخت کښې وو چه کوم وخت پرویز مشرف U-turn په یو ټیلیفون باندې اغستې وو، نن دا کریډټ دې جمهوری حکومت ته ځی چه د امریکې پریزیډنټ، د امریکې ټول لاندې نه بره پورې جرنیلان، هغوی خبره اوکړه او خپل حکومت اودریدو او زه د ټولو سیاسی پارټو د مشرانو هم شکر ګزار یم چه هغوی سپورټ کړو او نن د خدائې فضل سره امریکه چه ده نو هغه د خپلو خبرو نه واپس ده۔ سپیکر صاحب، د خبرو اترو مسئله کښې مونږ په دې فخر کوؤ چه زمونږ د خپلې صوبې دوه ایم پی ایز دلته شهیدان شوی دی۔ دلته د سوات زمونږ ملګری ناست دی، داسې یو کس به نه وی چه د هغوی د کور نه یو یا دوه، درې کسان شهیدان شوی به نه وی۔ د میاں صاحب یو ځوئې وو او د ده نور بچی هم نشته، نور د ورونړو ئې هم بچی نشته، صرف یو ځوئې ئې وو هغه هم شهید شو۔ زمونږ تقریباً چار سو، سا ړهے چار سو کسان، ورکران شهیدان شوی دی۔ زمونږ په جلسو کښې بمونه خلاص شوی دی او مونږ د هغې باوجود کوشش اوکړو، زمونږ حکومت چه راغلو نو پهلا زه لاړم او دا زمونږ Minister Environment چکدرې ته لاړو، واجد علی خان، هلته دا مسلم خان، دا محمود خان چه د دوئ ټول Top most خلق وو بغیر د فضل الله نه، دا ټول مونږ رااوغوښتل چه څه غواړئ؟ وائی دا نظام عدل غواړی، ورکوؤ ئې جی، شریعت غواړی نو ورکوؤ ئې جی او مهربانی اوکړئ کښینئ او دا خبره ختمه کړئ، د جنګ بند بندی اوکړئ، نو هغوی ما سره لوظ اوکړو، پیښور ته راغلل، میاں صاحب، زه، افراسیاب خټک، رحیم داد خان، مونږه ټول کښیناستو هغوی سره په خبرو اترو باندې، مونږه دا مسئله مو اوکړه او ایګریمنټ هم سائن شو۔ د هغې باوجود هغوی خپل حرکت نه باز نه راتلل، دا خو مونږ اوس د امریکې جنګ منو کنه، د امریکې جنګ وو، کوم ویو ټائم چه پرویز مشرف اغستې وو، هغه څنګه اغستې وو، ورسره څوک ولاړ وو، چا سپورټ کړې وو، چا هغې ته ووټ ورکړې وو او څنګه هغه صدر جوړ شوې وو، 17th Amendment چا سپورټ کړې وو؟ هغې ته نه ځو، مونږ ووټ نه غواړو چه حالات دا دی، مونږ دا غواړو چه خپلې ورورولئ هم زیاتې کړو چه مونږ یو موټی شو او د دې حالاتو مقابله اوکړو۔ هغه

وخت هم مونږه ورسره اخر وخت پورے لاړو خو بدقسمتی دا وه چه یو دوه کسان، تقریباً دوه کسان مو نیولے دی، هغوئ وائی چه مونږه 32 کسان حلال کړی دی نو آیا چرته انسان څوک حلالوی؟ بیا 'خونی چوک' تاسو ته یاد دے، دا سوات کښے څه حالات وو؟ مونږ خو جنګ چا سره نه دے کړے خو مونږ باندے جنګ مسلط شوے دے۔ دا جنګ د امریکے جنګ وو خو کوم وخت کښے چه سوات کښے مونږ باندے دا تباهی راغله او زمونږ دا خلق شهیدان کړے شول، تاسو او ستاسو خدائے چه دا دومره هلته هغه د طالبانو، د دهشت ګردو چه کوم کیمپونه وو، دهشت ګردو چه کوم ټریننګ کیمپونه وو، هغه څه یو ورځ کښے جوړ شوی وو؟ او کوم وخت نه هغوی پرے هلته کار کولو خو چا غږ نه شو کولے۔ مونږ ورته اودریدو، مونږ ورته اووئیل چه دا ملک زمونږ دے، مونږ ورسره خبرے اترے اوکړے، دوئ نه منل، بیا صوفی محمد صاحب سره مونږ خبرے اوکړے، هغه مونږ راوستلو، دلته چیف منسټر هاؤس کښے او هغه مونږ باعزته طور باندے دیر ته بوتلو، سوات ته مو بوتلو۔ سوات ته چه لاړو نو هغوی په دریمه ورځ جلوس اویستلو، زه ووم، ما سره د آئی ټی منسټر وو، واجد علی خان وو، مونږ راغلو سوات ته چه سوات ته لاړو، هلته مونږ کښیناستو نو ما تپوس اوکړو، د صوفی محمد ځامن راغلی وو، ما وئیل چه صوفی صاحب څه شو؟ هغوی وئیل چه هغه نه دے راغلے، هغوی وئیل چه بیمار دے نو ما وئیل چه زه هغه ته لیدو د پاره ځم، مونږ خو امن غوښتو، هغوی جلوس ویستے وو، سپینو جهنډو سره چه مونږ هلته لاړو، ما ته بریګیډیئر وئیل چه مه ځه، تا به کښینوی او بیا به را باندے Bargaining کوی نو لوئے نه لوئے خلق به را نه خلاص کړی او د هغوی دا هم یو شرط وو چه نه به فوج تا سره وی نه به تا سره څه پولیس والا وی، ته به یواځے، دا درے وزیران به یواځے درسره ځی۔ مونږ ورسره کښیناستو، د صوفی محمد یو زوئے زما یو طرف ته کښیناستو، یو بل طرف ته کښیناستو، مونږ صوفی محمد صاحب ته لاړو، د هغوی چه کومه مدرسه وه، په زرګونو کسان په هغے کښے موجود وو۔ مونږ ورسره کښیناستو، ما ته ئے وئیل چه بالکل ما لوظ کړے دے، زه به هغه شان خبره کوم۔ تاسو بیا اولیدل چه هغه ګراسی ګراؤنډ کښے څه وئیل؟ وئیل ئے 'نه پاکستان منم نه د پاکستان حکومت منم، نه د دے

آئین منم، نه سپریم کورټ منم' ،دے حالاتو کښے بیا به مونږه څه کول، بلکه مونږ ته کومه داسے لاره وی چه مونږ اوو وایو چه راځئ هر څه تاسو ته مونږ پریږدو، فضل الرحمان مولانا صاحب زما محترم دے او زما مشر دے، هغوی خو دے پورے وئیلی وو چه مارګله پورے دهشت ګرد اورسیدل، زمونږ مشرانو خو نن نه دیرش کاله مخکښے وئیلی وو چه دا ضیاء الحق چه کوم جهاد وائی، دا جهاد نه دے، دا د روس او د امریکے جنګ دے۔ تاسو اولیدل چه هغه Balance of powers ختم شو نو نن هغه امریکه چه ده، که چرے روس موجود وو نو د امریکے پلار هم افغانستان ته نه شو راتلے، چه روس موجود وو نو د امریکے پلار هم دے عراق ته نه شو راتلے، نن به فلسطین هغه حالت کښے نه وو چه روس موجود وے، Balance of powers به وو۔ خلقو وئیل چه جهاد دے، زمونږ مشرانو هغه وخت وئیل چه جهاد نه دے، نن هیلری کلنټن وائی چه' او مونږ نه هغه وخت غلطی شوے وه چه مونږ افغانستان هم داسے پریښودو' ۔ نن ډیر لوئے لوئے خلق وائی خو خدائی شاید دے، زما مخامخ ئے وئیلی دی چه هغه وخت مونږ غلطی کړے وه، که هغه وخت کښے مونږ دا جهاد نه وو وئیلے نو دا کار به داسے نه وو، نو دا ضیاء الحق کړلے دے او مونږه هغه ریبو۔ مونږ هم امن غواړو، مونږ هم نه غواړو چه زمونږ بچی د شهیدان شی۔ سپیکر صاحب، زما بچی، زما ماشومان چه بلاسټ اوشو پیپلز منډئ کښے، 120 کسان شهیدان شو، زما خویندے میندے بربنډے پرتے وے، مونږ وربانده بورئ واچولے، دے حالاتو کښے مونږ وئیل چه دا زمونږ جنګ نه دے نو زما بچی ولے وژنی، زما پولیس ولے وژنی، زما فوج ولے وژنی؟ مونږ خو اودریدو امریکے ته اودریدو، امریکے ته وایو چه تا نه منو، مونږه دا بهړکونه نه وهو د پنجاب د فلمونو په شان چه مونږ به دا اوکړو، مونږ به جنګ کوؤ، مونږ جنګ نه شو کولے، دا ملک دے جنګونو تباه کړو، مونږ یو وخت کښے دا وئیل چه "*لال قلعے پہ سبز جھنڈا لگائیں گے*"، سپیکر صاحب! هغه حالاتو کښے په سن 65ء کښے مونږ جنګ اوکړو، سن 71ء کښے مونږ جنګ اوکړو، نیم نه زیات پاکستان مونږ تباه کړو، هغه لاړو مونږ نه۔ بیا ضیاء الحق دا جنګ دیرش کاله مخکښے شروع کړے وو، د هغه جنګ حالات هم تاسو اولیدل او بیا پرویز مشرف خو اوس دا جنګ اوکړو، دا کار ګل

ته چه لاړو نو بیا ئے منتونه کول چه زما دا فوج هر څنګه چه وی واپس ئے کړئ نو مونږ جنګ نه غواړو، سیاسی خلق کله هم، دا همیشه د مارشل لاء ایډمنسټریټران چه دی، هغوی جنګ کړے دے او مونږ دا غواړو چه مونږ په امن سره پاتے شو۔ مونږ غواړو چه مونږ خبرو اترو سره مسئله حل کړو، مونږ امریکے سره جنګ نه کوؤ او نه کولے شو خو مونږ دا وایو چه زمونږ دے سرحداتو ته، زمونږ دے لائن، دا زمونږ دے پاکستان کښے یو طرف نه هم که چرته دوئ داسے حرکت اوکړی، که هغه څه حمله وی نو انشاءالله زمونږ دا فورسز، زمونږ عوام او زمونږه سیاسی لیډران له خیره ټول په یو ځائے باندے به مخالفت کوؤ، کله به هم هغوی نه پریږدو، د پاکستان په سرحداتو باندے که هغوی حمله اوکړی خو هغه شان مونږInitiative به نه اخلو چه هغوی ئے مونږ سره کوی نو مونږ ورته جواب جواب د پاره انشاء الله تیار یو، سپیکر صاحب، مذاکرات چا سره اوکړو چه زما بچی وژنی، زما په سر، زما په سینه باندے ټوپک ایږدی۔ مذاکرت به هله کوم چه زمونږ د حکومت Writاومنی۔ یو کس وائی چه زه حکومت نه منم، زه د پاکستان آئین نه منم، زه د پاکستان قانون نه منم نو هغه سره به زه څه مذاکرات اوکړم؟ د هغوی Mindset جوړ دے، تاسو لیدلی وو، دا زمونږه یو مشر وو نوم ئے نه اخلم، بیت الله محسود نه پس، هغه Takeover کولونو هغه وئیل چه دا امریکه لاړه هم شی نو زما جنګ به نه بندیږی، زه به کوم خپل اسلام چه غواړم، هغه به دے ملک کښے راولم۔ نو سپیکر صاحب، دا ډیرے ژورے خبرے دی خو زه دا وایم چه مونږه په دے فلور آف دی هاؤس دا خبره کړے وه چه زمونږه حکومت خبرے اترے هر چا سره کول غواړی، مونږه امن غواړو خو خبرے اترے به هله کوؤ چه زمونږ حکومت او زمونږ د پاکستان قانون، د پاکستان آئین او د پاکستان د حکومتWrit اومنی نو بیا به خبرے کوؤ، داسے په خبرو اترو، او وزیراعظم صاحب داسے نه دی وئیلی چه ستاسو کوم سړے بچی وژنی هغه سره به مذاکرات کوئ، مونږ هغوی سره قطعاً مذاکرات نه کوؤ۔ مخکښے به مونږ سره زمونږ د حکومت Writمنی، مونږ سره به بیا هغه کښینوئ نو هله به خبرے کوؤ خو که داسے د چا خیال وی چه زمونږ هغه خپل بچی وژلی شوی دی، هغه زمونږ خپل ایم پی ایز وژلی شوی دی، زما ورکران وژلی شوی

دی، زما بچی وژلی شوی دی، زما میندے، زما خویندے به هم داسے لاهو کړی، داسے هم نه شی کیدے، خپله خبره به پرے منو نو چه خبره منی هله به مذاکرات کوؤ، داسے مذاکرات نه کوؤ او نه مو کړی دی، نه به داسے کوؤ۔ مونږه هم امن غواړو، مونږ خو عدم تشدد والا یو خو چه چرته مجبوری شی نو خامخا ایکشن به اخلو چه هغه هر څوک وی، که خفه کیږی څوک او که خوشحالیږی۔ حکومت به هله خبره کوی چه زمونږ Writ به منی هله به خبرے کوؤ، داسے خبرے مونږه نه کوؤ څنګه چه د دوئ دا خیال دے چه بس مونږه هر څه پریښنودل او کښینو او خبرے کوؤ (*مداخلت*) نه، بالکل نه، بالکل نه او بالکل نه، ان شاء الله خپله خبره به کوؤ، هله به کوؤ چه زمونږ دا خبرے اومنلے شی۔

<u>جناب سپیکر</u>: شکریه جی۔ د انور خان څه خبره ده، انورخان! ستا څه مسئله ده؟

<u>جناب محمد انور خان ایڈوکیٹ</u>: جناب سپیکر صاحب، دوه Neighbor Districts دی او په چترال کښے ډیر خلق چه کوم دی، د دیر او سوات دی۔ پرون په اخبار کښے راغلی دی چه د پی آئی اے کوم شیډول وو، د دے نه مخکښے د پیښنور نه به درے فلائټونه چترال ته تلل، اوس د پی آئی اے دا شیډول دے چه اولنئ فلائټ د اسلام آباد نه ځی چترال ته، د چترال نه پشاور ته راشی، د پشاور نه بیا چترال ته لاړ شی او بیا اسلام آباد ته راځی۔ هغوی په اخبار کښے ورکړی دی چه مونږ د چترال فلائټ، یو فلائټ بندؤو۔ د دے مطلب دا دے چه هغوی به اسلام آباد نه ځی، په دے حالاتو کښے چه په لواری ټنل باندے کار بند شوے دے، هلته Already په سیکورټی فورسز باندے د افغانستان د طرف نه حملے شوی دی، هلته خلق په دے دغه کښے دی او بیا داسے په دے موقع کښے پی آئی اے که دا اعلان کوی چه مونږ به چترال ته فلائټونه بندؤو نو په دے فلور باندے ستاسو توجه راګرځول غواړم چه پی آئی اے نه د چترال خلقو ته ډیر زیات تکلیف دے، وړوکے غوندے فلائټ چلیږی جی او هغوی په دے وخت کښے که دا اعلان کوی چه یره مونږ به چترال ته فلائټونه بندؤو چه Already هلته یو Tension شته، یو دغه شته، د دے خبرے نوټس د واغستے شی او چرته د هم داسے او نه کړے شی چه د چترال یو شیډول دے او هغه هغوی کینسل کړی۔

جناب سپیکر: شکریہ۔ میاں صاحب! یو خو دا د بجلئ او دا دغه څه شے دے، تاسو رالیږلے دے، دا قرارداد به څوک پیش کوی؟ او تاسو به اول خبره اوکړئ جی۔

وزیر اطلاعات: ښه جی۔

جناب سپیکر: نو اول خبره کوئ که اول قرارداد پیش کوئ؟

وزیر اطلاعات: یره جی چه خبره اوکړم ځکه د قرارداد نه پس به ئے۔۔۔۔۔

جناب سپیکر: ښه جی، اول دے انور خان له ږ جواب ورکړه جی؟

(iii) بجلی کی لوڈ شیڈنگ

وزیر اطلاعات: انور خان له هم جواب ورکوم جی، د چترال د فلائټ په حواله باندے وزیراعلیٰ صاحب مرکزی حکومت سره خبره کړے ده او هم دغه رنګ چه دوئ د کوم خدشاتو اظهار اوکړو، هغوی ورته هم دغه خبره کړے ده چه په دے ورځو شپو کښے د پیښور نه نور هم ضرورت دے، پکار نه ده چه تاسو ئے بند کړئ، هغوی به ان شاء الله نوټس واخلی او که بیا ئے وانغستو نو Further چه څه کول وی نو هغه به بیا پکښے مونږ خپله کارروائی کوؤ۔ جناب سپیکر صاحب، تاسو چونکه ماحول ډیر عجیبه شو او زه پکښے لږ بهر ته اووتم، د ډیر دغه نه پس، د بجلئ دا مسئله هم ډیره دغه ایشو ده خو د هغے نه ډیر اهم ایشو ذکر شوه۔ زه به هم تر بجلئ پورے ځان محدود اوساتم او په زړه به کانړے کیږدم۔ د دے چه تاسو کوم اجلاس نن راغوښتے وو او کوم زمونږ د پیسکو چیف مو راغوښتے وو نو هغه بله ورځ په اسمبلئ کښے دا خبره رااوچته شوه او ډیر په شدت سره او زه خاصکر د اپوزیشن د ملګرو ډیر زیات مشکور یم چه د هغے نشاندهی دوئ پخپله اوکړه او مونږ په هغے کښے بیا د دوئ سره د یو ورورولئ په انداز کښے خبره رااوچته کړه او دوئ ته مو دا خبره اوکړه چه دا خبره به چیف منسټر صاحب هم په خپل سمی کوی، نو هغه پرون تاسو به کتلی وی چه چیف منسټرصاحب هم د پیسکو چیف رااوغوښتو او د هغوی سره ئے خپله خبره اوکړه او تاسو هم، د دے مطابق نن هغه اجلاس اوشو۔ په هغه اجلاس کښے چه کومے خبرے اوشوے، د هغے یو څو ملګرو سره چه کوم د هغه خدشاتو اظهار اوشو چه کوم په دے فلور باندے شوے وو، لهذا وخت هم ډیر اخری دے او تاسو ملګرو سره به ډیر وخت هم

نه وی،زه د دے موقعے په مناسبت سره چه زمونږه د صوبے څه تحفظات وو، مونږه هغوی ته په دے نیت باندے کیښودل چه مونږه د فیډرل گورنمنټ سره خپله مقدمه کوؤ، خپل کیس کوؤ نو تاسو زمونږه وکیلان یئ او مونږه ته اوښایئ چه کومے کومے داسے خبرے دی چه هغه په مرکز کښے کول غواړی او زمونږه یقین دے چه مرکزی حکومت زمونږه خپل حکومت دے او هغوی به مونږه سره په دے حل کولو کښے لازم کوشش کوی خو خبره په Arguments پکار وی، په دلائلو باندے پکار وی او د هغے دلائلو د پاره لازمی خبره ده چه واپډے سره هغه مواد شته چه هغوی مونږه له دلائل راکړی ځکه چه کله مونږه خبرے کوؤ نو ډیر په جذباتو کښے خبرے کوؤ او د ټیکنیکل انداز یو رنگ وی او جذباتی خبرے بل رنگ وی۔ کله چه سړے ربښتیا ټیکنیکل خبرے واوری نومجبورئ ډیرے زیاتے دی چه یو خوا مونږ تر دے وخته پورے چه دا یوه خبره په دے میټنگ کښے چه هغوی اوکړه او ټیکنیکل خبره وه چه زمونږه دا اوبه او د بجلئ داسے وخت هم راځی چه هغه بالکل زیرو ته راکوز شی۔دا یو داسے خبره ده چه تر دے وخته پورے مونږه د دے خبرے دا سوچ نه وو کړے چه گنی د اوبو او د بجلئ داسے وخت هم راځی چه هغه بیخی زیرو ته راکوزیږی؟ بیا د هغوی دا خبره، هغوی خپله یو مدعا بیانوله، ضروری نه ده چه مونږه ورسره متفق یو ځکه چه دا خبره لا روانه ده او په دے باندے به مونږه خپلے خبرے کوؤ، بیا دا خبره چه د Distribution په حواله باندے د هغوی کنټرول چه کوم دے، هغه زمونږه د دے پیسکو سره هډو شته دے نه، بلکه د هغے کنټرول ټول نیغ په نیغه د مرکز او بیا د اسلام آباد سره دے او چه کله دے ځائے کښے د لوډشیډنگ خبره مونږه کوؤ نو لوډشیډنگ چه کوم دے نو د هغے د پاره مونږه تیارے اوکړو او بیا د خپل شیډول نه خلاف لوډشیډنگ کیږی نو هغه زمونږه پیسکو نه کوی، بلکه زمونږه صوبه ئے هم نه کوی، هغه اسلام آباد کوی او اسلام آباد چه کوی نو هغه ئے په دے بنیاد باندے کوی چه هغوی یو لفظ استعمال کړو، Frequency خو به مونږه په بل رنگ کتله خو هغوی د Frequency لفظ استعمال کړو چه داسے یو لیول ته بجلی راشی چه بیا زمونږ گرډ سټیشن چلیدے نه شی نو که چرته گرډ سټیشن فیل شو نو هغه څلیریشت گهنټے بیا نورے غواړی او بیا به په ټول ملک کښے

Blackout وی او ځلیریشت ګهنټے به بیا دGenerate کولو د پاره مونږه ته پکار وی چه هغه به یو نوے خطرناک صورتحال وی، لهذا د دے په بنیاد باندے هغوی خامخا دغلته بیا د شیډول خلاف لوډ شیډنګ کوی۔ زمونږه د طرف نه چه مونږه کومے خبرے اوکړے نو مونږ خپل ځان د پوهه کولو د پاره مو ورسره دا خبره اوکړه چه یو دے ځائے کښے غټه خبره چه د دے ټولو ملګرو په علم کښے وی چه د کمپنو په بنیاد باندے ډیر غټ پرابلم دے او کمپنو سره چه زمونږ د حکومت کومے معاهدے شوی دی، د هغے معاهدو په روح باندے چه هغه په کوم ریټ باندے د هغوی سره خبره شوے ده، د هغه ریټ په بنیاد هغه چلیدے نه شوه او چلیدل ډیر ګران دی او بیا دا هغوی چه کله اوچلوی او بجلی پیدا کړی نو هغه بجلی چه بیا په مونږ خرڅوی نو هغه دومره ګرانه وی چه هغه مونږه اغستے نه شو او د هغے پیسے ورکول، کمپنی وائی چه ماته پیسے راکړئ زه به بجلی جوړوم، لهذا دا هم یوه خبره ده چه بجلی کمه نه ده، بجلی جوړوی نه نو ځکه کمه ده۔ دا هم یو ډیره غټه خبره ده چه که چرته مونږه د دنیا نه ډیرو خبرو کښے امداد اخلو او زما ملک د یو دومره غټ کرائسس سره مخامخ دے نو پکار دا دی چه مونږه په ملکی سطح باندے چه مونږه د دهشت ګردئ خبره کوؤ، د بحران خبره کوؤ نو په قوم باندے چه نن د بجلئ د طرف نه څومره عذاب دے نو دومره د بل طرف نه غټ عذاب نشته دے نو که چرته مونږه دا عذاب د لرے کولو د پاره په بین الاقوامی سطح باندے دا خبره اوچته کړو او په انسانی بنیادونو دا خبره اوچته کړو چه زمونږه د بجلئ د کرائسس حل چه کوم دے نو هغه په پیسو کښے دے، بجلی کمه نه ده، پیسے راسره نشته نو د پیسو د کمی په وجه باندے اوس مرکزی حکومت لږے پیسے ورکړی دی او امکان شته دے چه دوه، درے، څلورو ورځو کښے د مخکښے په نسبت صورتحال چه کوم دے نو بهتر شی خو دا به هم یو عارضی وی، لکه په سلینډر چه سړےآکسیجن ورکوی او یو مریض ژوندے ساتی، دا به Permanent نه وی، نو لهذا د دے د پاره چه مونږه خپل دلائل پیش کړل، هغوی خپل پیش کړل او مونږ ورته دا خبره اوکړه چه تاسو به که خدائے کړے خیر وی نو بلے جمعے له، سپیکرصاحب ورته وخت ورکړو، یوولس بجے چه تاسو به تیار راځئ، تاسو به مونږ ته چه کوم هغه بنیادونه ایږدئ چه په کوم

بنیادونو باندے مونږ ته واپډا کښے مشکلات وی او چه دا مشکلات مونږه لرے کړو۔ یو څو خبرے چه هغه د پبلک د پاره دی او هغه په دے بنیادونو دی چه زمونږه دیکښے شک نشته دے چه د بجلئ جوړولو د ټولو نه ارزانه ذریعه چه کومه ده، هغه زمونږ سره ده خو د ورسک ډیم چه کوم فریاد اوشو چه هغه د شگے نه ډک دے او شگه ترے وتلے نشی او په Running water باندے چه کوم دے نو نن د هغے جنریشن چلیږی، هغه دومره لیول ته راغلے دے ، لکه ورسک په مثال داسے دے لکه چه شته نه۔ یو خبره پکښے د راز اوشوه که چرته داسے یو ذریعه وی چه د شگے د وتلو یو ذریعه وی، د هغے د پاره هم هغه خبره پوائنټ آؤټ شوه چه کیدے شی چه هغه امکانات وی او مونږ د هغے نه شگے اوباسو۔ پاتے شوه زمونږه د تربیلے د ډیم خبره نو د تربیلے د ډیم هم زما په خپل خیال باندے یو ټیکنیکل خبره ده چه چرته دا د Irrigation purpose د پاره جوړ شوے دے ، تر اوسه زمونږ دا خیال وو چه دا د پاور په خیال باندے جوړ شوے دے او د بجلئ په خیال جوړ شوے دے او مونږ به د بجلئ فریاد ډیر کولو، دا بنیادی طور ایریگیشن د پاره جوړ دے او چه کله فصل ته د اوبو ضرورت وی نو زمونږ دا ډیمونه چلیږی نو که زما دا ډیم د اوبو ډک هم وی او لاندے فصلونو ته د اوبو ضرورت نه وی او هغه فصلونه ترے خرابیږی نو زه به دا ډیم اودروم نو د بجلئ اوبه شته دے او بجلی جوړیدے شی خو زه ئے جوړولے نه شم ځکه چه هغه د Irrigation purpose د پاره دے ، د دے مسئلے حل به هم اوښکل غواړی ځکه که چرته اوبه ضائع کوؤ نو بیا به ترے څه جوړیږی؟ او که فرض کړه بجلی نه جوړؤو نو بیا به ترے څه جوړیږی؟ بیا په دے بل سائډ باندے هم مونږ غور اوکړو چه که فرض کړه د اوبو دا پرابلم دے نو چه په کوم ځائے کښے مونږ په داسے موسم کښے چه بیا بیخی مونږ نهرونه صفا کوؤ او زمونږ د بجلئ د جوړیدو Capacity zero ته راشی نو مونږ وایو چه زمونږ سوئی گیس مونږ له خدائے پاک راکړے دے او د سوئی گیس په ذریعه باندے چه مونږ د دغے ورځو د پاره د بجلئ د جوړیدو کار اوکړو چه مونږ د پاکستان چه کوم پرابلم دے ، دا هم Face کړو خو چه Overall زمونږ صوبے ته چه کومه مسئله ده، دا مسئله هم مونږ حل کړو او دا زما دے ملگرو سره هم مونږ دا شیئر کوؤ چه یقیناً مونږ بجلی زیاته پیدا

کوؤ او زمونږ ضرورت کم دے خو چه کله زمونږ ضرورت کم هم وی، داسے وخت هم پکښے راځی چه مونږ سره بیا یو یونټ هم نه وی نو لهذا دا ټولے خبرے د ملک په مفادو کښے مدنظر هم ساتل غواړی او حقیقی سټینډ اغستل غواړی او حقیقی سټینډ دا دے چه نن مونږ سره د بجلئ د مشین چلولو د پاره چه په تیلو ئے جوړوؤ، د Furnace oil د پاره پیسے نشته او کمپنئ وائی مونږه ئے جوړؤو نه نو First priority زمونږ دا ده چه زما د اوبو د بجلئ خو خپل سسټم دے خو د تیلو د بجلئ دا سسټم دے چه دا هر وخت جوړیدے شی خو چه ما سره تیل وی او کمپنو سره زما دا معاهده وی چه ارزانه وی او قوم ته رسیدے شی نو په دے وخت کښے د ټولو نه بنیادی خبره دا ده چه مونږ هغه کمپنو، ما خو دا هم اووئیل که د دے پبلک د پاره که دا معاهدے مونږ ماتولے شو، دا معاهدے څه آسمانی نه دی او نه قرآنی صحیفه ده، دا د دے قوم د پاره مونږ کړی دی او که داسے معاهده وی چه هغه معاهده د دے قوم د پاره تاوان کوی نو دا د هغے مونږه هرجانه ورکولے شو، مونږ چه کوم دے د هغے چه مونږه نه کوم کمے شوے وی نو هغه کمے ورسره برداشت کولے شو خو د قوم په خاطر پکار دا ده چه دا کرائسس ختم شی چه زما کارخانے ولاړے دی، زما قوم تباه شو۔ نن چه زه د دهشت گردئ خبره کوم، که نن زه په دے وطن کښے خوشحاله یم، نن که زما مشکل اسان وی، نن که د روزگار مسئلے وی، نن چه زمونږ هسپتالونه چلیدے، نن چه زمونږه سکولونه چلیدے، شاید چه مونږ دا نن کوم د دهشت گردئ مقابله کوؤ، مونږ به نور هم په قوت کښے دے ته ولاړ وو خو په مونږه باندے داسے غیر انسانی کرائسز راغلی دی چه د هغے کنټرول ډیر گران دے نو که دا معاهدے ماتول وی نو مونږه مرکز ته اپیل کوؤ چه دا معاهدے د دے قوم د پاره دی او دا د دے وطن د پاره دی، که داسے معاهدے شوی وی چه هغه د دے قوم د پاره تاوانی وی، بالکل مونږه هرجانے ورکولو ته تیار یو خو د ټول عمر تاوان ته تیار نه یو چه هغه د دغه رنگ مونږه ته په تاوان کښے وی او که کومے معاهدے خپل معیاد ته رسیدلے دی نو نورے معاهدے د په هغه شرائطو باندے نه کیږی، کوم شرائط چه د قوم په گټه کښے نه وی نو هغه شرائطو باندے نورے معاهدے د نه کیږی۔ دغه یو څو خبرے وے او د واپډے چیف به که خدائے کړے خیر وی، د

جمعے پہ ورځ راځی، زمونږ ټول د اپوزیشن مشران، کوم چہ زمونږ پارلیمانی لیډران دی او زمونږ چہ کوم نور ملگری، بلکہ زہ خو ټول هاؤس ستاسو طرف نہ Inviteکوم چہ ټول هاؤس د حاضر وی ځکہ ډیر ډیر خلق داسے وی چہ هغوی وائی چہ زما ذهن کښے ډیر ښہ تجویز وو خو کاش زہ ئے غوښتے نہ یم نو زہ بہ سپیکر صاحب تہ خواست کوم چہ ټول هاؤس د څلور بجے د جمعے پہ ورځ دلتہ حاضر وی او د پیسکو چیف بہ خبرہ کوی او بیا د هغے نہ پس هغہ وائی چہ یو څو خبرے داسے دی چہ زہ مشرانو سرہ ځان لہ کوم نو یو څو خبرے بہ ځان لہ د دے پہ بنیاد کوی چہ هغہ وائی چہ پریس تہ یا خلقو تہ د هغہ خبرے هغہ وخت کښے لاړے شی چہ کوم وخت کښے د مسئلے د حل کیدو گنجائش وی۔ دا خبرہ بیا د ټولو نہ غټہ زمونږ د ټرانسفارمروہ او د ټرانسفارمر پہ بنیاد زمونږ د ټرانسفارمرو د ټولو چہ کوم دے مشترکہ یو مسئلہ وہ، د ټولے صوبے او هغہ مسئلہ پہ دے بنیاد وہ چہ زمونږ ټرانسفارمرے سوزی او د سوزیدو پہ بنیاد بیا د هغے مرمت نہ وی او پبلک پہ وخت باندے خپل ټرانسفارمر او بجلی غواړی۔ درانی صاحب خصوصاً پہ هغے باندے د خپل جنوبی اضلاع د طرف نہ هم خبرہ اوکړہ او دا ئے اووئیل چہ پہ هغے کښے پکار دا دہ چہ د مرمت د پارہ سرکاری انتظام نہ وی چہ هغہ پہ نجی طریقہ باندے اجازت ورکړی او خلق دغلتہ مرمت سټارټ کړی۔ د پیسکو چیف اووئیل چہ او مونږ تیاری کړے دہ او مونږ کوشش کوؤ چہ کوم کوم ځائے کښے هم پہ نجی ذریعہ باندے مونږ ټرانسفارمرے جوړولے شو نو هغہ بہ جوړوؤ۔ اوس هغہ دا اووئیل چہ دوہ زرہ تقریباً ما پہ خپل سمی باندے د نورو ټرانسفارمرو بندوبست کړے دے چہ هغہ راشی، د هغے سرہ بہ مسئلہ لږہ حل شی او دا ډیر کرائسس پہ دے باندے وو چہ سیلاب راغلے وو او زمونږ چہ څومرہ هم دلتہ نوے ټرانسفارمرے وے، درے زرہ پورے ټرانسفارمرے وے، هغہ اوبو وړے وے لهذا هغے باندے هم دا کرائسس راغلے وو۔۔۔۔

<u>جناب سپیکر</u>: میاں صاحب! ایک منٹ، میڈیا کے دوستوں سے اپیل کی جاتی ہے کہ میاں صاحب بہت ہی اہم چیز پہ اظہار خیال کررہے ہیں۔ یہ صوبے کا بہت سنگین مسئلہ ہے، اس میں آپ اس کو ذرہ Coverage دے دیں اور عوام سے بھی اپیل کریں کہ وہ بجلی کا کم سے کم استعمال کریں اور میاں صاحب کی اس تجویز کو اور ان باتوں کو ذرا اچھی Coverag کل دیدیں۔ جی میاں صاحب، Sorry۔

وزیر اطلاعات: جناب سپیکر صاحب، ډیره مهربانی او د دے په بنیاد باندے چه دا کومه خبره تاسو د پریس ملګرو ته اوکړه نو ما به دا خواست ضرور کولو څکه چه پبلک دا خبره اوریدل غواړی، د دے خبرے په انتظار دی او تاسو یقین اوکړئ چه داسے ځایونه شته دے چه درویشت نیمے ګھنټے، څلیریشت ګھنټو کښے درویشت نیمے ګھنټے لوډ شیډنګ وی نو د نیمے ګھنټے خبره ده نو نوے خبره اوس دا نه ده چه بجلی لاړه، نوے خبره دا ده چه بجلی راغله، دا اوس یو نوے خبره ده نو پبلک غواړی او رښتیا خبره ده چه په لاهور کښے څه واقعات اوشو، هغه هم زمونږ پبلک دے، مونږ د دے وطن د دے خاورے اوسیدونکے یو، مونږه د ټولو مسئلو حل غواړو خو نن زمونږه د صوبے خلق ډیر په تکلیف کښے دی او زما یقین دے که خدائے کړے خیر وی چه د جمعے په ورځ هغه مونږ له کوم کیس راکړی، دغه کیس به مونږ مرکز ته اوړو او مرکز ته به خپل فریاد کوؤ که د پیسو په ذریعه حل کیږی نو مرکز ته به وایو چه د پیسو بندوبست اوکړی، که د معاهدو سره Reconsideration باندے حل کیږی، هغه مسئله به وی، که د ټرانسفارمرو سپیشل او ایمرجنسی ضرورت کیدے شی، په هغے باندے به ئے حل کوو، لهذا هر یو پهلو به مونږه ګورو خو چه لوډ شیډنګ بیخی نه شی ختمیدے چه کم خو شی او چه کم شو او د شیډول مطابق شی، مونږ خو ورته تر دے پورے هم اووئیل چه د عوامو د پاره چه که د شیډول مطابق هم لوډ شیډنګ کوؤ او د اسلام آباد نه Un scheduled Loadshedding کیږی نو ښه نه ده چه مونږ د شیډول دا لوډ شیډنګ پریږدو۔ هسے ئے هم هغوی نه کوی خو چه کله شے ګرمیږی نو بیا د را باندے بند وی خو دا مونږه ئے چه هم بندؤو، زمونږه هم د لته پرابلم شته، لهذا داسے یو اړخ او پهلو نه وه چه مونږه پریښودے وے ،لهذا زه د خپل هاؤس ملګرو ته او تاسو طمع تسلی ساتئ چه زمونږه څه مسائل وو او د پبلک په حواله او ستاسو په حواله چه کوم سوالات وو، هغه مونږه اوچت کړی دی او هغوی راته Surety راکړے ده چه ددے متبادل کښے به تاسو له مونږ تجاویز درکوؤ او هغه به بیا مونږ مخکښے اوړو۔ جناب سپیکر صاحب، ډیره مهربانی، ډیره شکریه، ما ته خو اوس دا چل نه راځی چه قرارداد د پاره به کوم آرټیکل سسپینډ کول غواړی۔۔۔

جناب سپیکر: خبرے دومره ډیرے کوئ او دغه چل نه درځی۔

وزیراطلاعات: داسے دہ جی، کہ ٹیکنیکل خبرو باندے پوھیدے نو ما بہ ډیرو خلقو تہ پیزوان اچولے وو۔

جناب سپیکر: خوا کښنے درسرہ داسے سړے ناست دے چہ، اودریږہ میاں صاحب! دا قرارداد پیش کوی کنہ، اودریږہ دا قرارداد پیش کوی۔ جی، اسراراللہ خان! تہ پاخہ کنہ، تہ پاخہ اسراراللہ خان۔

قاعدہ کا معطل کیا جانا

جناب اسرار اللہ خان گنڈاپور: سر، میری گزارش ہے کہ Rule 240 کے تحت Rule 124 کو Suspend کرکے قرارداد پیش کرنے کی اجازت دی جائے۔

Mr. Speaker: Is it the desire of the House that rule 124 may be relaxed under rule 240 to allow the honourable Members/ Ministers to move their resolution? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The honourable Members and Ministers are allowed to move the resolution.

ایک رکن: ټول بہ ئے پیش کړو جی۔

جناب سپیکر: یو تن بہ ئے پیش کړی نو زما پہ خیال۔۔۔۔۔

وزیراطلاعات: او جی۔

جناب اکرم خان درانی (قائد حزب اختلاف): یو بہ د اپوزیشن نہ او یو کس بہ د گورنمنټ نہ۔

جناب سپیکر: بس داسے اوکړئ جی۔ جی، آنریبل میاں افتخار حسین صاحب۔

قرارداد

وزیراطلاعات: بالکل جی، داسے دہ چہ کوم ملگری پخپلہ پیش کول غواړی نو ھغوی تہ اجازت دے۔ زہ بہ د ټولو نومونہ واخلم چہ زمونږہ مشر بشیر بلور صاحب، زمونږہ مشر رحیم داد خان، زمونږہ مشر اکرم درانی صاحب، زمونږہ مشر سکندر شیرپاؤ صاحب، ډیر عزتمند قلندر خان لودھی، ډیر عزتمند مشر

عبدالاکبرخان، زمونږه ورور اسرار الله خان او زمونږه ورور منور خان، دوئ Movers دی او دا قرارداد په شریکه مونږه لیکلے دے۔

یہ صوبائی اسمبلی خیبر پختونخوا میں بجلی کی ناروالوڈشیڈنگ پر گہرے افسوس کا اظہار کرتی ہے اور یہ سمجھتی ہے کہ دہشت گردی سے نڈھال اس صوبے کے عوام کو ناکردہ گناہوں کی سزادی جارہی ہے۔ چونکہ صوبہ خیبر پختونخوا صرف ہائیڈل بجلی کی پیداوار میں خودکفیل ہے بلکہ نیشنل گرڈ سے بھی آبادی کے لحاظ سے اس کو کم حصہ دیا جارہا ہے اور اس پر ستم یہ کہ ان شیڈول لوڈشیڈنگ اور نت نئے طریقوں سے عوام کے کرب میں اضافہ کیا جارہا ہے۔ یہ صوبائی اسمبلی سمجھتی ہے کہ موجودہ ناروالوڈشیڈنگ کا فی الفور حل IPPs کے ساتھ Deferred payment کے الجھے ہوئے حل طلب مسائل ہیں، لہذا عوام کے جذبات کی ترجمانی کرتے ہوئے یہ صوبائی اسمبلی مرکزی حکومت سے پر زور مطالبہ کرتی ہے کہ ناروا لوڈشیڈنگ کے خاتمے کیلئے اقدامات کرتے ہوئے صرف IPPs کے ساتھ اپنے پیچیدہ مسائل ختم کرے اور ساتھ ہی وفاقی وزیر پانی و بجلی سے ریکویسٹ کرتی ہے کہ وہ صوبائی اسمبلی کی قائمہ کمیٹی میں تشریف لائیں اور شیڈول کے علاوہ لوڈشیڈنگ کسی طور پر بھی ہم تسلیم نہیں کریں گے۔ ډیره مهربانی، شکریه۔

جناب سپیکر: جی جناب اکرم خان درانی صاحب، اکرم خان درانی صاحب۔

قائد حزب اختلاف: محترم سپیکر صاحب، چونکه میاں صاحب ډیرے خبرے اوکړے خو یو شو خبرے به زه هم د پیش کولو نه مخکښے اوکړم۔ چونکه دا د صوبے ډیره انتهائی یو اهم مسئله ده او د صوبے خلق ډیر د لوئے تکلیف سره مخامخ دی۔ هغه فارسئ کښے ورته وائی چه "دیر آید درست آید" ښه ده چه مونږه لږ وروستو هم په دے باندے داسے یو نظر اوکړو چه د صوبے د خلقو هغه فریاد چه دے، هغه زمونږه دے ایوان کښے هم، خصوصاً پرون نه هغه بله ورځ تاسو نه وئ نو چه مونږ د اپوزیشن د طرف نه دا مطالبه اوکړه، د خوشدل خان صاحب هغه جذبات هم په هغے کښے مونږ هیرولے نه شو چه هغوی شومره په جذباتو کښے راغلی وو، وئیل چه نن به ئے راغواړو یا به ئے سبا راغواړو نو مونږه هغوی ته هم د قدر په نظر باندے ګورو، د ګورنمنټ د سائډ نه دیکښے جی دلته ډیرے خبرے اوشولے او چیف صاحب یو دا خبره هم اوکړه چه ما ته د دے صوبے په تهیک کولو کښے اماؤنټ ئے اوښائیلو چه دومره ضرورت دے۔ زما خیال دے

چه دا صوبه څومره تکلیف سره مخامخ ده، هغه اماؤنټ د دے صوبے د عوامو د پاره ډیر معمولی دے او هغه دا اووئیل چه که ما ته یو 30 ارب روپئ ملاؤ شی نو زه په دے صوبه کښے دا تکلیف ختمولے شم۔ په دے صوبه کښے د دے صوبے عوامو دومره قربانیانئ ورکړے، دے خلقو دومره قربانیانئ ورکړے او دا چه ته په ډالرو کښے د 30 ارب حساب کوے نو زما خیال دے نن د یو ارب ډالر نه 90 ارب پاکستانی روپئ جوړیږی او دے ملک ته چه دا څومره پیسه راروانه ده، خو هغه د بجلئ په مد کښے مونږ ته چیف صاحب ډیرے داسے خبرے اوکړے چه دومره د اے ډی پی نه دی، دومره د دغه نه دی، د دے Main کردار چه دے، هغه دے خیبر پختونخوا کښے هغه قبائل دی او که د دے صوبے هغه درانه پښتانه دی چه تکلیف سره مخامخ دی، وینه ئے ورکړے ده، قربانئ ئے ورکړی دی او د هغوی د وینو په بدل کښے نن څه امداد د دنیا نه راروان دے۔ مونږ د ټولو سیاسی پارټیانو مشران، په دیکښے ګورنمنټ او اپوزیشن په دے بنیاد باندے نه، مونږ په شریکه یو خو دا ده چه زما به دا ګزارش وی چه د واپډے زمونږ چیف صاحب چه ریټائرشی نو مونږه ته حقائق ښائی خو چه په کرسئ باندے ناست وی نو بیا د هغه مجبوریانے وی، مونږ به لږ ریټائرډ خلق هم ځان ته رااوغواړو چه دا دوئ څه مونږ ته موجوده وائی نو آیا دا دوئ ښه وائی؟ ځکه چه د هر سړی په نوکرئ کښے خپله مجبوری وی او که د نوکرئ نه لاړ شی نو دوئ هغه صحیح خبره تاسو ته کولے شی، نو زه به هم داسے ریټائرډ خلق رااوغواړم او ګورنمنټ کښے هم داسے خلق شته چه دوئ راځی او ریټائرډ خلق مونږ په دے کمیټئ کښے کښینوؤ، زمونږه سره په دے صوبه کښے اوس په دے تکلیف کښے داسے خلق هم دی چه هغه به ریټائرډ چیف وی، هغه به ریټائرډ چیئرمین واپډا وی او نور ډیر داسے خلق دی که د هغوی نه هم مونږ ځان پوهه کړو او بیا په شریکه بله ورځ، د جمعے په ورځ باندے مونږ دا ټول پارلیمانی لیډران یا زمونږه دا ټول ایم پی ایز چه دی، دا زمونږ محترم دی خو اصل خبره دا ده چه مونږ د دوئ د ټیکنیکل خبرو د پاره ټیکنیکل خلق رااوغواړو، ریټائرډ خلق او هغوی به انشاءالله مونږه سپورټ کوی۔اوس که د یو چیف ښه خبره وی چه په 30 ارب روپئ زه د دے صوبے تکلیف ختمولے شم نو مونږ به په شریکه پرائم منسټر ته، پریذیډنټ ته

ځو چه زمونږ د وینو قدر اوکړئ، زمونږ د تکلیفاتو تاسو احساس اوکړئ اوپه دیرش اربه روپئ که د دے صوبے د خلقو تکلیف نه ختمیدے شی نو زما خیال دے چه دا به ډیره بهتره وی او زما دا امید دے چه که چرته گورنمنټ او اپوزیشن ټول د مرکز نه دا مطالبه اوکړی نو د مرکزی حکومت د پاره دیرش اربه روپئ چه دی، دا ډیر معمولی دی نو ان شاءالله مونږ په شریکه باندے دا کوشش کوؤ او اوس به زه که ستاسو اجازت وی نو دا قرارداد به راوړم چه:

یہ صوبائی اسمبلی صوبہ خیبر پختونخوا میں بجلی کی ناروالوڈ شیڈنگ پر گہرے افسوس کا اظہار کرتی ہے اور یہ سمجھتی ہے کہ دہشتگردی سے نڈھال اس صوبے کے عوام کو ناکردہ گناہوں کی سزا دی جارہی ہے۔ چونکہ صوبہ خیبر پختونخوا صرف ہائیڈل بجلی کی پیداوار میں خودکفیل ہے بلکہ نیشنل گرڈ سے بھی آبادی کے لحاظ سے اس کو کم حصہ دیا جارہا ہے اور اس پر ستم یہ کہ لوڈشیڈنگ اور نت نئے طریقوں سے عوام کے کرب میں اضافہ کیا جارہا ہے۔ صوبائی اسمبلی یہ سمجھتی ہے کہ موجودہ ناروا لوڈ شیڈنگ کا فی الفور حل، IPPs کے ساتھ Deferred payment کے الجھے ہوئے حل طلب مسائل ہیں، لہذا عوام کے جذبات کی ترجمانی کرتے ہوئے یہ صوبائی اسمبلی مرکزی حکومت سے پرزور مطالبہ کرتی ہے کہ ناروالوڈ شیڈنگ کے خاتمے کیلئے اقدامات کرتے ہوئے نہ صرف IPPs کے ساتھ اپنے پیچیدہ مسائل کو حل کرکے ختم کرے اور ساتھ ہی وفاقی وزیر پانی و بجلی سے ریکویسٹ کرتی ہے کہ وہ صوبائی اسمبلی کی قائمہ کمیٹی میں تشریف لائیں اور شیڈول کے علاوہ لوڈشیڈنگ کو کسی طور پر بھی ہم تسلیم نہیں کریں گے۔

میرے خیال میں یہ ایک غیر تمند صوبے کی ایک التجا ہے، منسٹر صاحب کو بھی اور اگر ان کو ریڈیو / ٹی وی پہ بھی ہماری یہ التجاء مل جائے تو میرے خیال میں وہ سارے کام چھوڑ کر اس قائمہ کمیٹی میں آجائیں۔ میں اپنی طرف سے اور اس ایوان کی طرف سے دوبارہ منسٹر صاحب سے بھی گزارش کرتا ہوں اور انشاء اللہ مجھے امید ہے کہ وہ اس قائمہ کمیٹی میں حاضری دیں گے۔

جناب سپیکر: شکریه جی۔ میاں نثار گل صاحب، هم د دے متعلق دے ؟

میاں نثار گل (وزیر جیلخانہ جات): قرارداد دے جی، د دے متعلق خبره کوم جی، هم د دے متعلق خبره کوم جی-----

جناب سپیکر: د ملک قاسم خان تربور دے۔

وزیر جیلخانہ جات: زه ایوان ته دا یو انفارمیشن ورکول غواړم او تاسو ته هم درکوم، کیدے شی چه تاسو میټنګ کوئ او ځومره پورے چه میاں صاحب کومه خبره اوکړه چه ګیس نه بجلی مونږ پیدا کړو نو سر، زمونږ صوبه کښے ځومره ګیس پیدا کیږی، د هغے Fifty percent ګیس پائپ لائن کښے ځی اوFifty percent ګیس به تاسو ګورئ چه ځائے په ځائے کښے به هغه لمبه وی او هغه به ضائع کیږی۔ ما سره دا انفارمیشن دی چه کوم ګیس ضائع کیږی، دغسے په یو ځائے کښے هغے سره Pollution پیدا کیږی، که دے ګیس نه هم مونږ بجلی جوړلے شو، مونږ ته د نور ګیس ضرورت هم نشته چه دا کوم ګیس ځائے په ځائے کښے، درانی صاحب هم ځی په 'انډس هائی وے' باندے، یو لویه شعله بلیږی، داسے مکوړو کښے میاں صاحب هم ورغلے وو، سی پی ایچ کښے چه کومے شعلے اوځی، کمپنئ والا دا وائی چه که داسے ایډمنسټریټر وی چه هغه راشی او چه کوم کښے هغه کاربن ډائی آکسائیډ دے، د کاربن ډائی آکسائیډ د وجه نه هغه پائپ لائن ته نه درومی، نو زه دا یو ریکویسټ ایوان ته کوم، ټولو ته کوم، تاسو ته کوم، دا مسئله مونږ څلورو میاشتو کښے حل کولے شو، ډیر ټائم به نه اخلی، صرف څلور میاشتے به اخلی خو هغوی ته صرف دا پکار دی چه مونږ داسے یو جوائنټ میټنګ اوکړو، څه ایکسپرټ خلق راولو چه کوم ګیس زمونږ ضائع کیږی، مونږه باندے هیڅ هم اثر نه راځی چه هغه کوم ګیس مونږ ته پروډکشن راکوی، نور څه راکوی نو هغه به پائپ لائن ته ځی او ضائع ګیس نه به مونږ بجلی پیدا کړو نو دا مهربانی اوکړئ۔ نو زما خیال دے چه څلور میاشتو د پاره به دا خپل خیبر پختونخوا، تاسو به هم هغه شکریه ادا کوئ او ما ته به هم دعا کوئ چه یو غټ انفارمیشن مو ایوان ته ورکړے وو۔ مهربانی جی۔

جناب سپیکر: شکریه، میاں صاحب۔ دا میاں صاحب چه تاسو ته کومه خبره اوکړه کنه، یہ اصل میں وہ گیس نہیں ہے، یہ ایک Liquid gas ہے، چیف منسٹر صاحب سے اس دن میں نے یہ بات کی ہے، اس پر وہ کام کر رہے ہیں انشاء اللہ، وہLiquid gas ہے۔۔۔۔

وزیر جیلخانہ جات: سر، وہ گیس کی میں بات نہیں کر رہا ہوں، میں اس گیس کی بات۔۔۔۔

جناب سپیکر: میں اسی کی بات کر رہا ہوں، میں اسی کی بات کر رہا ہوں، میرا خود بھی اس کا پلانٹ لگا ہے۔

وزیراطلاعات: جناب سپیکر صاحب، خیر دے کنه د دے متعلق به تپوس او کړو، که جوړیدے شی ترینه نو جوړه به ئے کړو کنه۔

جناب سپیکر: او دریږه بس دا سے، او دریږه چه هغه ختم کړو جی۔ میاں صاحب، ښه ده چه دومره دلچسپی اخلی، ښائسته خبره ده جی، دا د دے صوبے وسائل دی چه څومره ضائع کیدو نه بچ شی نو ډیره ښه ده۔ بس بل ځوک خو ئے نه پیش کوی جی۔

The motion before the House is that the resolution, moved by the honourable Members and Ministers, may be adopted? Those who are in favour of it may say 'Aye' and those against it may say 'No'.

(The motion was carried)

Mr. Speaker: The 'Ayes' have it. The resolution is adopted unanimously. (Applause)

اب اجلاس کو بروز جمعرات مورخہ 6 اکتوبر 2011ء بوقت چھ بجکر تیس منٹ شام تک ملتوی کیا جاتا ہے۔ آج جو ایجنڈا تقسیم کیا گیا ہے تو اسے جمعرات کے دن ڈسکس کیا جائے گا۔ تھینک یو جی، بہت شکریہ۔

(اجلاس بروز جمعرات مورخہ 6 اکتوبر 2011ء شام ساڑھے چھ بجے تک کیلئے ملتوی ہو گیا)